

Olimpiada Przedsiębiorczości

WIEDZA, UMIEJĘTNOŚCI, POSTAWY

LIPIEC 2022

Olimpiada Przedsiębiorczości

wiedza, umiejętności, postawy

*Projekt realizowany z Narodowym Bankiem Polskim
w ramach programu edukacji ekonomicznej
oraz*

*Polsko-Amerykańską Fundacją Wolności
Partnerami Głównymi Olimpiady*

**NARODOWY
BANK POLSKI**

**POLSKO-AMERYKAŃSKA
FUNDACJA WOLNOŚCI**

*The project implemented with Narodowy Bank Polski
under the economic education programme
and
the Polish-American Freedom Foundation
Main Partners of the Olympiad*

Warszawa, lipiec 2022

© Copyright by

Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych

al. Niepodległości 162, lokal 150

02-554 Warszawa

<http://www.fundacja.edu.pl>

<http://www.olimpiada.edu.pl>

e-mail: biuro@fundacja.edu.pl

ISBN: 978-83-63127-35-0

Spis treści

Wstęp	5
Organizacja Olimpiady	
Organizatorzy Olimpiady Przedsiębiorczości oraz skład Komitetów	11
Informacje o Partnerach Głównych Olimpiady Przedsiębiorczości	14
Program Olimpiady Przedsiębiorczości	16
Nagrody i uprawnienia	25
Zmiany organizacyjne w kolejnych edycjach Olimpiady Przedsiębiorczości	25
Portal – wiedza, informacja, komunikacja	27
Doświadczenia XVII edycji	
Przebieg XVII edycji Olimpiady Przedsiębiorczości	31
Poczet laureatów XVII edycji Olimpiady Przedsiębiorczości	34
Ranking szkół	41
Wiedza, umiejętności, postawy – testy i zadania XVII edycji	
Test z zawodów szkolnych z komentarzami	45
Test z zawodów okręgowych	62
Zadania sytuacyjne	78
Test eliminacji centralnych z przykładowymi odpowiedziami	82

Działania towarzyszące XVII edycji Olimpiady Przedsiębiorczości

Kilka słów od Organizatorów	99
Innowatorium. Tydzień Przedsiębiorczości	100
Praktyk Biznesu	104
Sukces w finansach osobistych	107
Diamenty Przedsiębiorczości	110
Mentorship Academy	112

Wstęp do XVIII edycji

Założenia programowe XVIII edycji Olimpiady Przedsiębiorczości	117
Terminarz zawodów XVIII edycji Olimpiady Przedsiębiorczości	119

Wstęp

Publikacja „Olimpiada Przedsiębiorczości – wiedza, umiejętności, postawy” stanowi podsumowanie XVII edycji Olimpiady Przedsiębiorczości – ogólnopolskiej olimpiady przedmiotowej skierowanej do uczniów szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych, która odbyła się w roku szkolnym 2021/2022, a także wprowadzenie do nadchodzącej XVIII edycji.

W opracowaniu znajdują Państwo wszelkie informacje na temat projektu, zarówno dotyczące zasad jego organizacji, jak i szczegółowe omówienie przebiegu XVII edycji. Trzon publikacji stanowią zagadnienia merytoryczne – zamieszczono w niej testy i zadania ze wszystkich szczebli eliminacji zakończonej edycji wzbogacone o merytoryczne komentarze ekspertów.

Mamy nadzieję, że zawarte w publikacji informacje ułatwią zarówno uczniom, jak i nauczycielom przedsiębiorczości efektywne przygotowanie do rozgrywek w kolejnych edycjach Olimpiady.

Problematyka funkcjonowania jednostki i organizacji w gospodarce rynkowej była w polskim systemie kształcenia długo pomijana, jednak postępujące procesy przemian gospodarczych sprawiły, że zauważono tę lukę w edukacji młodzieży i postanowiono ją wypełnić. Pomysł wprowadzenia do programu nauczania przedmiotu podstawy przedsiębiorczości wdrożono dwie dekady temu i został on pozytywnie przyjęty zarówno przez nauczycieli, rodziców i uczniów, jak i przedsiębiorców, instytucje samorządowe oraz organizacje pozarządowe. Dziś znaczenie przedsiębiorczości jako obowiązkowego przedmiotu szkolnego nie budzi już żadnych wątpliwości. Oczywiście jest również to, że nadal niezwykle potrzebne są działania edukacyjne służące poszerzaniu wiedzy ekonomicznej młodych ludzi i rozbudzaniu wśród nich zainteresowania sprawami gospodarczymi. Takim przedsięwzięciem jest właśnie Olimpiada Przedsiębiorczości – ogólnopolski konkurs realizowany na zasadach olimpiady przedmiotowej. Jako jego organizatorzy mamy nadzieję, że przygotowując kolejne edycje, wychodzimy naprzeciw oczekiwaniom nie tylko uczniów i ich nauczycieli, lecz także wielu środowisk pozaszkolnych.

Celem Olimpiady Przedsiębiorczości jest przede wszystkim kształtowanie i wzmacnianie postaw przedsiębiorczych wśród uczniów oraz uświadamianie im konieczności zachowywania się w sposób przedsiębiorczy, jeżeli chcą realizować własne cele w życiu prywatnym i zawodowym. Olimpiada ma także służyć doskonaleniu u młodych ludzi umiejętności analizy zjawisk zachodzących w gospodarce, rozwijaniu zdolności myślenia analitycznego i syntetycznego, planowania oraz realizacji przedsięwzięć, a także rozwiązywania w sposób twórczy problemów i skutecznego komunikowania się. Projekt buduje też pozytywne nastawienie do działalności biznesowej, wspiera wypracowywanie wzorca dydaktycznego, który umożliwiłby nauczycielom

rozwijanie zachowań przedsiębiorczych u młodzieży uzdolnionej, a także zachęca do podejmowania studiów na uczelniach ekonomicznych.

Zakres tematyczny Olimpiady odpowiada programowi nauczania przedsiębiorczości, ale zbiór zagadnień jest poszerzany o problematykę związaną ze zmieniającym corocznie hasłem przewodnim. Hasło I edycji Olimpiady brzmiało: „Etyka w działalności biznesowej”, II edycji – „Tworzenie wartości przedsiębiorstwa”, III edycji – „Psychologia biznesu”, IV edycji – „Współczesne koncepcje i metody zarządzania”, V edycji – „Marketing – mechanizmy, instrumenty, strategie”, VI – „Inwestor na rynku – giełda, prywatyzacje, fuzje i przejęcia”, VII – „Społeczna odpowiedzialność biznesu”, VIII – „Ludzie w przedsiębiorstwie”, IX – „Własna firma”, X – „Zarządzanie zmianą”, XI – „Nowe przewagi konkurencyjne – technologia, informacja, społeczność”, XII – „Przywództwo w biznesie”, XIII – „Sukces w biznesie – ludzie, wizerunek, strategia”, XIV – „Trendy na rynku kapitałowym”, XV – „Zarządzanie różnorodnością w organizacji – kultura, pracownik, struktura”, XVI – „Biznes w uwarunkowaniach zrównoważonego rozwoju”,

Hasło zmienne tegorocznej edycji to: „Strategie inwestowania na rynku kapitałowym”, z następującymi rozszerzeniami:

- rynki obrotu papierami wartościowymi
- ryzyko, strategie inwestycyjne i zachowania inwestorów
- inwestycje alternatywne.

Ze względu na zróżnicowanie celów Olimpiady oraz dużą rozpiętość tematyczną zagadnień poruszanych podczas kolejnych jej edycji, w trakcie zawodów oceniane są nie tylko wiedza uczestników i jej przełożenie na praktyczne umiejętności, lecz także reprezentowane przez zawodników postawy i zachowania przedsiębiorcze. Sprawdzaniu wiedzy służą testy, natomiast ocenie postaw i zachowań przedsiębiorczych – rozwiązywane przez uczniów w trakcie pracy grupowej studia przypadków, jak również zespołowe i indywidualne prezentacje na zadane tematy.

Organizatorem Olimpiady jest Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych wraz z pięcioma publicznymi uczelniami ekonomicznymi: Szkołą Główną Handlową w Warszawie oraz Uniwersytetami Ekonomicznymi w Katowicach, Krakowie, Poznaniu i Wrocławiu.

Olimpiada dofinansowywana jest ze środków Narodowego Banku Polskiego i Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności – Partnerów Głównych przedsięwzięcia, jak również ze środków Ministerstwa Edukacji i Nauki.

Inicjatywę wspierają ponadto: Fundacja Edukacyjna Przedsiębiorczości, Krajowa Izba Gospodarcza i Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej. Patronami medialnymi są Głos Nauczycielski i Perspektywy.pl.

Mamy nadzieję, że nadchodząca i kolejne edycje Olimpiady nadal będą się cieszyć popularnością, a także dostarczą uczestnikom rywalizacji wielu emocji i satysfakcji z osiągniętych wyników.

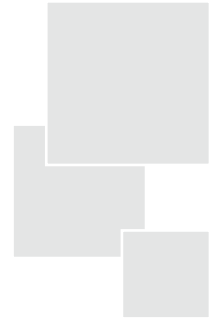
Z życzeniami interesującej lektury
Organizatorzy

The Entrepreneurship Olympiad – knowledge, skills, attitudes

The Entrepreneurship Olympiad is an annual national competition addressed to pupils from secondary schools. It has been organized by the Foundation for the Promotion and Accreditation of Economic Education with Universities of Economics from Cracow, Katowice, Poznan, Wroclaw and the Warsaw School of Economics since 2005. The strategic partners of the Olympiad are: the Polish-American Freedom Foundation and the National Bank of Poland. The Olympiad is also co-financed from funds of the Ministry of Education and Science.

The contest is very popular among young people. Each edition of the competition gathers between 6,000 and 23,000 young people from schools all over Poland. The Olympiad aims at promoting and strengthening entrepreneurship among pupils of secondary schools, creating a positive climate over business activity and designing a didactic model which would support teachers in encouraging top-pupils to develop their interest in economy and to study at universities of economics. The required knowledge is compatible with the curriculum of the course on entrepreneurship taught at secondary schools. It is also each year enriched with one leitmotiv (so far, there were as follows: 'Ethics in Business' – 1st edition, 'Creating the Enterprise's Value' – 2nd edition, 'Psychology of Business' – 3rd edition, 'Modern Management Concepts and Methods' – 4th edition, 'Marketing in the Enterprise – Mechanisms, Instruments, Strategies' – 5th edition, 'Market Investor – Stock Exchange, Privatizations, Mergers and Acquisitions' – 6th edition and 'Corporate Social Responsibility' – 7th edition. 'People in the Enterprise' – 8th edition, 'Running own business' – 9th edition, 'Change management' – 10th edition, 'New competitive advantages – Technology, Information, Community' – 11th edition, 'Leadership in Business' – 12th edition, 'Success in Business' – 13th edition, 'Trends on the capital market' – 14th edition, "Diversity Management" – 15th edition. 'Business in the sustainability context' – 16th edition, 'Investment strategies on the capital market' – 17th edition. Diverse aims and range of the Olympiad's themes result in a situation when both the knowledge of participants and the practical aspects: their entrepreneurial attitudes and behaviours are being assessed. The knowledge is evaluated with the use of tests and essays whereas attitudes and behaviours are graded during case studies and presentations.

Część I

Organizacja Olimpiady

Organizatorzy Olimpiady Przedsiębiorczości oraz skład Komitetów

Organizator Olimpiady

Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych

Współorganizatorzy

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie
Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Partnerzy Główni

Narodowy Bank Polski
Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności

Projekt wspiera

Ministerstwo Edukacji i Nauki

Partnerzy Organizacyjni

Fundacja Edukacyjna Przedsiębiorczości

Klub Patronów Olimpiady

Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej
Krajowa Izba Gospodarcza

Klub Patronów Olimpiady

Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej
Krajowa Izba Gospodarcza

Patroni medialni

Głos Nauczycielski
Perspektywy.pl

Komitet Główny Olimpiady

prof. Marek Rocki (Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych)
– przewodniczący

Podkomitet Naukowy

1) prof. Maria Romanowska (Szkoła Główna Handlowa w Warszawie) –
przewodnicząca

- 2) prof. Piotr Wachowiak (Szkoła Główna Handlowa w Warszawie) – sekretarz
- 3) prof. Mariusz Bratnicki (Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach)
- 4) mgr Zygmunt Kawecki (Stowarzyszenie Nauczycieli Przedsiębiorczości i Edukacji Ekonomicznej)
- 5) dr Małgorzata Kosała (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie)
- 6) prof. Jan Lichtarski (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu)
- 7) prof. Hanna Mizgajska (Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu)
- 8) prof. Adam Noga (Polskie Towarzystwo Ekonomiczne)

Podkomitet Organizacyjny

- 1) prof. Marek Rocki (Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych) – przewodniczący
- 2) dr Marcin Dąbrowski (Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych) – sekretarz
- 3) prof. Wojciech Dyduch (Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach)
- 4) dr Jan Kruszewski (Polskie Towarzystwo Ekonomiczne)
- 5) dr Zbigniew Michalik (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie)
- 6) prof. Dariusz Nowak (Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu)
- 7) prof. Jerzy Niemczyk (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu)
- 8) mgr Danuta Raczko (Fundacja Młodzieżowej Przedsiębiorczości)
- 9) prof. Roman Sobiecki (Szkoła Główna Handlowa w Warszawie)

Rada Konsultacyjna

- 1) mgr Małgorzata Drwięga (Liceum Ogólnokształcące nr XIV im. Polonii Belgijskiej we Wrocławiu)
- 2) mgr Piotr Głogowski (XXVII Liceum Ogólnokształcące im. T. Czackiego w Warszawie)
- 3) Grażyna Grzebyk-Woszczyna (Liceum Ogólnokształcące nr XIV im. Polonii Belgijskiej we Wrocławiu)
- 4) Marta Helt (Liceum Ogólnokształcące nr III im. A. Mickiewicza we Wrocławiu)
- 5) Zygmunt Kawecki (XVI Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Stefanii Sempołowskiej w Warszawie)
- 6) mgr Waldemar Kotowski (III Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Marynarki Wojennej RP w Gdyni)
- 7) mgr Małgorzata Mańkowska (I Liceum Ogólnokształcące im. S. Staszica w Lublinie)
- 8) mgr Ewa Michalska (Publiczne Liceum Ogólnokształcące nr II z Oddziałami Dwujęzycznymi im. M. Konopnickiej w Opolu)
- 9) Grzegorz Radomski (VIII Liceum Ogólnokształcące im. Władysława IV w Warszawie)
- 10) Katarzyna Sobczak (VI Liceum Ogólnokształcące im. J. i J. Śniadeckich w Bydgoszczy)
- 11) Zuzanna Zielińska (IX Liceum Ogólnokształcące im. K. Hoffmanowej w Warszawie)

W skład Rady Konsultacyjnej wchodzi nauczyciele przedsiębiorczości – opiekunowie zawodników, którzy w dotychczas przeprowadzonych edycjach Olimpiady osiągnęli najlepsze wyniki. Zadaniem Rady jest pomoc w doskonaleniu organizacji zawodów. Członkowie Rady nie biorą natomiast udziału w pracach nad przygotowaniem pytań i zadań będących przedmiotem zawodów.

Komitety Okręgowe Olimpiady Przedsiębiorczości

Komitet Okręgowy w Katowicach (1)

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

- 1) prof. Wojciech Dyduch – przewodniczący
- 2) dr Bartłomiej Gabryś
- 3) dr Katarzyna Bratnicka
- 4) dr Rafał Kozłowski – sekretarz

Komitet Okręgowy w Warszawie (2)

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

- 1) prof. Marta Juchnowicz – przewodnicząca
- 2) prof. Rafał Mrówka
- 3) prof. Roman Sobiecki
- 4) mgr Bartosz Majewski – sekretarz

Komitet Okręgowy w Krakowie (3)

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

- 1) prof. Andrzej Chochół – przewodniczący
- 2) dr Małgorzata Kosała
- 3) dr Zbigniew Michalik
- 4) dr Marcin Piątkowski
- 5) mgr Dorota Smolińska – sekretarz

Komitet Okręgowy w Poznaniu (4)

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

- 1) prof. Dariusz Nowak – przewodniczący
- 2) dr inż. Łukasz Wściubiak
- 3) mgr Bartosz Marcinkowski – sekretarz
- 4) dr Sebastian Chęciński – sekretarz

Komitet Okręgowy we Wrocławiu (5)

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

- 1) prof. Leon Jakubów – przewodniczący
- 2) prof. Andrzej Kaleta
- 3) dr Przemysław Wolczek
- 4) dr Joanna Radomska – sekretarz

Informacje o Partnerach Głównych Olimpiady

**NARODOWY
BANK POLSKI**

Projekt realizowany
z Narodowym Bankiem Polskim
w ramach programu edukacji ekonomicznej

Narodowy Bank Polski jest centralnym bankiem państwa odpowiadającym za politykę pieniężną i stabilność cen. Jego funkcje określa Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej i ustawa o NBP. NBP ma wyłączne prawo emisji pieniądza. Jako bank centralny nie prowadzi rachunków bankowych obywateli, nie przyjmuje od nich lokat, nie udziela kredytów. Prowadzi natomiast obsługę budżetu państwa, a także podmiotów sektora finansów publicznych. Gromadzi rezerwy walutowe państwa i zarządza nimi. Pełni funkcję banku banków, tworząc warunki do działania systemu bankowego. Jest również jednym z najważniejszych ośrodków naukowo-analitycznych w dziedzinie ekonomii i rynków finansowych.

www.nbp.pl

Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności

POLSKO-AMERYKAŃSKA
FUNDACJA WOLNOŚCI

Fundacja została utworzona przez Polsko-Amerykański Fundusz Przedsiębiorczości, który w latach dziewięćdziesiątych aktywnie wspierał rozwój gospodarki rynkowej w Polsce.

PAFW rozpoczęła swoją działalność w 2000 roku z podwójną misją: wspierania procesu konsolidacji polskich przemian zapoczątkowanych w 1989 roku, a także dzielenia się polskim doświadczeniem z transformacji z innymi krajami postkomunistycznymi. Swoją misję Fundacja realizuje poprzez programy w trzech głównych obszarach: edukacji, rozwoju społeczności lokalnych oraz dzielenia się polskim doświadczeniem w zakresie transformacji. Od początku przedsięwzięcia te były skierowane przede wszystkim do mieszkańców wsi i małych miast.

Od 2000 roku Fundacja przeznaczyła na swoją działalność programową ponad 200 mln USD, a jej fundusz wieczysty przekroczył 255 mln USD. W tym czasie w ramach programów PAFW sfinansowano blisko 29 tysięcy stypendiów, 14 tysięcy projektów lokalnych z udziałem setek tysięcy osób, zorganizowano szkolenia dla 100 tysięcy nauczycieli oraz dla 28 tysięcy liderów i pracowników organizacji pozarządowych, a 9 tysięcy bibliotekarzy zostało objętych szkoleniami służącymi podnoszeniu ich kwalifikacji i kompetencji. W ramach wizyt studyjnych do Polski przyjechało blisko 9 tysięcy osób z Ukrainy, Białorusi, Rosji, Gruzji, Mołdawii oraz innych krajów.

Sukcesem wartym szczególnego odnotowania była współpraca PAFW z Fundacją Billa i Melindy Gatesów, co w latach 2008–2015 pozwoliło na realizację unikalnego w skali kraju Programu Rozwoju Bibliotek. Przedsięwzięcie, na które Fundacja Gatesów przekazała PAFW grant w wysokości blisko 31 milionów dolarów, przyczyniło się do przekształcenia niemal 4 tysięcy placówek bibliotecznych z ponad 1250 gmin w nowoczesne, wielofunkcyjne centra dostępu do informacji, edukacji i kultury, animujące zarazem aktywność obywatelską.

Działalność Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności została doceniona przez Międzynarodowe Forum Ekonomiczne w Krynicy, które przyznało jej Nagrodę dla Organizacji Pozarządowej Europy Środkowo-Wschodniej Roku 2008, przede wszystkim za przedsięwzięcia o charakterze międzynarodowym. W roku 2014 Fundację uhonorowała Rada Atlantycka (The Atlantic Council): przyznała jej Nagrodę Wolności za pracę na rzecz wspierania społeczeństwa obywatelskiego i demokracji w Europie Środkowo-Wschodniej.

www.pafw.pl

Program Olimpiady Przedsiębiorczości

Założenia programowe

Olimpiada Przedsiębiorczości jest formą współzawodnictwa edukacyjnego, podczas którego oceniane są wiedza, umiejętności oraz postawy (w tym przede wszystkim szeroko rozumiane postawy przedsiębiorcze), a także wyrażające je zachowania przedsiębiorcze.

Cele

Celem głównym Olimpiady jest wzbudzenie oraz wzmocnienie zachowań przedsiębiorczych uczniów szkół ponadpodstawowych z całej Polski, poprzez realizację trzystopniowych zawodów XVII edycji Olimpiady Przedsiębiorczości w roku szkolnym 2021/2022.

Cel główny zostanie osiągnięty poprzez następujące cele szczegółowe:

1. Zwiększenie zainteresowania uczniów tematyką ekonomii, zarządzania przedsiębiorstwem, psychologii i etyki biznesu, przedsiębiorczości oraz tematyką hasła przewodniego OP17 – „Strategie inwestowania na rynku kapitałowym” w ujęciu rynków obrotu papierami wartościowymi oraz ryzyka, strategii inwestycyjnych i zachowań inwestorów, a także inwestycji alternatywnych.
2. Zwiększenie wiedzy uczniów z zakresu ekonomii, zarządzania i nauk pokrewnych.
3. Zwiększenie umiejętności analizy zjawisk zachodzących w otoczeniu a także wnioskowania ich wpływu na rzeczywistość ekonomiczno-społeczną.
4. Zwiększenie świadomości roli postawy przedsiębiorczej w funkcjonowaniu na rynku gospodarczym oraz rynku pracy.
5. Zwiększenie zainteresowania uczniów szkół ponadpodstawowych udziałem w olimpiadzie przedmiotowej jako formie sprawdzenia oraz podnoszenia wiedzy i umiejętności z zakresu edukacji ekonomicznej.
6. Zwiększenie motywacji uczniów do poszerzania wiedzy oraz wzmocnianie umiejętności z zakresu edukacji ekonomicznej oraz aktywnego uczestnictwa w działaniach kształtujących postawy przedsiębiorcze.
7. Podniesienie kompetencji społecznych, w tym postawy współdziałania oraz uczciwej rywalizacji.
8. Podniesienie rangi przedmiotu podstawy przedsiębiorczości i przyznanie przedsiębiorczości właściwego miejsca w systemie edukacji.
9. Podniesienie aktywności nauczycieli oraz środowiska szkolnego w zakresie współtworzenia społeczności działającej na rzecz Olimpiady Przedsiębiorczości.

Ponadto istotną rolą Olimpiady jest zachęcanie młodzieży do studiowania na uczelniach ekonomicznych.

Metodyka

Przebieg poszczególnych etapów Olimpiady opiera się na metodach sprawdzających zarówno wiedzę, umiejętności, jak i postawy oraz formach zarówno indywidualnych, jak i grupowych.

Rodzaj stosowanych metod uzależniony jest od stopnia Olimpiady – im wyższy, tym większe nastawienie na sprawdzenie umiejętności oraz postaw.

I stopień Olimpiady – eliminacje szkolne (jednoetapowe):

1. etap – TEST (praca indywidualna)

II stopień Olimpiady – eliminacje okręgowe (dwuetapowe):

1. etap – TEST (praca indywidualna)
2. etap – ZADANIE SYTUACYJNE z obroną rozwiązania przed Komisją (praca grupowa)

III stopień Olimpiady – eliminacje centralne (trzyetapowe):

1. etap – TEST (praca indywidualna)
2. etap – ELEVATOR PITCH - prezentacje pomysłu na własny biznes z pytaniami Komisji (praca indywidualna)
3. etap – Quiz „1 z 10” (praca indywidualna).

Dwuetapowość II stopnia (eliminacje okręgowe) oraz trzyetapowość III stopnia (eliminacje centralne) Olimpiady Przedsiębiorczości, zakładająca, że w pierwszej części zawodnicy wypełniają test, w drugiej zaś stosowane są metody odwołujące się do umiejętności, postaw i zachowań przedsiębiorczych (zadanie sytuacyjne, prezentacja w interakcji z komisją oceniającą) ma zapewnić z jednej strony wysoce zobiektywizowaną formę sprawdzania wiedzy, z drugiej zaś umożliwić komisji ocenę umiejętności i postaw.

Zakres tematyczny

Zakres tematyczny Olimpiady jest zgodny z podstawą programową przedmiotu przedsiębiorczości i rozszerzony o zagadnienia związane z corocznie zmienianym hasłem przewodnim edycji.

Stały blok tematyczny jest niezmienny dla wszystkich edycji Olimpiady i obejmuje – wynikające wprost w podstawy programowej przedmiotu podstawy przedsiębiorczości – następujące obszary:

1. Gospodarka rynkowa
2. Rynek finansowy
3. Rynek pracy
4. Przedsiębiorstwo

Zmienny blok tematyczny ustalany jest corocznie dla każdej kolejnej edycji Olimpiady i wiąże się z problematyką wynikającą z hasła danej edycji.

XVII edycja (rok szkolny 2021/2022)

Hasło zmienne siedemnastej edycji to: **„Strategie inwestowania na rynku kapitałowym”**, z następującymi rozszerzeniami:

- rynki obrotu papierami wartościowymi
- ryzyko, strategie inwestycyjne i zachowania inwestorów
- inwestycje alternatywne.

XVI edycja (rok szkolny 2020/2021)

Hasło przewodnie szesnastej edycji to: **„Biznes w uwarunkowaniach zrównoważonego rozwoju”**, z rozszerzeniami:

- odpowiedzialność społeczna przedsiębiorstw
- ekologia – ekotrendy i wyzwania ekologiczne
- dialog z interesariuszami.

XV edycja (rok szkolny 2019/2020)

Hasło zmienne edycji to: **„Zarządzanie różnorodnością w organizacji”**.

XIV edycja (rok szkolny 2018/2019)

Hasło przewodnie czternastej edycji Olimpiady to: **„Trendy na rynku kapitałowym”**. Hasło to dotyczyło przede wszystkim następujących obszarów:

- strategie inwestowania (ze szczególnym uwzględnieniem metod inwestowania, problematyki racjonalności inwestora i aspektów związanych z ryzykiem inwestycyjnym)
- rynki obrotu papierami wartościowymi (ze szczególnym uwzględnieniem funkcjonowania giełdy papierów wartościowych)
- innowacyjne instrumenty (ze szczególnym uwzględnieniem ewolucji rynku innowacji finansowych, funkcjonowania fintechów oraz rynku inwestycji alternatywnych).

XIII edycja (rok szkolny 2017/2018)

Hasło przewodnie trzynastej edycji Olimpiady to: **„Sukces w biznesie – ludzie, wizerunek, strategia”**. Hasło to dotyczyło przede wszystkim następujących obszarów:

- ludzie (uwaga skupiała się na tych działaniach przedsiębiorstwa wobec pracowników, które przekładają się na budowę potencjału konkurencyjnego organizacji)
- wizerunek (nacisk położono na koncepcje marketingowe i narzędzia Public Relations, jak również na koncepcje z innych dyscyplin, takie jak: społeczna odpowiedzialność biznesu, kształtowanie kultury organizacyjnej oraz employer branding)
- strategia (ze szczególnym uwzględnieniem kształtowania nowych modeli biznesowych i wzmocnienia przewag konkurencyjnych przedsiębiorstw).

XII edycja (rok szkolny 2016/2017)

Hasło przewodnie dwunastej edycji Olimpiady brzmiało: **„Przedsiębiorczość w biznesie”**.
Dotyczyło przede wszystkim następujących obszarów:

- wyzwania w kryzysie (ze szczególnym uwzględnieniem wpływu przywództwa na skuteczność działań restrukturyzacyjnych)
- wspieranie innowacji (w tym tworzenie warunków sprzyjających powstawaniu kultur organizacyjnych nastawionych na innowacje)
- budowanie zespołu (w tym zasady doboru, organizacja pracy zwiększająca skuteczność zespołu, umiejętności przewycięzania sytuacji konfliktowych w zespole)

XI edycja (rok szkolny 2015/2016)

Hasło przewodnie jedenastej edycji Olimpiady brzmiało: **„Nowe przewagi konkurencyjne – technologia, informacja, społeczność”**.

Poprzez wybór tego tematu organizatorzy chcieli zwrócić uwagę uczniów na obszary zyskujące coraz większe znaczenie w budowaniu przewagi konkurencyjnej, takie jak nowe technologie, zarządzanie informacją czy media społecznościowe. Organizatorzy uznali, że problematyka budowania przewagi konkurencyjnej będzie stanowić istotne uzupełnienie zagadnień poruszanych podczas dotychczasowych edycji, których tematami zmiennymi były: etyka w działalności biznesowej, tworzenie wartości przedsiębiorstwa wraz ze współczesnymi koncepcjami zarządzania, psychologia biznesu, marketing, zagadnienia związane z inwestycjami, społeczna odpowiedzialność biznesu, zarządzanie ludźmi czy zakładanie i prowadzenie własnej firmy.

Hasło to dotyczyło przede wszystkim następujących wzajemnie powiązanych obszarów:

- przewagi związane z technologiami zmieniającymi różne obszary przedsiębiorstwa (ze szczególnym uwzględnieniem rewolucji cyfrowej i nowych modeli e-commerce)
- wykorzystanie informacji w kreowaniu przewag konkurencyjnych (systemy zarządzania, Big Data)
- marketing internetowy, prosumpcja i współczesne sposoby budowania relacji z klientami

X edycja (rok szkolny 2014/2015)

Hasło przewodnie dziesiątej edycji Olimpiady brzmiało: **„Zarządzanie zmianą”**.

Proponując ten temat, organizatorzy chcieli zainspirować uczniów do bliższego przyjrzenia się zagadnieniom dotyczącym wdrażania nowych przedsięwzięć biznesowych i zarządzania nimi w przedsiębiorstwie. Hasło „Zarządzanie zmianą” odnosiło się przede wszystkim do następujących zagadnień:

- wdrażanie nowych przedsięwzięć
- postawy wobec zmian
- restrukturyzacja

W ramach pierwszego obszaru szczególny nacisk został położony na koncepcje, narzędzia i techniki wykorzystywane we wdrażaniu nowych przedsięwzięć biznesowych (ze szczególnym uwzględnieniem podejścia projektowego i procesowego oraz narzędzi kontroli strategicznej).

W ramach drugiego obszaru uwaga uczniów została skupiona na miękkich elementach zarządzania zmianą, w szczególności na takich problemach, jak: przełamywanie oporu wobec zmiany, pozyskiwanie wsparcia, rola liderów zmian, komunikacja w procesie zmiany, kształtowanie kultury organizacyjnej sprzyjającej zarządzaniu zmianą.

W ramach ostatniego obszaru zostały poruszone zagadnienia dotyczące restrukturyzacji przedsiębiorstw, zarówno naprawczej (jako odpowiedzi na kryzys w przedsiębiorstwie), jak i rozwojowej.

IX edycja (rok szkolny 2013/2014)

Hasło przewodnie dziewiątej edycji Olimpiady brzmiało: **„Własna firma”**.

Wybierając ten temat, organizatorzy chcieli zwrócić uwagę uczniów na problematykę zakładania i prowadzenia własnej firmy.

Hasło „Własna firma” odnosiło się przede wszystkim do zagadnień:

- koncepcje uruchamiania biznesu
- formy organizacyjno-prawne
- rozwój i finansowanie działalności

W ramach pierwszego obszaru szczególny nacisk został położony na sposoby i metody weryfikacji pomysłów biznesowych oraz narzędzia i techniki wykorzystywane przez przedsiębiorców do kreowania nowych pomysłów biznesowych.

W ramach drugiego obszaru uwaga została skupiona na wyborze formy prawnej dostosowanej do rodzaju działalności gospodarczej oraz na projektowaniu organizacyjnym.

W ramach ostatniego obszaru zostały poruszone przede wszystkim zagadnienia dotyczące wyboru optymalnej struktury finansowania działalności gospodarczej oraz rekomendowanych kierunków rozwoju.

VIII edycja (rok szkolny 2012/2013)

Hasło przewodnie ósmej edycji Olimpiady brzmiało: **„Ludzie w przedsiębiorstwie”**.

Poprzez wybór tego tematu organizatorzy chcieli zainspirować uczniów do bliższego przyjrzenia się zagadnieniom związanym z zarządzaniem ludźmi.

Hasło „Ludzie w przedsiębiorstwie” dotyczyło przede wszystkim tematów:

- rozwój pracowników
- praca w zespole
- kultura organizacyjna

W ramach pierwszego obszaru szczególny nacisk położono na nowoczesne koncepcje i zarządzania sprzyjające rozwojowi pracowników, a także wykorzystywaniu kapitału ludzkiego do wzmacniania przewag konkurencyjnych przedsiębiorstwa.

W ramach drugiego obszaru skupiono uwagę na roli kierownika w zespole, na współpracy członków zespołu i ich integracji oraz na zaangażowaniu w pracę.

W ramach ostatniego obszaru poruszono przede wszystkim zagadnienia dotyczące kultury organizacyjnej nastawionej na rozwój pracowników, oddziaływania kultury na funkcjonowanie organizacji, a także zmian kultury organizacyjnej na poziomie artefaktów, uznawanych wartości i podstawowych założeń.

VII edycja (rok szkolny 2011/2012)

Hasło przewodnie siódmej edycji Olimpiady brzmiało: **„Społeczna odpowiedzialność biznesu”**.

Proponując ten temat, organizatorzy chcieli zainspirować uczniów do bliższego przyjrzenia się zagadnieniom związanym z jedną z dynamicznie rozwijających się w ostatnich latach koncepcji zarządzania.

Hasło „Społeczna odpowiedzialność biznesu” odnosiło się przede wszystkim do zagadnień:

- zrównoważony rozwój przedsiębiorstwa
- relacje przedsiębiorstwa z pracownikami
- współpraca firmy z otoczeniem

W ramach pierwszego obszaru szczególny nacisk położono na zagadnienia rozwoju przedsiębiorstwa – takiego, który umożliwi zwiększenie jego bieżącej wartości i zapewni warunki do zwiększenia wartości przedsiębiorstwa w przyszłości.

W ramach drugiego obszaru skupiono uwagę na działaniach przedsiębiorstwa wobec pracowników, które przekładają się na budowę potencjału konkurencyjnego i społecznego organizacji.

W ramach ostatniego obszaru poruszono przede wszystkim kwestie dotyczące zachowań przedsiębiorstw wobec interesariuszy zewnętrznych: klientów, dostawców, partnerów biznesowych, konkurentów, jak również społeczności lokalnej.

VI edycja (rok szkolny 2010/2011)

Hasło przewodnie szóstej edycji Olimpiady brzmiało: **„Inwestor na rynku – giełda, prywatyzacje, fuzje i przejęcia”**.

Poprzez wybór tego tematu organizatorzy chcieli przybliżyć uczniom zagadnienia rynku kapitałowego oraz spojrzenie na inwestycje z perspektywy przedsiębiorstw i inwestorów.

Hasło dotyczyło przede wszystkim obszarów tematycznych:

- aktywność inwestora na rynku kapitałowym
- zmiany własnościowe w przedsiębiorstwach, w tym procesy prywatyzacyjne
- inwestycje na rynku prywatnym

W ramach pierwszego obszaru szczególny nacisk został położony na proces pozyskiwania nowych środków finansowych (z perspektywy przedsiębiorstwa) i na kształtowanie optymalnego portfela inwestycyjnego (z perspektywy inwestora).

W ramach drugiego obszaru uwaga została skupiona na konsekwencjach zmian własnościowych przedsiębiorstw, w szczególności w kontekście IPO (pierwszych emisji publicznych).

W ramach ostatniego obszaru uwypuklono przede wszystkim problematykę inwestycji kapitałowych na rynku niepublicznym, z uwzględnieniem kwestii złożoności procesu podejmowania decyzji inwestycyjnych.

V edycja (rok szkolny 2009/2010)

Hasło przewodnie piątej edycji Olimpiady brzmiało: **„Marketing w przedsiębiorstwie – mechanizmy, instrumenty, strategię”**.

Decydując się na ten temat, organizatorzy chcieli zainteresować uczniów osiągnięciami i trendami, które w ostatnich latach pojawiły się w marketingu.

Hasło „Marketing w przedsiębiorstwie – mechanizmy, instrumenty, strategię” dotyczyło przede wszystkim zagadnień:

- mechanizmy myślenia i działania na rynku
- instrumenty oddziaływania na klientów
- strategię marketingowe we współczesnych warunkach rynkowych

W ramach pierwszego obszaru nacisk położono na problem istoty koncepcji marketingowych oraz ich wykorzystania zarówno w działalności produkcyjnej i handlowej, jak i usługowej.

W zakresie instrumentów marketingu uwaga została skupiona na podstawowych narzędziach oddziaływania na konsumentów i klientów instytucjonalnych: produkcie, cenie, dystrybucji, promocji i personelu oraz na wyłaniających się obecnie sposobach oddziaływania.

Trzeci obszar dotyczył sposobów formułowania i wdrażania przez podmioty gospodarcze strategii marketingowych w różnych warunkach rynkowych, a także planowania i organizowania działalności marketingowej.

IV edycja (rok szkolny 2008/2009)

Hasło przewodnie czwartej edycji Olimpiady brzmiało: **„Współczesne zarządzanie – koncepcje i metody”**.

Poprzez wybór tego tematu organizatorzy chcieli skierować uwagę uczniów na najważniejsze trendy w naukach o zarządzaniu i zainteresować ich najbardziej innowacyjnymi koncepcjami biznesowymi.

Hasło „Współczesne zarządzanie – koncepcje i metody” odnosiło się przede wszystkim do zagadnień:

- nowe modele biznesowe
- zarządzanie zmianą
- rola wiedzy w przedsiębiorstwie

W ramach tematyki kształtowania nowych modeli biznesowych zostało poruszone przede wszystkim zagadnienie wzmocnienia przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw poprzez odpowiednią konfigurację posiadanych zasobów i kluczowych kompetencji.

W kontekście zarządzania zmianą największy nacisk położono na koncepcje i metody ułatwiające wdrażanie zmian w przedsiębiorstwach, ze szczególnym uwzględnieniem roli otoczenia biznesowego.

W ramach trzeciego obszaru poruszana była głównie problematyka zarządzania zasobami ludzkimi w aspekcie generowania wiedzy w organizacji.

III edycja (rok szkolny 2007/2008)

Hasło przewodnie trzeciej edycji Olimpiady brzmiało: **„Psychologia biznesu”**.

Wybierając ten temat, organizatorzy chcieli zainteresować uczniów problematyką zachowań ekonomicznych przedsiębiorców, konsumentów oraz inwestorów. Uznano, że w III edycji dobrym uzupełnieniem konsekwentnego wzmocnienia przez Olimpiadę pozytywnego wizerunku przedsiębiorcy będzie uświadomienie uczestnikom, że o ostatecznym sukcesie w biznesie w dużym stopniu decydują elementy miękkie, z pogranicza ekonomii, zarządzania i psychologii.

Coraz większe znaczenie zasobów niematerialnych w gospodarce powoduje, że współczesny menedżer, oprócz wiedzy na temat tego, jaką strategię rozwoju przedsiębiorstwa wybrać, jak wzmocnić przewagi konkurencyjne, jaki model biznesowy przyjąć do realizacji stawianych celów strategicznych, musi także w coraz większym stopniu uwzględniać sposób kształtowania relacji międzyludzkich zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz organizacji. Aby skutecznie zarządzać zasobami niematerialnymi (kapitałem ludzkim, relacjami z klientami, kapitałem organizacyjnym), menedżer musi rozumieć mechanizm funkcjonowania człowieka w organizacji i wiedzieć, w jaki sposób oddziaływać na efekty pracy grupowej, jak wpływać na decyzje klientów, jak skutecznie negocjować, a także w jaki sposób motywować pracowników. Równie istotne znaczenie mają umiejętności komunikacji interpersonalnej, przeciwdziałania sytuacjom konfliktowym i podejmowania decyzji.

Hasło „Psychologia biznesu” odnosiło się przede wszystkim do trzech zagadnień:

- działania menedżerskie
- zachowania konsumenckie
- decyzje inwestorskie

Spośród psychologicznych aspektów działań menedżerskich zostały poruszone między innymi następujące zagadnienia: funkcjonowanie człowieka w organizacji, praca grupowa i relacje w zespołach, wywieranie wpływu na decyzje klientów, negocjacje, motywowanie pracowników, komunikacja interpersonalna, konflikt w organizacji oraz podejmowanie decyzji.

W ramach tematu zachowania konsumenckie największy nacisk został położony na zjawiska poprzedzające nabywanie przez konsumenta dóbr i usług, zachodzące w trakcie tego procesu i następujące po nim, a także na kwestię, w jaki sposób przedsiębiorcy mogą wpływać na te zachowania.

Zagadnienie psychologii biznesu w decyzjach inwestorskich dotyczyło w największym stopniu problematyki ryzyka.

II edycja (rok szkolny 2006/2007)

Hasło przewodnie drugiej edycji Olimpiady brzmiało: **„Tworzenie wartości przedsiębiorstwa”**.

Niemal każde przedsiębiorstwo za podstawowy cel przyjmuje zwiększanie swojej wartości rynkowej. Aby zaspokoić oczekiwania właścicieli przedsiębiorstwa i instytucji finansujących działalność (banki, fundusze inwestycyjne), przedsiębiorstwo powinno generować zysk wyższy od kosztu pozyskanego kapitału, czyli zwiększać swoją wartość.

W ostatnich latach można było zaobserwować zmiany w modelu zwiększania wartości przedsiębiorstwa. W tradycyjnym modelu odbywa się ono głównie w oparciu o zasoby materialne

(dostęp do surowców i środków finansowych), ale w ostatnich latach znacznie większy wzrost osiągają firmy, które bazują na wartościach niematerialnych. Szacuje się, że w gospodarce opartej na wiedzy około 75 proc. wartości współczesnej organizacji uzależnione jest od zasobów niematerialnych. Nie zawsze też nastawienie wyłącznie na zysk doprowadza do wzrostu wartości przedsiębiorstwa. Firmy, które nie osiągają wysokich zysków bieżących, mogą zwiększać swoją wartość rynkową – wystarczy, że inwestorzy giełdowi oceniają, że spółka może w przyszłości generować duże przychody i zyski. Często też ma miejsce sytuacja odwrotna.

Warto również pamiętać o społecznej odpowiedzialności biznesu i o wartościach społecznych, które odgrywają istotną rolę w funkcjonowaniu przedsiębiorstwa oraz tworzeniu jego wartości.

Hasło przewodnie II edycji Olimpiady miało skłonić uczniów do zapoznania się z trzema zagadnieniami związanymi z wartością przedsiębiorstwa:

- sposoby i formy jego rozwoju
- problematyka pozyskiwania środków niezbędnych do finansowania strategii rozwoju (ze szczególnym uwzględnieniem rynku kapitałowego oraz oszczędności własnych przedsiębiorstw)
- kapitał intelektualny jako źródło wartości przedsiębiorstwa

I edycja (rok szkolny 2005/2006)

Hasłem przewodnim I edycji Olimpiady była „**Etyka w działalności biznesowej**”.

Poprzez wybór tego tematu organizatorzy Olimpiady chcieli przybliżyć uczniom reguły, którymi powinni kierować się przedsiębiorcy, a także pokazać, że działalność biznesowa musi się opierać na zasadach etycznych. W przekonaniu organizatorów Olimpiady brak zachowań etycznych jest bolączką współczesnego świata. Pragnęli oni również zwrócić uwagę na społeczną odpowiedzialność biznesu, która polega (zgodnie z definicją Komisji Europejskiej) na dobrowolnym uwzględnianiu w strategii przedsiębiorstwa interesów społecznych, zagadnień ochrony środowiska, jak również relacji z różnymi grupami interesariuszy, takimi jak: pracownicy, klienci, podwykonawcy. Można uznać, że przedsiębiorstwo odpowiedzialne społecznie to takie, które wnosi pozytywny wkład do lokalnej społeczności, co oznacza, że cecha ta nie jest związana z wielkością firmy i rodzajem prowadzonej działalności. Zaangażowanie przedsiębiorstwa w problemy społeczności przynosi korzyści nie tylko otoczeniu, lecz także przedsiębiorstwu. Można do nich zaliczyć: tworzenie pozytywnego wizerunku, budowę zespołu pracowników identyfikujących się z celami przedsiębiorstwa, ich większą otwartość na innowacje, poprawę współpracy z kontrahentami, lepszy odbiór przez klientów, dobre relacje z lokalnymi władzami i większą otwartość władz na problemy przedsiębiorców. Ważne jest podejmowanie przez przedsiębiorstwa wyzwań i spełnianie oczekiwań całej społeczności.

Nagrody i uprawnienia

Satysfakcja z osiągniętych wyników to nie jedyna nagroda dla laureatów za kilkumiesięczny trud zmagania olimpijskich.

Ułatwienia w postępowaniach kwalifikacyjnych na studia Laureaci i/lub finaliści Olimpiady, na mocy uchwał senatów poszczególnych uczelni, uzyskują specjalne uprawnienia w postępowaniach kwalifikacyjnych do szkół wyższych.

Nagrody rzeczowe dla laureatów i finalistów oraz ich opiekunów merytorycznych

Najlepsi zawodnicy oraz ich opiekunowie otrzymują wysokiej klasy sprzęt cyfrowy o wartości różniącej się w zależności od zajętego miejsca.

Pakiety publikacji dla szkół laureatów

Szkoły laureatów Olimpiady zostaną uhonorowane zestawami publikacji przygotowujących uczniów do Olimpiady w kolejnym roku szkolnym.

Pakiety publikacji dla szkół na start

Szkoły, które dokonały zgłoszenia w danej edycji, mogą ubiegać się o publikacje stanowiące literaturę Olimpiady w otwartym naborze wniosków. Preferencje mają szkoły z mniejszych miejscowości.

Zachęcamy do odwiedzenia strony internetowej Olimpiady, na której są zamieszczone bieżące informacje na temat nagród i uprawnień.

Zmiany organizacyjne w kolejnych edycjach Olimpiady Przedsiębiorczości

Formuła Olimpiady Przedsiębiorczości podlega z roku na rok modyfikacjom służącym stwarzaniu zawodnikom coraz lepszych warunków rywalizacji.

W ciągu ostatnich lat pojawiło się kilka istotnych zmian w organizacji zawodów.

W VIII edycji Olimpiady wprowadzono zmianę w formule eliminacji okręgowych, która dotyczyła sposobu formowania zespołów rozwiązujących zadania sytuacyjne w drugiej części zawodów. Od VIII edycji po teście eliminacji okręgowych wyłanianych jest 10 liderów – uczniów, którzy uzyskali najwyższe wyniki na teście. Liderzy dobierają do swoich drużyn po czterech zawodników. Tak dobrane zespoły rozwiązują wybrane trzy z pięciu zadań i prezentują jedno z nich przed Komisją Okręgową.

Od IX edycji znaczącej zmianie uległ Regulamin Olimpiady, co było związane z koniecznością dostosowania go do formatu wymaganego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Zmianie uległa też formuła pierwszej części eliminacji centralnych – od IX edycji zawodnicy w ciągu 90 minut muszą zmierzyć się z testem składającym się z pytań o zróżnicowanej formie oraz napisać krótki esej na jeden z trzech podanych tematów.

X edycja nie przyniosła istotnych zmian organizacyjnych. W edycji XI natomiast wprowadzono nową koncepcję formuły II części zawodów centralnych. Od XI edycji zawodnicy nie przygotowują prezentacji przed zawodami, lecz w trakcie zawodów, co pozwala Komisji Centralnej lepiej ocenić ich przygotowanie merytoryczne, zrozumienie zagadnień ekonomicznych i biznesowych, jak również umiejętności prezentacji i odporność na stres.

Pozostałe zmiany Regulaminu służyły w większości konieczności dostosowania jego zapisów do wymogów nowelizacji rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 września 2014 r. w sprawie organizacji oraz sposobu przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad z dnia 25 września 2014 r. (Dz. U. Nr 13, poz. 125 z późn. zm.).

W XII oraz XIII edycji nie wprowadzono żadnych istotnych zmian organizacyjnych względem XI edycji. Wprowadzono natomiast istotną zmianę dotyczącą ułatwień w postępowaniach kwalifikacyjnych finalistów oraz laureatów Olimpiady. Na mocy Uchwały Senatu Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie laureaci i finaliści Olimpiady Przedsiębiorczości otrzymują w postępowaniu kwalifikacyjnym maksymalną liczbę punktów, a na mocy Uchwały Senatu Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie laureaci Olimpiady przyjmowani są także na jednolite studia magisterskie (po złożeniu wymaganych w procesie rekrutacji dokumentów).

W wyniku ewaluacji prowadzonej w kolejnych latach realizacji Olimpiady oraz konsultacji prowadzonych z Radą Konsultacyjną i przedstawicielami Komitetów Okręgowych w ramach XIV edycji Olimpiady wdrożone zostały istotne zmiany dotyczące organizacji oraz przebiegu zawodów.

W ramach organizacji poszczególnych etapów eliminacji zmianom uległy:

- eliminacje szkolne: wyniki testów eliminacji szkolnych zostały zweryfikowane przez urządzenie skanujące;
- eliminacje okręgowe (II etap – zadanie sytuacyjne):
 - zrezygnowano z przyznania tytułu lidera 10 najlepszym uczestnikom eliminacji okręgowych, zatem także celowego doboru składu przez liderów na rzecz dobiegania zespołów w drodze losowania,
 - prezentacje dziesięciu 5-osobowych zespołów odbywają się w parach zespołów, które wylosowały to samo zadanie sytuacyjne (z puli pięciu zadań), zaś rozwiązanie przygotowywały w tym samym czasie,
 - pary zespołów w czasie obrony rozwiązania zadania sytuacyjnego przed komisjami okręgowymi zadają wzajemne pytania w odniesieniu do prezentacji rozwiązania,
 - eliminacje okręgowe wyłaniają 100 najlepszych uczestników, zakwalifikowanych do eliminacji centralnych, spośród których na 75 zawodników składają się grupy 15 najlepszych z każdego okręgu, zaś na pozostałych 25 (tzw. lucky losers) – osoby z najlepszymi, kolejnymi wynikami z testu eliminacji okręgowych w skali ogólnokrajowej;
- eliminacje centralne:
 - wprowadzenie do testu wiedzy pytań otwartych i problemowych, przy jednoczesnej rezygnacji z eseju,
 - realizacja indywidualnej prezentacji w Elevator Pitch, podczas której 25 zawodników prezentuje przed Komisją Centralną pomysł na biznes, uprzednio wylosowany z puli pomysłów i przygotowany w czasie 30 minut,
 - wprowadzenie trzeciego etapu polegającego na udzielaniu przez zawodników odpowiedzi na pytania w formule teleturnieju „1 z 10”, podczas którego 10 najlepszych zawodników eliminacji centralnych odpowiada na pytania aż do wyłonienia zwycięzcy,
 - wyłonienie drogą trzech etapów eliminacji centralnych: 25 laureatów, 25 finalistów oraz 50 uczestników eliminacji centralnych.

Portal – wiedza, informacja, komunikacja

Efektywna komunikacja z osobami zainteresowanymi Olimpiadą, w szczególności z zawodnikami i ich opiekunami merytorycznymi, a także dostarczanie informacji dotyczących przebiegu Olimpiady są dla organizatorów bardzo ważne.

Najważniejszymi kanałami komunikacji są:

- o e-mail: biuro@olimpiada.edu.pl
- o profil w serwisie społecznościowym Facebook: <http://www.facebook.com/olimpiada.przedsiębiorczosci>,
- o portal Olimpiady Przedsiębiorczości: www.olimpiada.edu.pl.

Portal jest źródłem aktualnych informacji organizacyjnych. Na portalu dostępny jest regulamin Olimpiady, program wraz z literaturą, zasady zapisów, przebieg zawodów oraz kalendarium bieżącej edycji.

Dostępne są także informacje dotyczące komitetów Olimpiady wraz z danymi kontaktowymi, a także informacje na temat partnerów i sponsorów oraz nagród.

W formie newsów publikowane są informacje dotyczące bieżących kwestii organizacyjnych.

Siedemnaście lat realizacji Olimpiady pozwoliło zbudować pokaźne zasoby materiałów wspierających proces przygotowania do olimpijskich zawodów. Portal zatem – poza funkcją informacyjną – odgrywa bardzo ważną rolę edukacyjną. Jest źródłem wiedzy wspierającej przygotowania do zawodów zarówno zawodników, jak i opiekunów merytorycznych.

Stale aktualizowane, dostępne w różnych formach zasoby publikowane są na portalu Olimpiady pod nazwą Baza wiedzy.

Bazę wiedzy stanowią:

- o repozytorium testów z każdej edycji Olimpiady w trzech wariantach każdy: test (oryginalny), test z kluczem odpowiedzi, test z kluczem odpowiedzi oraz komentarzem eksperta,
- o testy interaktywne umożliwiające rozwiązywanie online losowo wybranych zestawów 50 pytań testowych,
- o materiały merytoryczne dotyczące hasła zmiennego, publikowane także w formie kursów e-learningowych na platformie e-learningowej Olimpiady,
- o informacja nt. aplikacji na telefon z oprogramowaniem android oraz IOS wraz z skierowaniem do stron umożliwiających ich bezpłatne pobranie.

BAZA WIEDZY

- TESTY I ZADANIA
- TESTY INTERAKTYWNE
- E-LEARNING
- APLIKACJA NA ANDROIDA
- APLIKACJA IOS

Na portalu umieszczane są także fotorelacje z przebiegu eliminacji okręgowych i centralnych oraz Gali, filmy promocyjne, plakaty, broszury oraz publikacje olimpijskie.

Część II

Doświadczenia XVII edycji

Przebieg XVII edycji Olimpiady Przedsiębiorczości

Olimpiada rokrocznie budzi zainteresowanie tysięcy młodych ludzi. Podobnie było w edycji XVII w roku szkolnym 2021/2022. W etapie szkolnym zawodów udział wzięło ponad 4 tysiące uczniów.

Komitet Okręgowy	Liczba zawodników
SGH Warszawa	613
UE Katowice	723
UE Kraków	1101
UE Poznań	882
UE Wrocław	730
Razem	4049

Zmagania olimpijskie przebiegały w trzech etapach.

Eliminacje szkolne odbyły się 2 grudnia 2021 r. równocześnie we wszystkich szkołach, które zgłosiły zawodników do Olimpiady. Zadaniem dla uczestników było rozwiązanie w ciągu 60 minut testu wiedzy zawierającego 50 pytań o różnicowanym stopniu trudności i wadze punktów. Testy były sprawdzane przez Komisje Szkolne, które następnie sporządzały protokoły w formie elektronicznej poprzez serwis internetowy Olimpiady. Poprawność wyników eliminacji szkolnych została zweryfikowana przez urzędnika skanujące. Protokoły były weryfikowane przez odpowiedni Komitet Okręgowy oraz Komitet Główny.

W wyniku przeprowadzonych eliminacji szkolnych do udziału w eliminacjach okręgowych zakwalifikowanych zostało 1257 zawodników z 376 szkół. W eliminacjach okręgowych udział wzięło 1192 zawodników.

Eliminacje okręgowe ze względu na sytuację epidemiczną zostały przeprowadzone online.

- I etap – test eliminacji okręgowych odbył się 3 marca 2022 roku z wykorzystaniem aplikacji Olimpiady. I etap polegał na rozwiązaniu testu wiedzy o stopniu trudności wyższym niż w eliminacjach szkolnych; do II etapu zakwalifikowało się w każdym okręgu po 50 zawodników, którzy zdobyli na tym teście najwięcej punktów. 5 marca 2022 r. na stronie Olimpiady Przedsiębiorczości opublikowano wyniki losowania:
 - członków Zespołów zawodników,
 - kolejności przygotowania i prezentacji Zespołów zawodników,
 - numeru zadania sytuacyjnego dla Zespołu zawodników.
- II etap – zadanie sytuacyjne przeprowadzono 10 marca 2022 roku w środowisku Teams. Polegał na zespołowym (10 zespołów po 5 zawodników) rozwiązaniu zadania sytuacyjnego oraz obronie tego rozwiązania przed Komisją Okręgową; zadanie sytuacyjne było losowane przez zespół z puli 10 zadań.

Zwycięzcami eliminacji okręgowych Olimpiady zostało po 15 zawodników z każdego okręgu, którzy zdobyli największą liczbę punktów łącznie z testu i prac zespołowych. Ponadto 25 uczestników z najwyższą liczbą punktów z testu eliminacji okręgowych w skali ogólnokrajowej, spoza puli 75 uczniów wyłonionych w pierwszej kolejności, także uzyskiwało status zawodnika eliminacji centralnych (tzw. lucky losers).

Eliminacje centralne zostały przeprowadzone 7 kwietnia 2022 r. w Auli Głównej Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. W eliminacjach centralnych udział wzięło 94 zawodników z 69 szkół. Składały się z trzech etapów organizowanych tego samego dnia.

- I etap polegał na rozwiązaniu testu wiedzy o stopniu trudności wyższym niż w eliminacjach okręgowych.
- W II etapie 25 zawodników z najwyższymi wynikami z testu dokonywało przed Komisją Centralną przedstawienia i obrony pomysłu na biznes wylosowanego w obecności Komisji z puli pomysłów na biznes.
- III etap, w którym uczestniczyło 10 najlepszych zawodników, opierał się na formule teleturnieju „1 z 10”, a zatem polegał na zdobyciu możliwie największej liczby punktów w pytaniach w czasie rzeczywistym w celu wyłonienia zwycięzcy.

Zawody wyłoniły 25 laureatów i 25 finalistów. O miejscu na liście decydowała łączna liczba punktów uzyskanych w finale. Testy i zadania z eliminacji kolejnych stopni XVII edycji Olimpiady zostały szczegółowo omówione w trzeciej części publikacji.

Gala XVII edycji Olimpiady Przedsiębiorczości odbyła się 23 czerwca 2022 r. na zaproszenie Pana Prezydenta RP Andrzeja Dudy w ogrodach Pałacu Prezydenckiego w Warszawie.

Zasadniczą część Gali stanowiło wręczenie listów gratulacyjnych Prezydenta RP, dyplomów oraz nagród rzeczowych. Listy wręczył pan Minister Piotr Ćwik, nagrody JM Rektor prof. Piotr Wachowiak z prof. Wojciechem Dyduchem, zaś dyplomy prof. Marek Rocki wraz z prof. Marią Romanowską. Część tę poprzedziło wspólne obejrzenie filmu pamiątkowego z finałowego etapu Olimpiady, który odbył się 7 kwietnia 2022 roku.

Podczas Gali laureatom i ich opiekunom wręczone zostały dyplomy oraz nagrody rzeczowe.

Galę uświetnił występ Chóru SGH pod batutą pana dr. Tomasa Hynka. Chór wykonał dwa utwory: „Gaude Mater” i „Can You feel the love tonight”.

Nie mogło zabraknąć wyśmienitego tortu.

Dzięki uprzejmości Kancelarii Prezydenta RP uczestnicy mogli zwiedzić Pałac Prezydencki.

Poczet laureatów XVII edycji Olimpiady Przedsiębiorczości

I miejsce, pkt 102,00

Karolina Stasica

III Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi
im. S. Żeromskiego w Bielsku-Białej

Opiekun merytoryczny

Dorota Szkucik

II miejsce, pkt 96,25

Kinga Gruszka

Uniwersyteckie Liceum Ogólnokształcące
w Toruniu

Opiekun merytoryczny

Arkadiusz Stańczyk

III miejsce, pkt 95,00

Stanisław Wądołowski

I Liceum Ogólnokształcące im. M. Kopernika
w Łodzi

Opiekun merytoryczny

Urszula Trędak

IV miejsce, pkt 95,00

Dawid Stopa

I Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi
im. Mikołaja Kopernika w Krośnie

Opiekun merytoryczny

Marcin Pudło

V miejsce, pkt 94,25

Tymoteusz Pawełczyk

III Liceum Ogólnokształcące im. A. Mickiewicza
w Katowicach

Opiekun merytoryczny

Olga Bytniewska

VI miejsce, pkt 90,75

Norbert Zachmacz

Publiczne Liceum Ogólnokształcące Politechniki Łódzkiej
w Łodzi

Opiekun merytoryczny

Jacek Poławski

VII miejsce, pkt 90,00

Mateusz Mikołajczak

II Liceum Ogólnokształcące im. Generałowej J. Zamoyskiej
i H. Modrzejewskiej w Poznaniu

Opiekun merytoryczny

Renata Wanicka-Ćwiek

VIII miejsce, pkt 90,00

Mateusz Denysiuk

V Liceum Ogólnokształcące im. S. Żeromskiego
w Gdańsku

Opiekun merytoryczny

Małgorzata Bąk

IX miejsce, pkt 89,75

Stanisław Zapala

ŻAGLE Liceum Ogólnokształcące
Stowarzyszenia STERNIK

Opiekun merytoryczny

Tomasz Wierzbicki

X miejsce, pkt 87,50

Maksymilian Skica

Akademickie Liceum Ogólnokształcące Politechniki
Wrocławskiej

Opiekun merytoryczny

Tomasz Gładysz

XI miejsce, pkt 86,25

Oliwer Wirkus

III Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi
im. Marynarki Wojennej RP w Gdyni

Opiekun merytoryczny

Anita Fabrycka

XII miejsce, pkt 85,50

Paweł Falc

V Liceum Ogólnokształcące im. S. Żeromskiego
w Gdańsku

Opiekun merytoryczny

Małgorzata Bąk

XIII miejsce, pkt 85,25

Dawid Krzykawski

II Liceum Ogólnokształcące im. Jana III Sobieskiego
w Krakowie

Opiekun merytoryczny

Wioletta Nogaj

XIV miejsce, pkt 85,25

Jędrzej Grzywacz

LXVII Liceum Ogólnokształcące im. J. Nowaka-Jeziorańskiego
w Warszawie

Opiekun merytoryczny

Renata Green-Magierska

XV miejsce, pkt 85,00

Aleksander Lisowski

XXXI Liceum Ogólnokształcące im. L. Zamenhofs
w Łodzi

Opiekun merytoryczny

Szymon Pytel

XVI miejsce, pkt 83,50

Mariusz Kossakowski

II Liceum Ogólnokształcące

im. księżnej Anny z Sapiehów Jabłonowskiej w Białymstoku

Opiekun merytoryczny

Maciej Łuszczewski

XVII miejsce, pkt 83,25

Jakub Harchut

Publiczne Liceum Ogólnokształcące Sióstr Prezentek

im. Jana Pawła II w Rzeszowie

Opiekun merytoryczny

Karolina Krawiec

XVIII miejsce, pkt 82,00

Franciszek Ślusarczyk

V Liceum Ogólnokształcące

w Bielsku-Białej

Opiekun merytoryczny

Beata Orobińska-Podsiadło

XIX miejsce, pkt 81,25

Wiktor Setlak

Liceum Ogólnokształcące Zakonu Pijarów

im. ks. S. Konarskiego w Krakowie

Opiekun merytoryczny

Agnieszka Łękawa

XX miejsce, pkt 80,75

Łukasz Konkol

Gdańskie Liceum Autonomiczne
w Gdańsku

Opiekun merytoryczny

Bartłomiej Kulas

XXI miejsce, pkt 80,50

Jan Serwach-Głombki

XIII Liceum Ogólnokształcące
w Szczecinie

Opiekun merytoryczny

Patryk Arasziewicz

XXII miejsce, pkt 80,00

Jan Wiktorzak

VI Liceum Ogólnokształcące
im. J. Kochanowskiego w Radomiu

Opiekun merytoryczny

Barbara Modrykamień

XXIII miejsce, pkt 77,50

Dominika Janiszewska

V Liceum Ogólnokształcące im. S. Żeromskiego
w Gdańsku

Opiekun merytoryczny

Małgorzata Bąk

XXIV miejsce, pkt 76,7

Daniel Durau

Uniwersyteckie Liceum Ogólnokształcące
w Toruniu

Opiekun merytoryczny

Arkadiusz Stańczyk

XXV miejsce, pkt 70,75

Marek Ruchała

Akademickie Liceum Ogólnokształcące im. Bolesława
Chrobrego w Nowym Sączu

Opiekun merytoryczny

Tomasz Strachanowski

Ranking szkół

Szkoły, których uczniowie odnoszą największe sukcesy w Olimpiadzie Przedsiębiorczości, a także te placówki, które promują przedsiębiorczość wśród uczniów i szeroko popularyzują edukację ekonomiczną, zasługują na szczególne wyróżnienie.

W poniższym rankingu prezentujemy szkoły, które poszczycić się mogą największą liczbą laureatów w siedemnastoletniej historii Olimpiady. Liderem tej rywalizacji jest Liceum Ogólnokształcące nr XIV im. Polonii Belgijskiej we Wrocławiu z 17 laureatami Olimpiady.

Szkoły z największą liczbą laureatów

Pozycja w rankingu	Nazwa szkoły	edycje I-XV	XVI edycja	XVII edycja	Razem
1.	Liceum Ogólnokształcące nr XIV im. Polonii Belgijskiej we Wrocławiu	15	2	0	17
2.	I Liceum Ogólnokształcące im. M. Kopernika w Łodzi	14	0	1	15
2.	III Liceum Ogólnokształcące im. Marynarki Wojennej RP w Gdyni	13	1	1	15
3.	LXIV Liceum Ogólnokształcące im. S. I. Witkiewicza w Warszawie	13	1	0	14
4.	V Liceum Ogólnokształcące w Bielsku-Białej	11	1	1	13
4.	V Liceum Ogólnokształcące im. A. Witkowskiego w Krakowie	13	0	0	13
5.	Publiczne Liceum Ogólnokształcące nr II im. M. Konopnickiej w Opolu	12	0	0	12
6.	XXVII Liceum Ogólnokształcące im. T. Czackiego w Warszawie	10	1	0	11
6.	I Liceum Ogólnokształcące im. S. Staszica w Lublinie	10	0	0	10
6.	VIII Liceum Ogólnokształcące im. Władysława IV w Warszawie	10	0	0	10
7.	Liceum Ogólnokształcące nr III im. A. Mickiewicza we Wrocławiu	9	0	0	9
7.	VI Liceum Ogólnokształcące im. J. i J. Śniadeckich w Bydgoszczy	9	0	0	9
7.	XIII Liceum Ogólnokształcące w Szczecinie	6	2	1	9
8.	I Liceum Ogólnokształcące im. A. Mickiewicza w Białymstoku	7	1	0	8
9.	IV Liceum Ogólnokształcące im. T. Kościuszki w Toruniu	7	0	0	7
9.	I Liceum Ogólnokształcące im. E. Dembowskiego w Zielonej Górze	7	0	0	7
10	V Liceum Ogólnokształcące im. S. Żeromskiego w Gdańsku	2	1	3	6
10.	Liceum Akademickie w Zespole Szkół Uniwersytetu M. Kopernika w Toruniu	6	0	0	6
10.	Liceum Ogólnokształcące im. św. Jadwigi Królowej w Kielcach	6	0	0	6
10.	Liceum Ogólnokształcące im. Komisji Edukacji Narodowej w Stalowej Woli	6	0	0	6

Szkoły z największą liczbą zgłoszeń w XVII edycji

Pozycja w rankingu	Nazwa szkoły	Zgłoszeni zawodnicy w eliminacjach szkolnych XVII edycji
1.	Liceum Ogólnokształcące nr XIV im. Polonii Belgijskiej we Wrocławiu	67
2.	III Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Marynarki Wojennej RP w Gdyni	56
3.	Zespół Szkół Ponadpodstawowych nr 1 w Piotrkowie Trybunalskim	54
4.	Zespół Szkół nr 2 w Rzeszowie	37
4.	III Liceum Ogólnokształcące im. Bohaterów Westerplatte w Gdańsku	37
5.	XI Liceum Ogólnokształcące im. M. Reja w Warszawie	33
6.	Zespół Szkół Zawodowych nr 2 im. L. Wyczółkowskiego w Rykach	31
6.	Zespół Szkół Ekonomicznych w Legnicy	31
7.	VIII Liceum Ogólnokształcące im. Władysława IV w Warszawie	29
7.	IV Liceum Ogólnokształcące im. Jana Pawła II w Łukowie	29
7.	I Liceum Ogólnokształcące im. S. Staszica w Lublinie	29

Część III

Wiedza, umiejętności,
postawy –
testy i zadania XVII edycji

Test z zawodów szkolnych z komentarzami

Pod każdym z pytań publikujemy komentarz merytoryczny.

1. (1 pkt) Cena, po jakiej akcja sprzedawana jest na rynku pierwotnym to:
 - a) **cena emisyjna**
 - b) cena księgową
 - c) cena nominalna
 - d) cena rynkowa

Komentarz eksperta: Cena sprzedaży akcji na rynku pierwotnym (czyli przy subskrypcji, emisji akcji) to cena emisyjna.

Cena księgową (wartość księgową) to wartość majątku spółki przypadająca na jedną akcję.

Cena nominalna to cena ustalona w statucie spółki.

Cena rynkowa to cena, na jaką akcję wyceniają kupujący i sprzedający.

2. (1 pkt) Obligacja, której oprocentowanie za dany okres zależy od wartości innego wskaźnika (np. inflacji) to obligacja:
 - a) **indeksowana**
 - b) o stałym oprocentowaniu
 - c) przychodowa
 - d) zerokuponowa

Komentarz eksperta: W obligacjach indeksowanych oprocentowanie zależy od wartości innego wskaźnika (inaczej indeksu – stąd nazwa rodzaju obligacji). Najczęściej podstawą naliczania oprocentowania jest inflacja (z okresu poprzedzającego okres odsetkowy lub z okresu odsetkowego).

3. (1 pkt) Działający w sposób stały, zorganizowany i podlegający nadzorowi system obrotu instrumentami finansowymi dopuszczonymi do obrotu, zapewniający inwestorom równy dostęp do informacji oraz takie same warunki kupna i sprzedaży instrumentów to rynek:
- nieregulowany
 - pierwotny
 - regulowany**
 - wtórny

Komentarz eksperta: Cechy przedstawione w treści pytania dotyczą rynku regulowanego. W Polsce instytucją nadzorującą jest Komisja Nadzoru Finansowego (KNF). Na rynku regulowanym organizatorami obrotu mogą zostać licencjonowane spółki akcyjne. W ramach rynku regulowanego można wyróżnić rynek giełdowy i rynek pozagiełdowy.

4. (1 pkt) Dla przedsiębiorstw działających w turbulentnym otoczeniu coraz większą rolę w procesie budowania przewag konkurencyjnych odgrywają:
- surowce
 - zasoby materialne
 - zasoby niewidzialne przedsiębiorstwa**
 - zasoby widzialne przedsiębiorstwa

Komentarz eksperta: Największy wzrost wartości i najlepsze dostosowanie do zmieniającego się otoczenia osiągają firmy, które budują swoje przewagi w oparciu o zasoby niewidzialne (wiedza i kapitał intelektualny). Koncentracja na wcześniejszych ogniwiach ścieżki ekonomicznej (przy obróbce surowców) nie gwarantuje uzyskiwania najwyższego wzrostu wartości i ze względu na dużą dostępność surowcową nie pozwala na stworzenie trwałej i unikalnej przewagi konkurencyjnej. Takiej trwałej przewagi nie pozwalają również osiągnąć zasoby widzialne przedsiębiorstwa (mogą być łatwo kopiowane przez konkurentów, co utrudnia istotne wyróżnienie się w sektorze). Dużego wzrostu wartości nie gwarantuje również strategia niskich kosztów (kosztów nie można obniżyć w nieskończoność, a przy wzroście dochodów konsumentów czynniki cenowe odgrywają coraz mniejszą rolę przy podejmowaniu decyzji o zakupie produktu).

5. (1 pkt) Przykładem ulegania iluzji pieniądza jest:
- inwestowanie oszczędności w kryptowaluty
 - satysfakcja pracownika z 5% podwyżki przy 10% inflacji**
 - większe wydatki osób płacących kartami niż gotówką
 - zakup towarów z nadzieją na ich późniejszą sprzedaż z zyskiem

Komentarz eksperta: Iluzja pieniądza to uwzględnianie zmian nominalnych, a nie realnej siły nabywczej. Osoba, która otrzymuje podwyżkę mniejszą od inflacji traci w ujęciu realnym (może kupić mniej towarów i usług), ale jest zadowolona, bo nominalnie ma w portfelu więcej pieniędzy.

6. (1 pkt) Menedżer, który podejmuje działania wtedy, gdy prawdopodobieństwo uzyskania zysku jest niewielkie, to menedżer:
- neutralny wobec ryzyka
 - pragmatyczny
 - skłonny do ryzyka**
 - z awersją do ryzyka

Komentarz eksperta: Menedżer neutralny wobec ryzyka podejmując działanie nie uwzględnia ryzyka (wie, że ono istnieje, ale nie bierze go pod uwagę). Menedżer pragmatyczny realistycznie ocenia rzeczywistość i podejmuje tylko takie działania, które gwarantują sukces.

Menedżer skłonny do ryzyka podejmuje działanie nawet wtedy, gdy szanse na sukces są niewielkie. Menedżer z awersją do ryzyka unika podejmowania działań, w których istnieje prawdopodobieństwo niepowodzenia.

7. (1 pkt) Która z poniższych sytuacji nie wpłynie na odniesienie sukcesu zespołu projektowego:
- każdy z członków ma konkretne zadania do wykonania i dokładnie wie, za co odpowiada
 - menedżer zespołu cieszy się szacunkiem członków zespołu
 - projekt ma cele określone w sposób bardzo ogólny**
 - w zespole jest otwarta komunikacja

Komentarz eksperta: Czynnikiem sukcesu zespołów projektowych są między innymi jasno przyporządkowane zadania, role i odpowiedzialność (odp. a), autorytet i szacunek menedżera zespołu (odp. b), jasno określone cele (odp. c jest zaprzeczeniem tej zasady) oraz bardzo dobra komunikacja między członkami zespołu (odp. d).

8. (1 pkt) Styl konkurencji w przełamywaniu oporu przed zmianą należy stosować, gdy:
- konieczne jest szybkie wprowadzenie zmian**
 - nie możemy odwołać się do rozstrzygnięcia przełożonego
 - zależy nam na długoterminowej współpracy
 - zależy nam na poprawie relacji

Komentarz eksperta: Styl konkurencji polega na wykorzystaniu wszystkich możliwych środków, żeby pokonać opór przed zmianą i doprowadzić do realizacji własnej wizji, bez modyfikowania jej zgodnie z oczekiwaniami przeciwników. Zastosowanie stylu konkurencji może wywołać jeszcze większy opór, którego jedną z konsekwencji może być nawet podział zespołu/organizacji i w konsekwencji wymiana części pracowników. Dlatego też zalecane jest, aby stosować ten sposób zarządzania zmianą przede wszystkim w sytuacji, gdy nie możemy sobie pozwolić na dalsze trwanie w niezmienionym stanie. Ważne jest również posiadanie wsparcia na wyższych szczeblach zarządzania.

9. (1 pkt) Bariera decyzyjna, która polega na tym, że osoby podejmujące decyzje mają sprzeczne oczekiwania (np. konieczność zwolnienia części pracowników i jednocześnie obawa przed wywołaniem protestów) to bariera:
- kompetencyjna
 - organizacyjna
 - społeczna**
 - zasobowa

Komentarz eksperta: Bariera kompetencyjna związana jest z ograniczeniami decydenta (jego niskimi kompetencjami).

Bariera organizacyjna to bariera związana z niesprawnościami organizacyjnymi (jak np. nieprzejrzysta droga służbowa).

Bariera społeczna to bariera związana z uwzględnianiem różnych ról i oczekiwań społecznych (np. menedżer dbający o obniżanie kosztów i jednocześnie o zabezpieczenie dobrych wynagrodzeń swoim pracownikom).

Bariera zasobowa związana jest z niewystarczającymi zasobami (np. środki finansowe na przeprowadzenie niezbędnych analiz).

10. (1 pkt) Która cecha nie charakteryzuje decyzji grupowych:
- duży stopień akceptacji wybranego wariantu
 - mała liczba wariantów rozwiązań**
 - wysokie nakłady
 - występowanie efektu myślenia grupowego

Komentarz eksperta: Włączenie w proces podjęcia decyzji większej liczby osób (w tym wykonawców decyzji) zwiększa akceptację dla wypracowanego rozwiązania (odp. a). Przy decyzjach grupowych jest znacznie więcej wariantów niż przy decyzjach jednoosobowych (przeciwieństwo odp. b). Zaangażowanie większej liczby decydentów oznacza wyższe koszty (odp. c). Efekt myślenia grupowego to negatywny efekt decyzji podejmowanych wieloosobowo (odp. d).

11. (1 pkt) Która cecha charakteryzuje styl rywalizacyjny w negocjacjach:
- celem jest osiągnięcie tylko korzyści własnej**
 - najważniejsze jest osiągnięcie kompromisu
 - partnerzy negocjacyjni są do siebie przyjaźnie nastawieni i w takich relacjach chcą pozostać
 - koncentracja na rozwiązaniu problemu i wyeliminowaniu wpływu emocji

Komentarz eksperta: W negocjacjach nastawionych na rywalizację nadrzędnym celem jest pokonanie partnera negocjacyjnego i zrealizowanie w jak największym stopniu własnych dążeń. Odpowiedzi b i c nawiązują do negocjacji nastawionych na współpracę, a odp. d do negocjacji rzeczowych.

12. (1 pkt) Wkładem a'vista jest:
- a) lokata o zmiennym oprocentowaniu
 - b) lokata progresywna
 - c) obligacje indeksowane inflacją
 - d) **ROR**

Komentarz eksperta: A'vista oznacza na każde żądanie. Z wymienionych w pytaniu form lokowania pieniędzy jedynie ROR (rachunek oszczędnościowo- rozliczeniowy) nie ma określonego terminu zapadalności, czyli określonego czasu, na który lokujemy środki. Możemy je wypłacić w dowolnym momencie, nie ponosząc żadnych konsekwencji. W pozostałych formach również możemy wycofać środki przed deklarowanym terminem – ale to zawsze będzie wiązało się ze stratą części (lub całości) odsetek.

13. (1 pkt) Wskaż zdanie prawdziwe:
- a) płaca netto to część wynagrodzenia, które jest do dyspozycji gospodarstwa domowego po opłaceniu wszystkich stałych zobowiązań finansowych (czynsz, rachunki za media, abonamenty itp.)
 - b) płaca netto to płaca, która została pomniejszona o inflację
 - c) **płaca netto to płaca, która została pomniejszona o składki ZUS, zaliczkę na podatek dochodowy oraz składki na ubezpieczenia zdrowotne**
 - d) płaca netto to płaca, której wysokość jest określona w umowie o pracę

Komentarz eksperta: Płaca netto to płaca pomniejszona o składki ubezpieczeniowe i zaliczki podatkowe (odp. c). Płaca opisana w odp. a nie ma swojej nazwy. W odp. b jest opisana płaca realna. W umowach o pracę (odp. d) zawsze podaje się płacę brutto.

14. (1 pkt) Kredyt, który pozwala połączyć wiele rozproszonych kredytów i zmniejszyć miesięczne kwoty zobowiązań poprzez wydłużenie okresu spłaty to:
- a) kredyt hipoteczny
 - b) **kredyt konsolidacyjny**
 - c) kredyt lombardowy
 - d) kredyt obrotowy

Komentarz eksperta: Kredyt konsolidacyjny pozwala na scalenie kilku mniejszych zobowiązań w jeden kredyt. Najczęściej jest on realizowany w formie kredytu hipotecznego, który charakteryzuje się zabezpieczeniem w postaci założenia hipoteki na nieruchomości kredytobiorcy. W związku z tym kredyt konsolidacyjny pozwala zazwyczaj na obniżenie ogólnych kosztów kredytowania w porównaniu z wcześniejszymi, rozdrobnionymi obciążeniami.

15. (1 pkt) Fundusze inwestycyjne, które lokują 40–60% środków w akcje to fundusze:
- a) akcyjne
 - b) rynku pieniężnego
 - c) stabilnego wzrostu
 - d) **zrównoważone**

Komentarz eksperta: Fundusze zrównoważone to fundusze, które składają się z akcji i z obligacji (udział akcji od 40 do 60%). Taka konstrukcja pozwala na to, aby część akcyjna pracowała na zyski w czasie hossy, a część obligacyjna nie pozwalała stracić zbyt wiele w okresie bessy. Fundusze akcyjne (jak sama nazwa wskazuje) inwestują w akcje, fundusze rynku pieniężnego w instrumenty pieniężne (krótkoterminowe), a fundusz stabilnego wzrostu głównie w obligacje i bony z małą częścią środków lokowanych w akcje.

16. (1 pkt) Wskaż zdanie prawdziwe dotyczące procesu podejmowania decyzji:
- a) efekt myślenia grupowego wpływa pozytywnie na racjonalność podejmowanych decyzji
 - b) **pierwszą fazą w procesie podejmowania decyzji jest faza rozpoznania**
 - c) w pierwszej fazie podejmowania decyzji należy wygenerować różne warianty decyzyjne
 - d) zaletą decyzji grupowych jest szybkość podejmowania decyzji

Komentarz eksperta: Efekt myślenia grupowego (syndrom myślenia grupowego) to zjawisko psychologiczne polegające na tym, że członkowie grupy są skłonni przemilczeć ważne dla nich fakty i przyjąć nawet irracjonalne według nich decyzje, jeśli mają one poparcie większości (odp. a). W klasycznym procesie decyzyjnym mamy następujące po sobie etapy: rozpoznania problemu, generowania wariantów i wyboru (odp. b i c). Decyzje grupowe wymagają więcej uzgodnień niż jednoosobowe (stąd są bardziej czasochłonne – odp. d).

17. (1 pkt) Zjawiskiem niepodlegającym ocenie w analizie makrootoczenia jest:
- a) **nasilenie wojny cenowej między najgroźniejszymi konkurentami**
 - b) wysokość stóp procentowych
 - c) zmiana polityki fiskalnej państwa
 - d) zmiany demograficzne

Komentarz eksperta: Wojna cenowa między konkurentami to zjawisko z otoczenia sektorowego (a nie makrootoczenia).

18. (1 pkt) Które z zachowań nie pozwoli wzmocnić przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstwa stosującego strategię przywództwa kosztowego:
- a) **inwestowanie w nowoczesne ekologiczne technologie**
 - b) ograniczanie asortymentu
 - c) wykorzystanie korzyści skali
 - d) wystandaryzowanie jakości produktów

Komentarz eksperta: Przywództwo kosztowe jest strategią ukierunkowaną na utrzymanie niskich kosztów wytwarzania produktów i usług dzięki efektowi skali i doświadczenia oraz standaryzacji asortymentu. Przewaga kosztowa pozwala na konkurowanie ceną i realizację wyższych marż w stosunku do przedsiębiorstw konkurencyjnych. Inwestowanie w nowoczesne technologie ekologiczne jest przykładem realizacji strategii przywództwa jakościowego (dyferencjacji).

19. (1 pkt) Instrumentem protekcjonizmu w handlu zagranicznym nie są:
- certyfikaty dopuszczenia produktu na rynek
 - cia
 - opłaty wyrównawcze
 - podatki VAT**

Komentarz eksperta: Instrumenty protekcjonistyczne to instrumenty, które chronią rynek krajowy przed zagraniczną konkurencją. Przykłady narzędzi są wymienione w odp. a, b i c. Podatki VAT (odp. d) nie są kierowane tylko do przedsiębiorstw z zagranicy – dotyczą towarów i usług niezależnie od kraju ich wytworzenia.

20. (1 pkt) Minimalne bezrobocie, trudne do zredukowania, występujące w związku z niestannym ruchem ludności przemieszczającej się z jednego regionu do innego, z jednej pracy do drugiej, to bezrobocie:
- frykcyjne**
 - sezonowe
 - strukturalne
 - ukryte

Komentarz eksperta: Bezrobocie związane z migracjami ludności, z poszukiwaniem nowej pracy to bezrobocie frykcyjne (odp. a). Bezrobocie sezonowe związane jest z sezonowością gospodarki – latem trochę mniejsze, bo lepiej działa rolnictwo i budownictwo, zimą jest trochę większe. Bezrobocie strukturalne to niedopasowanie struktury popytu i podaży. Bezrobocie ukryte to przerosty zatrudnienia.

21. (1 pkt) Forma finansowania działalności gospodarczej realizowanej przez specjalistyczne fundusze inwestycyjne charakteryzująca się wysokim ryzykiem inwestycyjnym, często związanym z inwestowaniem w nowe technologie lub przedsiębiorstwa we wczesnej fazie rozwoju w zamian za objęcie przez fundusz części jego akcji lub udziałów to:
- finansowanie przez anioła biznesu
 - finansowanie przez fundusz pożyczkowy
 - finansowanie przez kredyt
 - finansowanie przez venture capital**

Komentarz eksperta: Venture capital jest specyficzną formą finansowania przedsiębiorstw zaliczaną do form kapitałowych istniejących w ramach rynku private equity. Private equity stanowi kategorię środków finansowych, które lokowane są przez specjalistyczne spółki w aktywa przedsiębiorstw nieotworzonych na rynku giełdowym. Stanowi to podstawowy wyróżnik w stosunku do reszty kapitałów gromadzonych przez fundusze inwestycyjne, które najczęściej kupują instrumenty rynku pieniężnego (np. bony skarbowe) i akcje przedsiębiorstw giełdowych (fundusze inwestycyjne). Fundusze private equity skupiają się tym samym na aktywach mniej płynnych (trudniej sprzedać udziały spółki będącej poza obrotem giełdowym) i jednocześnie wymagających zaangażowania w procesy zarządzania danym przedsiębiorstwem (częstą praktyką funduszy tego typu jest inicjowanie poważnych zmian w działalności podmiotów, w których zainwestował fundusz).

Venture capital (VC) jest typowym rodzajem kapitału finansującym pierwszą fazę cyklu życia przedsiębiorstwa (zarówno na etapie tworzenia, jak i początkowego rozwoju firmy).

Fundusze venture capital to fundusze wysokiego ryzyka, inwestujące w perspektywie kilkuletniej w branże, które charakteryzują się najwyższym wzrostem wartości (ale jednocześnie najwyższym ryzykiem niepowodzenia – w takich branżach kluczowe znaczenie mają prowadzone prace badawczo-rozwojowe, a nigdy nie można ze 100% pewnością przewidzieć ich rezultatów).

22. (1 pkt) Bony skarbowe są przedmiotem obrotu na rynku:

- a) kapitałowym
- b) **pieniężnym**
- c) terminowym
- d) walutowym

Komentarz eksperta: Bony skarbowe to krótkoterminowe (do jednego roku) papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa w celu pokrycia bieżących potrzeb płatniczych. Są to podstawowe instrumenty finansowe rynku pieniężnego.

23. (1 pkt) Funkcja pieniądza związana z przechowywaniem i gromadzeniem bogactwa to funkcja:

- a) miernika wartości
- b) środka płatniczego
- c) **środka tezauryzacji**
- d) środka wymiany

Komentarz eksperta: Tezauryzacja oznacza gromadzenie i przechowywanie pieniędzy (i kosztowności) poza instytucjami depozytowo-oszczędnościowymi.

24. (1 pkt) Złota reguła bilansowa oznacza, że:

- a) majątek trwały jest finansowany z kapitałów obcych
- b) majątek trwały jest finansowany z kapitałów stałych
- c) **majątek trwały jest finansowany z kapitałów własnych firmy**
- d) majątek trwały jest w całości finansowany ze zobowiązań bieżących

Komentarz eksperta: Zasada polegająca na tym, że całość posiadanych przez przedsiębiorstwo aktywów stałych jest finansowana przy pomocy kapitałów własnych. Zgodnie z tą zasadą trwałe składniki aktywów powinny być finansowane kapitałem własnym, gdyż ta część majątku jest długoterminowo związana z przedsiębiorstwem, więc charakteryzuje się niskim tempem zamiany na gotówkę, dlatego powinna być sfinansowana bardziej stabilnymi kapitałami, oddanymi do dyspozycji przedsiębiorstwa na długi okres.

25. (1 pkt) Zwięzła, konkretna i krótka prezentacja pomysłu, mająca na celu pozyskanie zainteresowania odbiorcy (nawet przypadkowo spotkanego) to:
- analiza SWOT
 - burza mózgów
 - elevator pitch**
 - storytelling

Komentarz eksperta: Elevator pitch to technika zwięzłej, konkretnej i krótkiej prezentacji pomysłu, mająca na celu pozyskanie zainteresowania odbiorcy (nawet przypadkowo spotkanego). Całkowity czas prezentacji nie powinien przekroczyć kilku minut – a często nawet tylko jednej minuty. Technika jest zalecana przede wszystkim początkującym przedsiębiorcom mającym pomysł na biznes, ale niemającym zapewnionego finansowania i przygotowującym się na spotkanie z potencjalnym inwestorem.

26. (2 pkt) Dla inwestora giełdowego najbardziej pożądaną wartością wskaźnika EPS jest:
- wartość = 1
 - wartość jak najmniejsza
 - wartość jak największa**
 - wartość mniejsza od ceny rynkowej

Komentarz eksperta: EPS (Earnings Per Share) to wskaźnik zysku przypadającego na 1 akcję (zysk netto / liczbę akcji). Inwestorowi zależy, żeby wartość wskaźnika była jak największa.

27. (2 pkt) Ile wynosi wartość dywidendy w spółce Alfa, jeżeli na rynku znajduje się 10 mln akcji, za ostatni rok spółka osiągnęła zysk netto 100 mln zł. Na dywidendę spółka przeznaczająca 30% zysku.
- 10 zł
 - 3 zł**
 - 30 mln zł
 - 300 zł

Komentarz eksperta: $30\% \times 100 \text{ mln zł} = 30 \text{ mln zł}$ (część zysku netto przeznaczona na dywidendę)
 $30 \text{ mln zł} / 10 \text{ mln} = 3$ (wartość dywidendy przypadającej na jedną akcję)

28. (2 pkt) Liczba spółek notowanych na GPW na rynku podstawowym i równoległym w Warszawie wynosi (wg stanu na koniec III kwartału 2021 roku):
- 100
 - 426**
 - 780
 - 2563

Komentarz eksperta: Na koniec III kwartału na warszawskiej GPW było notowanych 426 spółek (na rynku podstawowym i równoległym).

Kapitalizacja spółek/Market capitalization									
	Spółki krajowe Domestic equities	Spółki zagraniczne Foreign equities	Razem Total	Spółki krajowe (mln PLN) Domestic equities (PLN mil.)	Spółki zagraniczne (mln PLN) Foreign equities (PLN mil.)	Razem (mln PLN) Total (PLN mil.)	Spółki krajowe (mln EUR) Domestic equities (EUR mil.)	Spółki zagraniczne (mln EUR) Foreign equities (EUR mil.)	Razem (mln EUR) Total (EUR mil.)
RAZEM w tym/TOTAL of which:	379	47	426	682 854,77	621 187,32	1 304 042,09	147 392,31	134 081,75	281 474,06
debiuty/new listings	3	0	3	3 245,40	0,00	3 245,40	789,51	0,00	789,51
wycofania/delisting	3	0	3	544,81	0,00	544,81	117,60	0,00	117,60
rynek podstawowy/main market	288	40	328	657 494,01	619 209,17	1 276 703,18	141 918,45	133 654,77	275 573,22
rynek równoległy/parallel market	91	7	98	25 360,76	1 978,15	27 338,91	5 474,06	426,98	5 901,04
Wskaźnik CWK/PBV ratio	1,24	0,77	0,96
Wskaźnik CZ/PE ratio	17,6	13,5	15,4
Stopa dywidendy (%) / Dividend yield (%)	2,1	1,7	1,9

29. (2 pkt) Obligacje śmieciowe to obligacje:

- emitowane przez podmioty o ratingach A i A+ (AAA)
- emitowane przez samorzady na inwestycje związane z gospodarką odpadami
- o niższym oprocentowaniu od obligacji skarbowych i emitowane przez firmy o bardzo dobrej kondycji finansowej i niemające trudności z pozyskaniem finansowania na swoje projekty rozwojowe
- o wyższym oprocentowaniu od obligacji skarbowych i emitowane przez firmy o słabej kondycji finansowej**

Komentarz eksperta: Obligacje śmieciowe to potoczna nazwa obligacji emitowanych przez podmioty o słabej kondycji finansowej, o ratingu poniżej poziomu inwestycyjnego. Inwestorzy, którzy kupują obligacje śmieciowe liczą się z upadłością emitenta – stąd ich oczekiwanie wyższych odsetek jako premii za ryzyko.

30. (2 pkt) Tendencja do przeceniania czynników osobowościowych i niedoceniaenia czynników sytuacyjnych w wyjaśnianiu zachowań innych ludzi to:

- efekt halo
- efekt zakotwiczenia
- podstawowy błąd atrybucji**
- złudzenie kontroli

Komentarz eksperta: Pojęcie atrybucji odnosi się do procesu wyjaśniania przez ludzi przyczyn swojego bądź cudzego zachowania. Ludzie szukają przyczyn zachowania w czynnikach zewnętrznych (sytuacyjnych, środowiskowych) lub wewnętrznych (osobowościowych, wynikających z cech charakteru, postaw, zamierzeń, intencji, stanów wewnętrznych). Ze względu na ograniczone możliwości analizy przyczyn zachowania, ludzie wykorzystują różne uproszczenia, które mogą powodować powstawanie błędów atrybucji. Charakterystycznym błędem jest skłonność do tendencyjnego oceniania przyczyn własnego zachowania. Ludzie uznają swoje sukcesy za wynik własnych zdolności i pracy, a porażki oceniają jako rezultat czynników od nich niezależnych. Dlatego inwestor odnoszący sukces wytłumaczy go poziomem swoich umiejętności i znajomością giełdy, natomiast porażkę wyjaśni, odwołując się do czynników zewnętrznych. Dzięki temu ochroni swoją pozytywną samoocenę.

31. (2 pkt) Niezgodne z teorią noblistów Kahnemana i Tversky'ego dotyczącą percepcji strat i zysków, jest stwierdzenie:
- ludzie bardziej cieszą się z wygrania 50 zł niż martwią z powodu przegrania 50 zł**
 - ludzie bardziej martwią się z powodu przegrania 1000 zł niż cieszą z powodu wygrania 1000 zł
 - subiektywna różnica między stratą 0 zł a 50 zł jest większa niż między stratą 50 zł a 100 zł
 - subiektywna różnica między zwiększeniem zysku od 0 zł do 100 zł jest większa niż różnica między zwiększeniem zysku od 100 zł do 200 zł

Komentarz eksperta: Funkcja wartości zysków i strat opracowana przez Kahnemana i Tversky'ego jest w przypadku strat mniej stroma niż w przypadku zysków. Oznacza to, że strata jest przez ludzi odczuwana mocniej niż tej samej wielkości zysk, a więc odpowiedź b jest zgodna z teorią noblistów. Ponadto funkcja wartości dla strat jest wypukła, a funkcja wartości dla zysków jest wklęsła, z czego wynika prawidłowość odpowiedzi c i d. Jedyną niezgodną odpowiedzią z teorią noblistów jest odpowiedź a.

32. (2 pkt) Ile wynosi cena równowagi na rynku zboża, jeżeli funkcja popytu na zboże określona jest wzorem $Q_d = 1250 - 2P$, a funkcja podaży $Q_s = 650 + 3P$, gdzie P to cena zboża?
- 120**
 - 400
 - 600
 - 1250

Komentarz eksperta: Cena równowagi to cena wyznaczona przez popyt i podaż.

$$Q_d = Q_s$$

$$1250 - 2P = 650 + 3P$$

$$600 = 5P$$

$$P = 120$$

33. (2 pkt) Ile wynosi ilość równowagi na rynku zboża, jeżeli funkcja popytu na zboże określona jest wzorem $Q_d = 1250 - 2P$, a funkcja podaży $Q_s = 650 + 3P$, gdzie P to cena zboża?
- 500
 - 1010**
 - 400
 - 1250

Komentarz eksperta: Ilość równowagi to ilość, przy której popyt równa się podaży. Wykorzystując cenę równowagi obliczoną w poprzednim zadaniu

(120) podstawiamy ją do funkcji podaży.

$$Q_s \text{ (dla } P = 120) = 650 + 3 \times 120 = 650 + 360 = 1010$$

34. (2 pkt) Ile wyniesie nadwyżka na rynku zboża, jeżeli funkcja popytu na zboże określona jest wzorem $Q_d = 1250 - 2P$, a funkcja podaży $Q_s = 650 + 3P$, gdzie P to cena zboża i rząd wprowadzi cenę minimalną w wysokości 200 j.p. (jednostek pieniężnych)?
- 200
 - 400**
 - 850
 - 1250

Komentarz eksperta: Q_d (dla $P = 200$) = $1250 - 2 \times 200 = 1250 - 400 = 850$ (wielkość podaży dla ceny = 200)

Q_s (dla $P = 200$) = $650 + 3 \times 200 = 1250$ (wielkość podaży dla ceny = 200)

Podaż przewyższa popyt o 400 (1250 – 850)

35. (2 pkt) Przedsiębiorstwo ma do wyboru zakup czterech maszyn. Koszt zakupu pierwszej wynosi 100 000 zł, drugiej 90 000 zł, trzeciej 80 000 zł, a czwartej 60 000 zł. Koszt przeciętny wyprodukowania jednej sztuki produktu na pierwszej maszynie wynosi 120 zł, na drugiej 130 zł, na trzeciej 135 zł, a na czwartej 140 zł. Cena rynkowa wyrobu wynosi 500 zł. Jeśli przedsiębiorstwo chce wyprodukować 10 000 sztuk wyrobu po jak najniższych kosztach, to którą maszynę powinno kupić?
- pierwszą**
 - drugą
 - trzecią
 - czwartą

Komentarz eksperta: Koszty całkowite ponoszone przed przedsiębiorstwo w każdym z wariantów to łączny koszt zakupu maszyny oraz koszt przeciętny \times liczba wyprodukowanych sztuk produktu.

	A	B	C	D
Koszt zakupu maszyny	100 000	90 000	80 000	60 000
Koszt przeciętny	120	130	135	140
Koszty całkowite	1 300 000	1 390 000	1 430 000	1 460 000

Najniższe koszty produkcji 10 000 sztuk wyrobu przedsiębiorstwo osiągnie wybierając wariant a.

36. (2 pkt) Zmiana kursu dolara z 1 USD = 4,14 PLN na 1 USD = 4,41 PLN jest korzystna dla:
- budżetu państwa
 - eksporterów**
 - importerów
 - turystów z Polski wyjeżdżających za granicę

Komentarz eksperta: Przy deprecjacji złotego (czyli osłabieniu – jak np. w treści pytania) zyskują eksporterzy (sprzedając produkt za granicą za taką samą cenę w dolarach po wymianie na złote mają więcej pieniędzy). Importerzy i turyści wyjeżdżający z Polski płacą więcej (w przeliczeniu na złote) za produkty za granicą. Budżet państwa przy osłabieniu waluty krajowej traci – bo musi więcej złotych przeznaczyć na obsługę zadłużenia zagranicznego.

37. (2 pkt) Jeśli przeciętne ceny dóbr i usług w danej gospodarce spadną, to popyt na pieniądź:
- pozostanie bez zmian
 - zmniejszy się**
 - zwiększy się
 - zwiększy się, ale tylko gdy gospodarka jest w fazie recesji

Komentarz eksperta: Spadek cen powoduje spadek popytu na pieniądź – potrzebujemy mniej pieniędzy do tych samych transakcji co przed spadkiem cen.

38. (2 pkt) W jaki sposób spadek ceny dobra wpłynie na dobro substytucyjne?
- podaż dobra substytucyjnego wzrośnie
 - popyt na dobro substytucyjne nie zmieni się
 - popyt na dobro substytucyjne wzrośnie
 - popyt na dobro substytucyjne zmniejszy się**

Komentarz eksperta: Dobra substytucyjne to dobra, które zaspokajają tę samą potrzebę (np. masło i margaryna). Jeżeli cena dobra spadnie (tanieje masło), to popyt na dobro substytucyjne zmniejszy się (ludzie będą kupować mniej margaryny).

39. (2 pkt) Metoda obliczania PKB, która uwzględnia płace i zyski pracowników i przedsiębiorstw uczestniczących w wytwarzaniu PKB to:
- metoda deflatora PKB
 - metoda realnego PKB
 - metoda sumowania dochodów**
 - metoda sumowania wydatków

Komentarz eksperta: Aby obliczyć wielkość produktu krajowego brutto, można zastosować jedną z trzech metod:

- sumowanie produktów,
- sumowanie dochodów,
- sumowanie wydatków.

Metoda sumowania produktów polega na sumowaniu wartości produkcji dóbr i usług wytworzonych w danym roku w gospodarce. Aby uniknąć kilkakrotnego wliczania produktów wykorzystywanych jako czynniki produkcji w dalszych procesach produkcyjnych, stosuje się zasadę uwzględniania wyłącznie dóbr finalnych.

Metoda sumowania dochodów właścicieli czynników wytwórczych uwzględnia dochody (płace i zyski) podmiotów gospodarczych uczestniczących w wytwarzaniu produktu krajowego brutto. Można bowiem przyjąć, że każdy element wartości wyprodukowanych w danym roku w gospodarce dóbr znajduje odzwierciedlenie w wynagrodzeniu właściciela czynnika wytwórczego.

Metoda sumowania wydatków polega na wliczaniu do PKB wszystkich wydatków na dobra finalne ponoszone w danym roku przez wszystkie podmioty gospodarcze.

40. (2 pkt) Miernikiem pozwalającym porównać jakość życia w poszczególnych krajach jest:
- Human Development Index (HDI)**
 - PKB per capita
 - PNB per capita
 - wysokość wszystkich wydatków budżetowych

Komentarz eksperta: HDI jest wskaźnikiem, który uwzględnia jakościowe parametry poziomu życia mieszkańców poszczególnych państw. Jego składowymi są oczekiwana długość życia, średnia liczba lat edukacji otrzymanej przez mieszkańców w wieku 25 lat i starszych, oczekiwana liczba lat edukacji dla dzieci rozpoczynających proces kształcenia, dochód narodowy *per capita* w USD, liczony według parytetu siły nabywczej danej waluty.

41. (2 pkt) Wskaż najbardziej ryzykowaną formę inwestowania z poniższych:
- akcje blue chipów giełdowych
 - akcje spółek surowcowych
 - kontrakty FOREX**
 - obligacje skarbu państwa

Komentarz eksperta: Forex to rynek walutowy, na którym zawiera się kontrakty terminowe (nazwa od Foreign Exchange – FX). Wartość dziennych obrotów wynosi (w zależności od okresu) od 2 do 4,5 bln dolarów. Wartość obrotu ze względu na bardzo duże dźwignie nie równa się wartości zaangażowanych środków – te są ok. 500 razy mniejsze. Dźwignie występujące na rynku Forex generują dodatkowe ryzyko dla inwestorów (nawet mała zmiana notowań pary walutowej przekłada się na dużą zmienność wartości portfela inwestora) – ryzyko, które nie występuje przy innych wymienionych w pytaniu instrumentach.

42. (2 pkt) Akcjonariusz, który przed zakupem akcji przeprowadza analizę makroocenienia, analizę sektorową, analizę potencjału konkurencyjnego spółki, stosuje analizę:
- fundamentalną**
 - hybrydową
 - Pareto
 - wskaźnikową

Komentarz eksperta: Analiza fundamentalna koncentruje się na badaniu czynników finansowych i niefinansowych spółek. Jej celem jest wycena spółki w średnim i długim okresie, i późniejsze sformułowanie rekomendacji dla inwestora poprzez porównanie wyceny z bieżącym kursem (obecną wartością rynkową).

43. (2 pkt) Bank centralny prowadzi ekspansywną politykę pieniężną, jeśli:
- obniża podatek od dochodów kapitałowych
 - obniża stopę rezerw obowiązkowych**
 - podnosi stopę referencyjną
 - sprzedaje bankom komercyjnym papiery wartościowe

Komentarz eksperta: Celem ekspansywnej polityki pieniężnej jest zwiększenie podaży pieniądza. Narzędziem, które bank centralny może do tego wykorzystać, jest obniżenie stopy rezerw obowiązkowych (banki komercyjne mogą więcej pieniędzy przeznaczyć na kredyty). Obniżenie podatków to narzędzie polityki fiskalnej, a nie pieniężnej. Podniesienie stóp banku centralnego (w tym referencyjnej) i sprzedaż bankom komercyjnym papierów wartościowych obniży podaż pieniądza.

44. (2 pkt) Przedsiębiorstwo, które w swojej strategii skupia się wokół jednej grupy asortymentu oraz na jednym rynku stosuje strategię:
- dominacji
 - dywersyfikacji
 - integracji pionowej
 - penetracji**

Komentarz eksperta: Strategia penetracji to strategia zwiększania sprzedaży przy zachowaniu dotychczasowego zakresu produktowego i rynkowego. Dywersyfikacja oznacza jednoczesne rozwijanie rynku i produktu. Integracja pionowa to włączanie do działalności przedsiębiorstwa innych ogniw łańcucha ekonomicznego. Dominacja to wykorzystywanie nadrzędnej pozycji wobec słabszych podmiotów.

45. (2 pkt) Obecny w Polsce wzrost cen oznacza, że mamy do czynienia z:
- deflacją
 - hiperinflacją
 - inflacją galopującą
 - inflacją pełzająco-krocząca**

Komentarz eksperta: W zależności od wielkości stopy inflacji rozróżnia się:

- inflację pełzającą – wzrost cen na poziomie 0–5% rocznie,
- inflację krocząca – wzrost cen w przedziale 5–10% rocznie,
- inflację galopującą – wzrost cen przekracza 10%, ale nie przekracza 100% rocznie,
- hiperinflację – zjawisko ekstremalnie dynamicznego wzrostu cen, powyżej 100% rocznie.

Obecnie (na początku grudnia 2021 roku) inflacja wg ostatnich odczytów GUS z października wynosi 6,8%. Deflacja to spadek przeciętnych cen w gospodarce.

46. (2 pkt) Które ze stwierdzeń dotyczące rynku pracy jest prawdziwe:
- każdy, kto szuka pracy i nie może jej znaleźć, zaliczany jest do zasobu bezrobocia
 - osoby bierne zawodowo są to osoby wyłącznie w wieku przedprodukcyjnym lub poprodukcyjnym
 - stopa bezrobocia to stosunek bezrobotnych do zasobów siły roboczej**
 - stopa przyrostu naturalnego nie ma wpływu na podaż pracy

Komentarz eksperta: Jediną poprawną odpowiedzią jest odpowiedź c, która wprost nawiązuje do definicji stopy bezrobocia. Nie każdy, kto szuka pracy jest zaliczany do grupy bezrobotnych (np. student szukający pracy na wakacje, czy też emeryt szukający dodatkowego zajęcia). Osoby bierne (nieaktywne na rynku pracy) nie muszą być wyłącznie w wieku nieprodukcyjnym

(np. niepracujący renciści, niepracujący emeryci na wcześniejszych emeryturach). Przyrost naturalny wpływa na podaż pracy – im więcej nowych narodzin, tym z czasem (po latach) więcej pracowników na rynku pracy – czyli podaży pracy.

47. (2 pkt) Obecnie dla pracodawcy roczny koszt zatrudnienia w Polsce pracownika z minimalnym wynagrodzeniem na umowie o pracę (ze standardowymi składkami i uwzględnieniem PPK) mieści się w przedziale:
- <0; 30 000 zł)
 - <30 000 zł; 37 000 zł)
 - <37 000 zł; 44 000 zł)**
 - <44 000 zł; 51 000 zł)

Komentarz eksperta: Rozkład kosztów dla pracodawcy zatrudniającego pracownika z minimalnym wynagrodzeniem w Polsce (2800 zł) przedstawia się następująco:

Rozliczenie roczne - umowa o pracę										
	Brutto	Ubezpieczenie			ZUS łącznie	Składki na		Koszty pracodawcy	Składka PPK	Łączny koszt wynagrodzenia
		emerytalne	rentowe	wypadkowe		Fundusz Pracy	FGŚP			
Styczeń	2 800,00	273,28	182,00	46,76	502,04	68,60	2,80	573,44	42,00	3 415,44
Luty	2 800,00	273,28	182,00	46,76	502,04	68,60	2,80	573,44	42,00	3 415,44
Marzec	2 800,00	273,28	182,00	46,76	502,04	68,60	2,80	573,44	42,00	3 415,44
Kwiecień	2 800,00	273,28	182,00	46,76	502,04	68,60	2,80	573,44	42,00	3 415,44
Maj	2 800,00	273,28	182,00	46,76	502,04	68,60	2,80	573,44	42,00	3 415,44
Czerwiec	2 800,00	273,28	182,00	46,76	502,04	68,60	2,80	573,44	42,00	3 415,44
Lipiec	2 800,00	273,28	182,00	46,76	502,04	68,60	2,80	573,44	42,00	3 415,44
Sierpień	2 800,00	273,28	182,00	46,76	502,04	68,60	2,80	573,44	42,00	3 415,44
Wrzesień	2 800,00	273,28	182,00	46,76	502,04	68,60	2,80	573,44	42,00	3 415,44
Październik	2 800,00	273,28	182,00	46,76	502,04	68,60	2,80	573,44	42,00	3 415,44
Listopad	2 800,00	273,28	182,00	46,76	502,04	68,60	2,80	573,44	42,00	3 415,44
Grudzień	2 800,00	273,28	182,00	46,76	502,04	68,60	2,80	573,44	42,00	3 415,44
	33 600,00	3 279,36	2 184,00	561,12	6 024,48	823,20	33,60	6 881,28	504,00	40 985,28

48. (2 pkt) Zastosowanie zasady Pareto w segmentacji klientów pozwoli:
- wskazać klientów, których obsługa jest opłacalna w sensie Pareto
 - wskazać klientów, którzy mogą mieć problemy z terminowym regulowaniem płatności
 - wskazać najważniejszego klienta firmy
 - wskazać ok. 20% najważniejszych klientów, dzięki którym firma uzyskuje ok. 80% przychodów**

Komentarz eksperta: Zasada Pareto mówi, że 20% najważniejszych czynników pozwala generować aż 80% całkowitego rezultatu. Menedżerowie nie zawsze uświadamiają sobie tę relację i często koncentrują się na działaniach, które nie doprowadzą do znaczącego wzrostu efektywności. Oczywiście nie zawsze w praktyce relacje kształtują się idealnie w podziale 20/80. Ale analiza bardzo wielu zjawisk pozwala np. pokazać, że 25% najbardziej niezadowolonych klientów generuje 85% czasu na obsługę reklamacji, 19% najważniejszych klientów generuje 75% przychodów itd.

49. (2 pkt) Obecnie stopa referencyjna NBP wynosi:

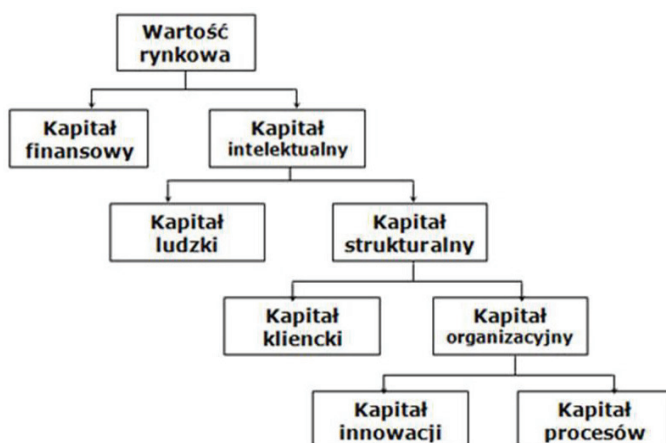
- a) $<0; 0,1\%, >$
- b) $(0,1\%; 0,5\%>$
- c) $(0,5\%; 1\%>$
- d) **$(1\%; 2,5\%>$**

Komentarz eksperta: W dniu zawodów (2 grudnia 2021 roku) stopa referencyjna NBP wynosiła 1,25%. Dwa miesiące wcześniej, na początku października stopa referencyjna wynosiła 0,1% i była na najniższym poziomie w historii.

50. (2 pkt) Składnikiem kapitału intelektualnego nie jest:

- a) **kapitał finansowy**
- b) kapitał ludzki
- c) kapitał relacyjny
- d) kapitał strukturalny

Komentarz eksperta: Kapitał intelektualny przedsiębiorstwa to różnica między jego wartością rynkową i wartością księgową. W najpopularniejszym podziale do kapitału intelektualnego zalicza się kapitał ludzki (kompetencje, relacje, wartości), kapitał strukturalny (składający się z kapitału organizacyjnego – kultura organizacyjna, innowacyjność, procesy wewnętrzne oraz z kapitału relacyjnego – związanego z klientami – między innymi bazy klientów i relacje z klientami).

Test z zawodów okręgowych

1. [45"] (1 pkt) Który element nie należy do tradycyjnej koncepcji marketingu mix 4P?
- a) produkt
 - b) promocja
 - c) dystrybucja
 - d) proces**

Komentarz eksperta: Kompozycja marketingowa „marketing mix” to zespół elementów (instrumentów), za pomocą których możemy oddziaływać na rynek. Najbardziej popularna koncepcja kompozycji marketingowej to tzw. 4P, czyli z ang. product, price, place, promotion. Rozwinięcie tradycyjnego 4P o kolejne elementy to: people (ludzie), process (proces), physical evidence (świadełstwo materialne) i pleasure (przyjemność).

2. [45"] (1 pkt) Do analiz otoczenia konkurencyjnego należy:
- a) analiza pięciu sił Portera**
 - b) analiza łańcucha wartości
 - c) cykl życia produktu i technologii
 - d) analiza kluczowych czynników sukcesu

Komentarz eksperta: Analiza pięciu sił Portera to metoda analizy i oceny natężenia sił konkurencyjnych w sektorze ekonomicznym lub segmencie rynkowym, opracowana i opisana przez Michaela Portera w 1979 roku. Pozostałe analizy są stosowane do weryfikacji potencjału strategicznego przedsiębiorstwa.

3. [45"] (1 pkt) Wskaż, którą z orientacji działania przedsiębiorstwa opisano: „Nabywcy pozostawieni sami sobie nie są w stanie docenić, a w konsekwencji kupić takich ilości produktów, które są skłonni zaoferować producenci i sprzedawcy”:
- a) orientacja produkcyjna
 - b) orientacja rynkowa
 - c) orientacja produktowa
 - d) orientacja sprzedażowa**

Komentarz eksperta: Punktem wyjścia orientacji sprzedażowej jest przekonanie, iż nabywcy pozostawieni sami sobie nie są w stanie docenić, a w konsekwencji kupić takich ilości produktu, które są skłonni zaoferować producenci i sprzedawcy. Aby to ograniczenie przełamać, przedsiębiorstwa muszą podjąć istotny wysiłek w dziedzinie sprzedaży i promocji. Polega on na aktywnym wykorzystaniu wszelkich instrumentów komunikowania się z nabywcami oraz zastosowaniu szerokiego spektrum działań sprzedażowych.

4. [45"] (1 pkt) W hierarchii potrzeb Masłowa w grupie potrzeb uznania znajdują się:
- szacunek, akceptacja, rozwój osobisty
 - poczucie sukcesu, pozycja społeczna, szacunek i poważanie**
 - poważanie, głód, pragnienie, pozycja społeczna
 - czynniki zewnętrzne, potrzeba schronienia, potrzeba uczucia

Komentarz eksperta: Na potrzeby uznania składają się czynniki wewnętrzne takie jak samoakceptacja, niezależność i poczucie sukcesu oraz czynniki zewnętrzne takie jak pozycja społeczna, szacunek i poważanie.

5. [45"] (1 pkt) Tempo wzrostu, stopień zróżnicowania produktów, koszty stałe, liczba i zróżnicowanie klientów to:
- zagrożenia
 - zmienne kształtujące poziom rywalizacji w ramach branży**
 - bariery wejścia
 - bariery wyjścia

Komentarz eksperta: Zmienne kształtujące poziom rywalizacji w ramach branży to tempo wzrostu, stopień zróżnicowania produktów, koszty stałe, liczba i zróżnicowanie klientów.

6. [45"] (1 pkt) Sposób finansowania inwestycji umożliwiający inwestorowi dostęp do dóbr inwestycyjnych bez konieczności ich zakupu to:
- kredyt
 - leasing**
 - offshoring
 - facility management

Komentarz eksperta: Nazwa leasing pochodzi od ang. lease (nająć). Przedmiotem leasingu mogą być np. samochody, nieruchomości czy maszyny produkcyjne. Zaletami leasingu dla leasingobiorcy są: redukcja wymaganego kapitału własnego, możliwość wykorzystania tarczy podatkowej oraz możliwość rozliczania podatku VAT.

7. [45"] (1 pkt) Marketing mix z punktu widzenia klienta – koncepcja 4C – zawiera następujące elementy:
- wartość dla klienta (ang. customer value), koszt (ang. cost), wygoda (ang. convenience), komunikacja (ang. communication)**
 - kontrola (ang. control), komunikacja (ang. communication), koszt (ang. cost), wygoda (ang. convenience)
 - wygoda (ang. convenience), możliwości (ang. capabilities), wartość dla klienta (ang. customer value), komunikacja (ang. communication)
 - koszt (ang. cost), wartość dla klienta (ang. customer value), opieka (ang. care), wygoda (ang. convenience)

Komentarz eksperta: Do składników marketingu 4C należą:

- wartość dla klienta (chustom value) – konsument jest w centrum zainteresowania;
- koszt (cost) – nakład, który ponosi konsument, czyli nie tylko kapitał pieniężny, ale i czas;
- wygoda (convenience) – na komfort klienta składają się: dogodnie miejsce i czas zakupu oraz łatwość docierania do informacji;
- komunikacja (communication) – skupia się na budowaniu więzi z odbiorcą za pomocą content marketingu i dialogu prowadzonego np. w mediach społecznościowych.

8. [45"] (1 pkt) Oprócz spółek akcyjnych, do grupy spółek kapitałowych należą:

- a) spółki jawne
- b) spółki komandytowe
- c) spółki partnerskie
- d) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością**

Komentarz eksperta: Spółki kapitałowe są spółkami prawa handlowego, których działalność opiera się na kapitale. Mogą być tworzone w każdym prawnie dopuszczalnym celu, przy czym forma prawna spółki kapitałowej jest wykorzystywana najczęściej przez duże przedsiębiorstwa do prowadzenia działalności gospodarczej. Spółki kapitałowe są osobami prawnymi, ich kapitał oraz skład osobowy są zmienne, posiadają odrębny od wspólników/akcjonariuszy majątek, a prowadzeniem spraw spółki i jej reprezentacją zajmują się odpowiednie organy, a nie wspólnicy. Spółkami kapitałowymi są następujące spółki prawa handlowego: spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i spółka akcyjna.

9. [45"] (1 pkt) Siła oddziaływania nabywców nie zależy od:

- a) łatwości i kosztu zmiany dostawcy
- b) stopnia koncentracji sektora nabywcy
- c) szybkości zmian technologicznych**
- d) niepowtarzalności produktu

Komentarz eksperta: Model pięciu sił Portera jest jedną z metod analizy strategicznej przedsiębiorstwa. Polega na weryfikacji atrakcyjności sektora, badaniu jego struktury. Siła oddziaływania nabywców zależy od: stopnia koncentracji sektora nabywcy, uzależnienia jakości produktu finalnego od jakości wyrobu dostawcy, niepowtarzalności produktu, dużego udziału dostawcy w tworzeniu zysku nabywcy, łatwości i kosztu zmiany dostawcy, możliwości podjęcia przez nabywcę produkcji wyrobu finalnego, ostrości walki konkurencyjnej w sektorze nabywców.

10. [45"] (1 pkt) Proces umożliwiający przedsiębiorcy uzyskanie środków finansowych zaraz po dokonaniu sprzedaży bez oczekiwania na opłacenie faktury to:

- a) kredyt kupiecki
- b) faktoring**
- c) leasing
- d) netting

Komentarz eksperta: Faktoring to nic innego jak zapłacenie przez firmę faktoringową (faktora) nieprzeterminowanych faktur, które przedsiębiorca wystawił swoim klientom. Faktoring to sposób na uwolnienie środków, na które przedsiębiorca w innym wypadku musiałby czekać 30 albo 60 dni.

11. [45"] (1 pkt) W macierzy BCG produkty, które wymagają jeszcze nakładów, ale mają duży udział w szybko rozwijającym się rynku umieszczone zostaną w polu:
- dojne krowy
 - znaki zapytania
 - gwiazdy**
 - kule u nogi

Komentarz eksperta: Macierz BCG to bardzo użyteczna metoda prezentacji portfela produkcji oraz instrument controllingu strategicznego. Nazwa metody pochodzi od amerykańskiej firmy consultingowej Boston Consulting Group, która jako pierwsza zastosowała to narzędzie w 1969 roku. Pozwala na ocenę możliwości rozwojowych firmy i określenie jej pozycji strategicznej. Dzięki zastosowaniu tej metody przedsiębiorstwo może ustalić, które towary (domeny) należy wycofać z asortymentu, a które powinny przynieść większy zysk w przyszłości.

Gwiazdy to produkty, które wymagają tak dużego finansowania, że nie generują nadwyżki. Inwestowanie w gwiazdę jest bardzo opłacalne, ponieważ tempo wzrostu rynku jest wysokie, a sam produkt – konkurencyjny i rozwojowy.

Dojne krowy to produkty generujące przedsiębiorstwu nadwyżkę netto i mogące finansować pozostałe wyroby. Wzrost rynku jest wolny, ale dzięki dużemu udziałowi w rynku mają mocną i stabilną pozycję.

Znaki zapytania to produkty deficytowe, których możliwości trudno określić; mają niski udział w rynku, jednak w dłuższej perspektywie, jeżeli zostaną doinwestowane, mogą stać się gwiazdami.

Kule u nogi (psy) to produkty nieprzynoszące znaczącej nadwyżki i nierozwojowe. Zarówno wzrost rynku, jak i udział rynku są marginalne.

[pytania łatwiejsze (1 pkt)/blok hasła zmiennego]

12. [45"] (1 pkt) Giełda jest najważniejszym miejscem pozyskiwania kapitału na finansowanie różnego rodzaju przedsięwzięć w następującym rodzaju bankowości:
- niemieckiej
 - kontynentalnej
 - anglosaskiej**
 - kredytowo-depozytowej

Komentarz eksperta: Takim rodzajem bankowości jest bankowość anglosaska z giełdą jako głównym miejscem pozyskiwania kapitału na finansowanie pomysłów inwestycyjnych. W bankowości niemieckiej (czy też inaczej kontynentalnej) dominującą rolę odgrywają banki. Bankowość kredytowo-depozytowa to po prostu jeden z kilku rodzajów bankowości, obok np. hipotecznej czy inwestycyjnej.

13. [45"] (1 pkt) W przypadku, gdy kurs USD umacnia się w stosunku do innych walut, można oczekiwać, że ceny surowców:
- a) **spadną**
 - b) nie zmienią się
 - c) wzrosną
 - d) nie istnieje zależność między kursem USD a cenami surowców

Komentarz eksperta: Wzrost ceny dolara (USD) i fakt kwotowania większości cen surowców (i instrumentów pochodnych, dla których ceny tych surowców stanowią instrument bazowy) spowoduje spadek cen surowców tak, aby cena surowca wyrażona w innych walutach pozostała na tym samym poziomie (tj. sprzed aprecjacji USD).

14. [45"] (1 pkt) Wskaż prawidłowe uporządkowanie strategii funduszy inwestycyjnych – od najmniej ryzykownych do tych cechujących się największym ryzykiem:
- a) mieszane, dłużne, pieniężne, akcji
 - b) **pieniężne, dłużne, mieszane, akcji**
 - c) dłużne, pieniężne, mieszane, akcji
 - d) dłużne, pieniężne, akcji, mieszane

Komentarz eksperta: Fundusze pieniężne inwestują głównie w papiery rynku pieniężnego, oczekiwany zysk i ryzyko są ograniczone. Fundusze dłużne inwestują głównie w obligacje, oczekiwany zysk i ryzyko są wyższe niż w pieniężnych.

Fundusze mieszane inwestują zarówno w akcje, jak i obligacje, zysk i ryzyko z reguły są wyższe niż w obligacyjnych. Fundusze akcji – większość portfela stanowią akcje, występuje najwyższy oczekiwany zysk, ale i ryzyko.

15. [45"] (1 pkt) Opierając swoje decyzje inwestycyjne tylko na opiniach kilku znajomych lub tylko na informacjach przekazywanych przez media społecznościowe ryzykujemy, że wybierzemy inwestycję z błędem wynikającym z:
- a) efektu potwierdzających wiadomości
 - b) heurystyki zakotwiczenia
 - c) efektu halo
 - d) **pułapki dostępności**

Komentarz eksperta: Formułowanie opinii na podstawie niewielkiej próby nosi nazwę pułapki dostępności.

16. [60"] (1 pkt) Inwestor na rynku Forex może korzystać z dźwigni finansowej. Jakimi środkami musi dysponować, jeśli chce kupić kontrakt EUR/PLN o wartości 10 000 zł przy dźwigni 2:1?
- a) 20 000 zł – podwójne pokrycie dla inwestycji
 - b) 10 000 zł – gdyż dźwignia nie wpływa na wysokość wymaganych środków
 - c) **5 000 zł – kwotą dwa razy mniejszą niż kontrakt**
 - d) 1 000 zł – kwotą o jeden rząd mniejszą niż kontrakt

Komentarz eksperta:

Poziom dźwigni	Depozyt zabezpieczający	Do otwarcia kontraktu o wartości 10 000 zł wymagany jest depozyt
1:1	100%	10 000 PLN
2:1	50%	5000 PLN
3:1	33,30%	3333 PLN
10:1	10%	1000 PLN
100:1	1%	100 PLN

17. [60"] (1 pkt) Do grupy pośrednich instrumentów polityki pieniężnej nie zalicza się:
- transakcji depozytowo-kredytowych
 - regulacji kwotowych ograniczeń kredytu**
 - operacji otwartego rynku
 - stopy rezerwy obowiązkowej

Komentarz eksperta: Instrumenty pośrednie polityki pieniężnej są adresowane do sektora bankowego i mają z założenia wpływać na zmiany podaży pieniądza lub wysokości stóp procentowych. Do tej grupy instrumentów zalicza się:

Transakcje depozytowo-kredytowe – NBP może udzielać kredytów, jeżeli bank nie może pozyskać środków na rynku międzybankowym, natomiast w przypadku posiadania przez bank nadwyżek może chwilowo złożyć środki w NBP w formie depozytu.

Operacje otwartego rynku – zakup lub sprzedaż przez NBP papierów wartościowych, dewiz lub własnych papierów. Poprzez zakup NBP dostarcza gotówkę bankom (zwiększa potencjał finansowy), natomiast poprzez sprzedaż absorbuje nadmiar pieniądza.

Stopy rezerwy obowiązkowej – wielkość stopy rezerw obowiązkowych to część środków, które bank ma obowiązek przechowywać na oprocentowanym rachunku w NBP. Od wielkości rezerwy obowiązkowej uzależniona jest stabilność systemu bankowego. Im większe zagrożenie dla stabilności, tym stopy rezerw powinny być większe.

Regulacje kwotowych ograniczeń kredytu zaliczane są do bezpośrednich instrumentów, gdyż mają charakter decyzji administracyjnej i stosuje się je np. w sytuacji zagrożenia realizacji polityki pieniężnej.

18. [45"] (1 pkt) Osobistą formą zabezpieczeń stosowanych przez bank jest:
- hipoteka
 - blokada środków na rachunku bankowym
 - gwarancja bankowa**
 - przewłaszczenie

Komentarz eksperta: Podstawowe formy zabezpieczeń stosowane przez bank dzielą się na:

- osobiste (weksel własny in blanco, poręczenie wekslowe, gwarancja bankowa),
- rzeczowe (hipoteka, przewłaszczenie, zastaw rejestrowy, blokada środków na rachunku bankowym),
- inne (bank pobiera odszkodowanie od firmy ubezpieczeniowej – cesja polisy na bank).

19. [45"] (1 pkt) Fundusze sekurytyzacyjne inwestują:
- a) głównie w instrumenty finansowe powiązane z rynkami surowcowymi
 - b) w wiarytelności**
 - c) w firmy dysponujące innowacyjnym produktem
 - d) głównie w papiery wartościowe o stałym dochodzie

Komentarz eksperta: Fundusze sekurytyzacyjne dokonują emisji certyfikatów inwestycyjnych w celu zgromadzenia środków na nabycie wiarytelności.

20. [45"] (1 pkt) Obligacje emitowane przez firmy o słabej kondycji finansowej, o ratingu spekulacyjnym to obligacje:
- a) zamienne
 - b) śmieciowe**
 - c) korporacyjne
 - d) mandatowe

Komentarz eksperta: Obligacje śmieciowe (zwane także tandetnymi lub junk bonds) to żargonowa nazwa obligacji emitowanych przez firmy o słabej kondycji finansowej, o ratingu spekulacyjnym. Charakteryzują się one oprocentowaniem o kilka punktów procentowych wyższym od obligacji skarbowych oraz dużym ryzykiem.

21. [60"] (1 pkt) Duration obligacji trzyletniej o wartości nominalnej 100 zł i kuponie 5% (oprocentowanie stałe, kupon wypłacany raz do roku), przy wymaganej stopie zwrotu równej 3% wynosi:
- a) równo 2 lata
 - b) więcej niż 2 lata, ale krócej niż 3 lata**
 - c) równo 3 lata
 - d) więcej niż 3 lata

Komentarz eksperta: W przypadku obligacji z kuponem duration takiej obligacji jest nieco krótsze niż czas jej wykupu, tj. zawiera się w przedziale między 2 a 3 lata. To jest powszechnie znana własność obligacji wypłacającej kupony.

Duration można również obliczyć. Najpierw należy obliczyć cenę obligacji:

	Rok 1	Rok 2
Kupon i nominal	5	5
Wartość dyskonta	0,9709	0,9426
Wartość obecna	4,85	4,71
Suma = cena		

A następnie samo duration.

	Rok 1
CF*t	5
Wartość dyskonta	0,9709
Wartość obecna	4,85
Zdyskontowana suma (CF*t)	302,55

Duration wynosi 2,8635 roku, czyli zawiera się w przedziale od 2 do 3 lat.

22. [60"] (1 pkt) Kapitalizacja akcji pewnej innowacyjnej spółki, założonej półtora roku temu wynosi 5 mln zł i jest uznawana za bardzo małą. W związku z powyższym akcje tej spółki mogą zostać dopuszczone do obrotu na rynku:

- NewConnect**
- giełdowym
- Catalyst
- BondSpot

Komentarz eksperta: Zgodnie z regulaminem GPW (na dzień 01.01.2022 r.) minimalna kapitalizacja akcji emitenta dopuszczonych do obrotu giełdowego to 60 mln zł. W przypadku niespełnienia tego kryterium spółka może starać się o dopuszczenie jej akcji na rynku NewConnect. Na rynkach Catalyst i BondSpot obraca się papierami dłużnymi.

W zadaniu podano bardzo małą kapitalizację i krótki okres istnienia spółki, co powinno skłaniać do wyboru odpowiedzi a.

23. [45"] (1 pkt) Monety, których cena zależy głównie od ceny kruszcu, z jakiego zostały wykonane (np. złota lub srebra) noszą nazwę:

- kolekcjonerskich
- historycznych
- bulionowych**
- obiegowych

Komentarz eksperta: Zadaniem monet bulionowych jest przenoszenie wartości kruszcu, a sama wartość kolekcjonerska (np. rzadkość monety, stan zachowania) nie ma wpływu na ich wartość.

24. [45"] (1 pkt) Pozytywnym sygnałem dla inwestora, który zamierza dokonać zakupu akcji na danym rynku jest:

- wzrost deficytu budżetowego
- spadek tempa wzrostu PKB
- spadek stopy inflacji**
- wzrost roli związków zawodowych

Komentarz eksperta: W analizie makroekonomicznej (jeden z etapów analizy fundamentalnej akcji) dokonuje się ogólnej oceny atrakcyjności inwestowania na danym rynku finansowym. Atrakcyjność zależy od sytuacji gospodarczej, prowadzonej polityki i od ryzyka inwestycyjnego w danym kraju.

25. [60"] (1 pkt) Cena giełdowa obligacji trzyletniej (obligacja zapada dokładnie za trzy lata), o wartości nominalnej 100 zł i kuponie 5% (oprocentowanie stałe, kupon wypłacany raz do roku), przy wymaganej stopie zwrotu na rynku równej 3% jest:
- a) równa 100 zł
 - b) mniejsza niż 100 zł
 - c) **wyższa niż 100 zł**
 - d) nie da się nic powiedzieć o cenie giełdowej takiej obligacji

Komentarz eksperta: Z uwagi na to, że obligacja daje wyższą stopę zwrotu niż wymagana stopa zwrotu na rynku, jej cena giełdowa jest wyższa niż cena nominalna.

Można też tę cenę obliczyć:

	Rok 1	Rok 2
Kupon i nominal	5	5
Wartość dyskonta	0,9709	0,9426
Wartość obecna	4,85	4,71
Suma = cena		

[pytania trudniejsze (2 pkt)/blok podstawowy]

26. [60"] (2 pkt) Szczególnym rodzajem badań sondażowych są Polegają one na pozyskiwaniu informacji dotyczących tego samego zakresu przedmiotowego od ustalonej i nieziennej zbiorowości (czyli tych samych osób) w kolejnych odstępach czasu.
- a) obserwacje
 - b) ankiety
 - c) **badania panelowe**
 - d) wywiady

Komentarz eksperta: Badania panelowe mają na celu zbadanie zmian zachodzących w czasie dla analizowanego zjawiska. Charakterystyką badania panelowego jest wielokrotne przeprowadzenie badania na tej samej grupie osób tym samym narzędziem badawczym.

Badania panelowe wykorzystywane są między innymi podczas pomiaru oglądalności telewizji czy badań budżetów domowych.

27. [60"] (2 pkt) Jeśli klient zdecydował się na kupno drogiego laptopa za 6000 zł, to łatwiej podejmuje decyzję o zakupie dodatkowych akcesoriów takich jak myszka za 200 zł czy podkładka za 50 zł niż gdyby miał je kupić oddzielnie. Jak nazywa się taka technika stosowana w procesie sprzedaży?
- a) reguła wzajemności
 - b) **zasada kontrastu**
 - c) schemat odmowa – wycofanie
 - d) reguła zaangażowania

Komentarz eksperta: Zasada kontrastu mówi o tym, że jeśli druga/kolejna z oferowanych rzeczy znacznie różni się od pierwszej jakąś istotną dla nas cechą, to podczas jej oceniania jako punkt odniesienia będziemy stosować poziom cechy pierwszej z rzeczy. Jeśli klient nabył laptopa za 6000 zł, to zapłata za akcesoria, które stanowią ułamek tej ceny, będzie wydawać mu się mniejszym wydatkiem niż gdyby akcesoria te nabywał oddzielnie.

28. [60"] (2 pkt) Co nie wpływa na wartość karty kolekcjonerskiej (typu Magic: The Gathering, Pokemon)?
- rok wydania karty
 - data nabycia karty**
 - oficjalny „grading” karty
 - właściwości karty

Komentarz eksperta: Na wartość kolekcjonerską oraz inwestycyjną kart kolekcjonerskich wpływają:

- rok wydania karty – niektóre serie kart kolekcjonerskiej są więcej lub mniej warte w zależności od roku wydania. Najczęściej im dana seria kart jest starsza, tym więcej warta;
- oficjalny „grading” karty – nadanie oceny danej karcie na podstawie jej autentyczności/stanu/kondycji bezpośrednio przekłada się na jej wartość;
- właściwości karty – czyli jej cechy szczególne. Niektóre karty mają różną siłę oddziaływania, co również rzutuje na ich wartość.

Na wartość danej karty nie wpływa data jej nabycia.

29. [60"] (2 pkt) Metodę wyceny zapasów i ich rozchodów, w ramach której produkty kupione najtaniej są sprzedawane jako pierwsze, określa się skrótem:
- FEFO
 - LIFO
 - LOFO**
 - HIFO

Komentarz eksperta: Poprawna odpowiedź to LOFO – skrót od Lowest In, First Out, czyli najtaniej kupione, pierwsze sprzedane. Najpierw pobiera się towary o najniższej wartości, a pozostawia w magazynie te o większej wartości.

Pozostałe:

- FEFO – First Expired First Out – jako pierwsze wychodzą z magazynu towary o bliskim terminie przydatności;
- LIFO – Last In, First Out – ostatnie weszło, pierwsze wyszło. Jako pierwsze pobierane są towary, które zostały przyjęte jako ostatnie;
- HIFO – Highest In, First Out – najdrożej kupione, pierwsze sprzedane. Najpierw pobiera się towary najdrożej kupione, a pozostawia te o mniejszej wartości.

30. [60"] (2 pkt) Kto pojawił się po raz pierwszy w pierwszej dziesiątce corocznego rankingu najbogatszych Polaków „Forbesa” (edycja z 2021 roku)?
- a) Paweł Marchewka
 - b) Jerzy Starak
 - c) **Rafał Brzoska**
 - d) Marcin Iwiński

Komentarz eksperta: Rafał Brzoska w rankingu najbogatszych Polaków wg „Forbesa” w 2021 roku zajął 7 miejsce. Jego majątek wynosi 5,7 mld zł i ten wynik pozwolił mu się pojawić w rankingu ponownie (w 2013 roku znalazł się na 28 miejscu zestawienia) i to w pierwszej dziesiątce.
<https://zarobki.pracuj.pl/raporty-i-trendy-placowe/ranking-najbogatszych-polakow-2021-ile-zarabia-najbogatszy-polak/> <https://www.forbes.pl/sylwetka/rafal-brzoska>

31. [60"] (2 pkt) Analiza międzyrynkowa polega na badaniu wzajemnych powiązań między następującymi rynkami finansowymi:
- a) publicznym i prywatnym
 - b) pierwotnym i wtórnym
 - c) **walutowym, towarów (surowców), obligacji i akcji**
 - d) walutowym i prywatnym

Komentarz eksperta: Analiza rynekowa polega na badaniu wzajemnych powiązań między następującymi rodzajami rynków finansowych: walutowym, towarów (surowców), obligacji i akcji. Głównym założeniem tej metody jest wzajemna zależność wszystkich rynków. Jednym z przykładów zależności może być relacja cen surowców i kursu USD w stosunku do innych walut. Aprecjacja USD prowadzi do spadku cen surowców na rynkach światowych.

32. [60"] (2 pkt) Fundusz cechujący się brakiem ograniczeń w podejmowaniu decyzji inwestycyjnych, posiadający swobodę wyboru technik inwestycyjnych, w tym krótkiej sprzedaży, wysokiej dźwigni finansowej i instrumentów pochodnych, to fundusz:
- a) akcyjny
 - b) **hedgingowy**
 - c) mieszany (akcje i obligacje)
 - d) venture capital

Komentarz eksperta: Opis jednoznacznie wskazuje na fundusz hedgingowy. Fundusze akcyjne i mieszane charakteryzują się dość restrykcyjnymi ograniczeniami inwestycyjnymi. Z kolei fundusze venture capital nabywają akcje spółek w początkowej fazie ich rozwoju i nie posługują się instrumentami pochodnymi.

33. [120"] (2 pkt) Cena akcji spółki na giełdzie wynosi 100 zł. Spółka zdecydowała się przeprowadzić emisję nowych akcji w cenie 80 zł. Do nabycia jednej akcji nowej emisji potrzebne są cztery akcje starej emisji. Wartość jednego prawa poboru wyniesie:

- a) 20 zł
- b) 80 zł
- c) **4 zł**
- d) 5 zł

Komentarz eksperta: Cenę akcji prawa poboru oblicza się ze wzoru:

$$C_p = (CS - Cn)/(Ns + NN) = (100 \text{ zł} - 80 \text{ zł})/(4+1) = 4 \text{ zł} \text{ gdzie:}$$

CS – cena akcji notowanych na giełdzie

CN – cena akcji nowej emisji

Ns – liczba akcji emisji notowanej na giełdzie

NN – liczba nowych akcji

34. [120"] (2 pkt) Portfel pewnego inwestora A składa się z dwóch akcji A i B. Na pierwszej z nich ma on zysk w wysokości 20%, a na drugiej stratę równą –20%. Na rynku pojawiła się atrakcyjna oferta zakupu akcji C w procesie IPO (na rynku pierwotnym). Zgodnie z teorią dyspozycji (finanse behawioralne) najbardziej prawdopodobne jest to, że aby sfinansować zakup akcji C inwestor:
- a) **sprzeda akcje A**
 - b) sprzeda akcje B
 - c) sprzeda część akcji A i część akcji B
 - d) zrezygnuje z zakupu akcji C

Komentarz eksperta: Teoria dyspozycji pokazała, że inwestorzy mają tendencję do utrzymywania w portfelach akcji przynoszących straty i szybkiego pozbywania się akcji zyskowych.

35. [60"] (2 pkt.) W modelu opracowanym przez W. Ch. Hilla oraz G. R. Jonesa strategia wielonarodowa charakteryzuje się:
- a) wysoką koncentracją na kosztach oraz wysoką koncentracją na lokalnych dostosowaniach
 - b) wysoką koncentracją na kosztach oraz niską koncentracją na lokalnych dostosowaniach
 - c) **niską koncentracją na kosztach oraz wysoką koncentracją na lokalnych dostosowaniach**
 - d) niską koncentracją na kosztach oraz niską koncentracją na lokalnych dostosowaniach
36. [60"] (2 pkt.) Do fundamentalnych elementów modelu biznesowego w koncepcji A. Osterwaldera i Y. Pigneura nie zalicza się:
- a) **kultury organizacyjnej przedsiębiorstwa**
 - b) kluczowych partnerów
 - c) kluczowych zasobów
 - d) propozycji wartości

37. [60"] (2 pkt) Charakterystyczną cechą orientacji procesowej jest:
- koncentracja działań na dostarczaniu wartości dodanej wewnętrznemu lub zewnętrznemu klientowi**
 - koncentracja na wnętrzu organizacji
 - nacisk na dostawę produktów i usług
 - ograniczona koordynacja relacji między funkcjami organizacji

[pytania trudniejsze (2 pkt)/blok hasła zmiennego]

38. [60"] (2 pkt) Referencyjna wysokość oprocentowania pożyczek na polskim rynku międzybankowym to:
- WIBOR**
 - WIBID
 - LIBOR
 - EURIBOR

Komentarz eksperta: WIBOR to referencyjna wysokość oprocentowania pożyczek na polskim rynku międzybankowym. WIBOR jest jedną z wielu stawek referencyjnych stosowanych na rynkach finansowych na świecie. Inne wskaźniki to np. LIBOR (stopa oprocentowania transakcji międzybankowych na rynku w Londynie dla wybranych walut) i EURIBOR (określana dla rynku międzybankowego strefy euro). WIBID to referencyjna wysokość oprocentowania lokat na polskim rynku międzybankowym.

39. [60"] (2 pkt) Dodatni efekt świeżości to:
- formułowanie sądów na temat prawdopodobieństwa występowania zdarzeń na podstawie niewielkiej próby
 - prognozowanie odwrócenia ostatnio zaobserwowanej tendencji
 - prognozowanie kontynuacji ostatnio zaobserwowanej tendencji**
 - tendencja do przeceniania czynników osobowościowych i niedoceniaania czynników sytuacyjnych

Komentarz eksperta: Dodatni efekt świeżości polega na prognozowaniu kontynuacji zaobserwowanego trendu, natomiast w przypadku ujemnego efektu inwestorzy prognozują jego odwrócenie. Wśród zarządzających funduszami inwestycyjnymi największym szacunkiem cieszą się ci menedżerowie, których portfele wykazują wysoką stopę zwrotu przez kilka lat z rzędu. Dzieje się tak ze względu na występowanie u obserwatorów dodatniego efektu świeżości, czyli skłonności do prognozowania kontynuacji istniejącego trendu.

40. [60"] (2 pkt) Tendencję do zbyt szybkiego sprzedawania akcji, których ceny zwyżkują, oraz do zbyt długiego przetrzymywania akcji zniżkujących opisuje:
- krótkowzroczne unikanie strat
 - efekt posiadania
 - efekt status quo
 - efekt dyspozycji**

41. [60"] (2 pkt) Która metoda służy do pośredniego wspomagania podejmowania decyzji inwestycyjnych?
- analiza drzew decyzyjnych**
 - stopa dyskontowa skorygowana o ryzyko
 - metoda równoważnika pewności
 - metoda beta księgowego

Komentarz eksperta: Drzewa decyzyjne są graficzną metodą wspomagania procesu decyzyjnego. Jest to jedna z najczęściej wykorzystywanych technik analizy danych. Drzewa składają się z korzenia oraz gałęzi prowadzących z korzenia do kolejnych wierzchołków. Drzewa decyzyjne znajdują praktyczne zastosowanie w różnego rodzaju problemach decyzyjnych, szczególnie takich, w których występuje dużo rozgałęziających się wariantów a także w warunkach ryzyka. Pozostałe metody to metody bezpośredniej analizy ryzyka projektu.

42. [60"] (2 pkt) Kierując się zasadą nieulegania efektowi dyspozycji w naszych inwestycjach:
- utrzymujemy straty, a realizujemy zyski
 - tniemy straty, a pozwalamy zyskom rosnąć**
 - w równym stopniu tniemy straty, co realizujemy zyski
 - portfel inwestycyjny zamykamy tylko po z góry określonym horyzoncie inwestycyjnym

Komentarz eksperta: Efekt dyspozycji to tendencja do przedwczesnej sprzedaży aktywów zyskujących przy jednoczesnym przedłużaniu posiadania aktywów, na których zanotowano stratę. Aby nie ulegać efektowi dyspozycji powinniśmy eliminować z naszego portfela inwestycje przynoszące straty, natomiast trzymać pozycje rosnące, czyli przynoszące zyski.

43. [60"] (2 pkt) Na czym polega błąd sąsiedztwa?
- na kupowaniu akcji tych firm, które posiada w swoim portfelu inwestycyjnym sąsiad
 - na sprzedaży akcji tych firm, które są w sąsiedztwie akcjonariusza
 - na kupowaniu akcji tych firm, które są w sąsiedztwie akcjonariusza**
 - na sprzedaży akcji tych firm, które posiada w swoim portfelu inwestycyjnym sąsiad

Komentarz eksperta: Inwestorzy chętniej kupują akcje firm: które znają, w których pracują lub które mają siedziby w ich sąsiedztwie. Ten rodzaj zjawiska określa się mianem błędu sąsiedztwa, gdyż może rzutować na niewystarczającą dywersyfikację portfela inwestycyjnego.

44. [60"] (2 pkt) W metodzie technicznej kółko i krzyżyk wykres składa się ze znaków, gdzie:
- X to podaż i oznacza spadek ceny, a O to popyt i oznacza wzrost ceny
 - X to popyt i oznacza spadek ceny, a O to podaż i oznacza wzrost ceny
 - X to podaż i oznacza wzrost ceny, a O to popyt i oznacza spadek ceny
 - X to popyt i oznacza wzrost ceny, a O to podaż i oznacza spadek ceny**

Komentarz eksperta: Metoda kółko i krzyżyk zaliczana jest do metod analizy technicznej. W metodzie tej pomija się upływ czasu, a zmianom ceny przyporządkowuje się dany symbol, gdzie X to popyt i oznacza wzrost ceny (cena waloru wzrasta o wartość jednostki standardowej), a O to podaż i oznacza spadek ceny (cena waloru spadnie o wartość jednostki standardowej).

45. [60"] (2 pkt) Co nie zalicza się do głównych zalet inwestycji emocjonalnych?
- a) **moda**
 - b) wiedza na temat hobby
 - c) globalizacja
 - d) regulacje podatkowe

Komentarz eksperta: Do zalet inwestycji emocjonalnych zalicza się:

Wiedzę na temat hobby – to rzutuje na większą wiedzę na temat inwestycji w dane hobby. Towarzyszy temu umiejętność znajdowania okazji, a to wpływa na stopę zwrotu z inwestycji.

Globalizację – otwarcie przepływu dóbr i usług spowodowało, że transport pomiędzy państwami i kontynentami jest znacznie szybszy i łatwiejszy. Produkty kolekcjonerskiej można nabywać na drugim końcu świata.

Regulacje podatkowe – zbycie przedmiotu kolekcjonerskiego nawet z bardzo wysoką stopą zwrotu, ale dokonane pół roku po nabyciu tej rzeczy dla celów osobistych nie podlega opodatkowaniu.

Natomiast wadą jest moda, gdyż zainteresowanie kolekcjonowaniem danego przedmiotu potrafi przeminać. Skutkuje to tym, że kolekcja z wartości materialnej może dewaluować w wartość jedynie sentymentalną bądź skierowaną do bardzo wąskiego grona pasjonatów (np. zbiór kaset VHS).

46. [60"] (2 pkt) Do podstawowych giełdowych instrumentów pochodnych zaliczymy:
- a) opcje OTC
 - b) kontrakty swap
 - c) kontrakty forward
 - d) **kontrakty futures**

Komentarz eksperta: Do podstawowych giełdowych instrumentów pochodnych zaliczamy opcje giełdowe oraz kontrakty futures.

Do podstawowych pozagiełdowych instrumentów pochodnych zaliczamy opcje pozagiełdowe (OTC), kontrakty forward i kontrakty swap.

47. [120"] (2 pkt) Wskaźnik związany z akcjami cena – zysk, to:
- a) **iloraz ceny rynkowej akcji i zysku netto przypadającego na akcję**
 - b) iloraz dywidendy przypadającej na akcję i ceny rynkowej akcji
 - c) iloczyn ceny rynkowej akcji i zysku netto przypadającego na akcję
 - d) iloraz zysku netto spółki oraz liczby akcji

Komentarz eksperta: Akcja zwykła spółki charakteryzowana jest przez pewną liczbę wskaźników. Wskaźnik związany z akcjami cena – zysk (P/E, price/earnings rate) jest to iloraz ceny rynkowej akcji i zysku netto przypadającego na akcję. Wskazuje, jaka jest cena jednostki zysku netto spółki. Potocznie uważa się, że im niższa wartość tego wskaźnika, tym akcja jest bardziej atrakcyjna dla inwestora.

48. [120"] (2 pkt) Wartość portfela pewnego inwestora wynosi 40 000 zł i składa się głównie z akcji wchodzących w skład indeksu WIG20. Inwestor, przewidując falę spadkową na rynku akcji, ale nie chcąc sprzedawać danego portfela, zabezpiecza się, otwierając pozycję krótką na rynku kontraktów terminowych. Obecna cena jednego kontraktu wynosi 2000 pkt, a jeden punkt wyceniany jest na 20 zł. Biuro maklerskie, w którym inwestor ma rachunek, żąda wpłaty 3,9% jako depozytu zabezpieczającego. Z kolei margin call został ustalony na poziomie 2,2%. Na giełdzie ceny walorów zamiast spadać, zaczęły rosnąć – w tym także wartości indeksu WIG20. Przy cenie kontraktu terminowego równej 2014 pkt, wartość środków finansowych na rachunku instrumentów pochodnych inwestora jest:
- równa 1840 zł
 - równa 2000 zł
 - mniejsza niż 1300 zł**
 - równa 2280 zł

Komentarz eksperta: Aby otworzyć pozycję krótką inwestor musi wpłacić $3,9\% \cdot 2000 \cdot 20 \text{ zł} = 1560 \text{ zł}$. Przy wzroście ceny kontraktów o 14 pkt z rachunku inwestora pobrane zostanie: $14 \cdot 20 \text{ zł} = 280 \text{ zł}$. Zatem na rachunku instrumentów pochodnych pozostanie: $1560 \text{ zł} - 280 \text{ zł} = 1280 \text{ zł}$

49. [120"] (2 pkt) Stopa zwrotu portfela zarządzającego A wyniosła w danym roku 14%, przy odchyleniu standardowym stóp zwrotu 9%. Z kolei zarządzający B osiągnął w tym samym czasie stopę zwrotu z portfela 9% przy odchyleniu standardowym stóp zwrotu 4%. Stopa zwrotu z instrumentu wolnego od ryzyka (risk free rate) wynosiła 1,5%. Biorąc pod uwagę współczynnik Sharpe'a jako kryterium oceny skuteczności zarządzania portfelem, prawdziwe jest zdanie:
- zarządzający A lepiej zarządzał portfelem niż zarządzający B
 - zarządzający A gorzej zarządzał portfelem niż zarządzający B**
 - obaj zarządzali równie dobrze
 - wskaźnik Sharpe'a nie jest wykorzystywany do porównania efektów zarządzania portfelem

Komentarz eksperta: Należy obliczyć wartości wskaźnika Sharpe'a:

Wskaźnik Sharpe'a (SH) = $(r_p - r_f) / \sigma$ gdzie:

r_p – stopa zwrotu z portfela

r_f – stopa aktywów wolnych od ryzyka (risk free rate)

σ – odchylenie standardowe stóp zwrotu

$[(SH)]_A = (r_p - r_f) / \sigma = (14\% - 1,5\%) / (9\%) = 1,39 < [(SH)]_B = (9\% - 1,5\%) / (4\%) = 1,88$

Im wyższe SH tym lepiej, zatem zarządzający B lepiej zarządzał portfelem niż A.

50. [60"] (2 pkt) Który z podmiotów nie należy do kategorii multiplikatorów jako grupy adresatów relacji inwestorskich:
- analitycy
 - doradcy inwestycyjni
 - inwestorzy indywidualni**
 - maklerzy

Zadania sytuacyjne

Zadanie sytuacyjne nr 1. System wynagradzania

Przedsiębiorstwo Perfect Tools jest producentem elektronarzędzi typu wiertarki, szlifierki, pilarki. Ze względu na dynamiczny rozwój firmy i towarzyszący temu wzrost liczby pracowników Zarząd Perfect Tools chciałby stworzyć efektywny i motywacyjny system wynagrodzeń. W firmie występują następujące rodzaje stanowisk:

- pracownicy fizyczni (produkcja i magazyn);
- sprzedawcy;
- pracownicy administracyjni;
- pracownicy techniczni;
- menedżerowie.

W związku z tym przedsiębiorstwo Perfect Tools zgłosiło się do Was jako specjalistów od HR z prośbą o przygotowanie dla nich odpowiedniego systemu wynagradzania. Z polecenia Zarządu system wynagrodzeń ma opierać się na trzech głównych składnikach:

- płaca stała;
- płaca zmienna;
- świadczenia dodatkowe.

Waszym zadaniem jest zidentyfikowanie, przyporządkowanie oraz scharakteryzowanie kluczowych elementów, jakie powinien zawierać każdy składnik wynagrodzenia dla poszczególnych rodzajów stanowisk pracy (można opierać się na przykładach).

Zadanie sytuacyjne nr 2. Inwestycje emocjonalne

Pracujecie w ogólnopolskim magazynie „Młody inwestor”. Ze względu na rosnącą inflację otrzymujecie wiele zapytań o alternatywne możliwości inwestowania. By sprostać oczekiwaniom Czytelników, zdecydowano się przygotować prezentację multimedialną na temat tzw. inwestycji emocjonalnych (inwestycji na rynku przedmiotów kolekcjonerskich).

Ze względu na to, że lista przedmiotów kolekcjonerskich jest stosunkowo długa, została ona podzielona na trzy kategorie: dzieła sztuki, tradycyjne przedmioty kolekcjonerskie i współczesne przedmioty kolekcjonerskie. Z każdej kategorii możecie w prezentacji opisać tylko jeden rynek dóbr kolekcjonerskich.

Waszym zadaniem jest wyselekcjonowanie (lista poniżej) oraz scharakteryzowanie trzech wybranych rynków przedmiotów kolekcjonerskich, z uwzględnieniem odpowiedzi na następujące pytania:

- Jakie są ogólne zalety oraz wady inwestycji emocjonalnych?
- Czym charakteryzują się wybrane trzy rynki dóbr kolekcjonerskich?
- Co w ujęciu inwestycyjnym ma znaczenie na wybranych rynkach dóbr kolekcjonerskich?

Kategorie rynków kolekcjonerskich

Klasyczne dzieła sztuki	Tradycyjne przedmioty kolekcjonerskie	Współczesne przedmioty kolekcjonerskie
<ul style="list-style-type: none"> • Obrazy • Rzeźby • Meble • Ceramika • Witraże 	<ul style="list-style-type: none"> • Monety • Znaczkę • Stare banknoty • Medale • Książki 	<ul style="list-style-type: none"> • Karty kolekcjonerskie (TCG) • Klocki Lego • Figurki kolekcjonerskie • Komiksy • Gry planszowe

Zadanie sytuacyjne nr 3. Strategia inwestowania na studia dzieci

Państwo Kowalscy mają troje dzieci. Chcieliby zabezpieczyć im środki finansowe na czas studiów. Dzieci są dzisiaj w wieku 5, 10 i 15 lat. Miesięczny dochód rodziny wynosi aktualnie 12 000 zł, z czego 75% Kowalscy przeznaczają na bieżące funkcjonowanie. Pan Kowalski znany jest ze swojego ostrożnościowego podejścia do życia.

Zaproponujcie strategię inwestowania uwzględniającą czas pozostały do potencjalnego rozpoczęcia studiów przez kolejne dzieci, która optymalnie połączy bezpieczeństwo inwestycji z odpowiednio wysoką stopą zwrotu.

Zadanie sytuacyjne nr 4. Którą monetę wybrać?

Adam jest zapałonym kolekcjonerem monet. Szczególnie ceni te, które pojawiają się na rynku bardzo rzadko, ale też ich jednostkowa wartość jest stosunkowo wysoka. Zarobki Adama nie pozwalają na dokonywanie zakupów zbyt często, a koszty ubezpieczenia i zabezpieczenia monet są wysokie. Dodatkowo rynek takich numizmatów charakteryzuje się niewielką płynnością.

Zaproponujcie strategię inwestowania, wynikającą z kolekcjonerskiego hobby Adama. Jednocześnie zwróćcie uwagę, że już za 10 lat zamierza on przejść na emeryturę i skorzystać z dodatkowych środków finansowych, jakie wypracował, ponosząc ryzyko inwestowania.

Zadanie sytuacyjne nr 5. Biznes w czasach zarazy

Firma Rękawiczka SA prowadzi działalność polegającą na produkcji rękawiczek medycznych niezbędnych w szeroko rozumianym sektorze ochrony zdrowia. Przed pandemią COVID-19 firma radziła sobie przeciętnie ze względu na niskie ceny swoich produktów, stosunkowo mały popyt i nieświadomość potencjalnych klientów, którzy mogliby korzystać z ich produktów.

Pandemia spowodowała ogromny wzrost popytu i cen, na czym firma bardzo skorzystała. Jednak wraz z tym pojawiła się liczna konkurencja, co doprowadziło do spadku cen i zmniejszenia sprzedaży.

Wczujcie się w rolę przedstawiciela firmy, który rozmawia z potencjalnymi inwestorami i chce, aby zyskiwała ona na wartości. Zaprezentujcie obecną sytuację przedsiębiorstwa, rynek jego działania i pomysły, jak się rozwijać w czasie zwiększonej konkurencji, spadku cen i popytu. Weźcie pod uwagę różne scenariusze dotyczące sytuacji pandemicznej.

Zadanie sytuacyjne nr 6. W co gra pandemia?

Firma Polskie Gry SA powstała na początku 2022 roku. Jej założyciel to osoba z wieloma sukcesami, doświadczona na rynku gamedev w Polsce. Firma zamierza produkować małe niezależne gry dystrybuowane cyfrowo na całym świecie. Pandemia w początkowej fazie spowodowała wzrost popytu na gry, co przełożyło się na rozwój i sukcesy wielu spółek. Jednak lider polskiego rynku, wydając swoją grę, bardzo zawiódł oczekiwania inwestorów, czym spowodował spadek zainteresowania spółkami z tego segmentu.

Wczujcie się w rolę kadry zarządzającej firmy Polskie Gry SA i zachęćcie inwestorów do powierzenia przez nich swojego kapitału na rozwój Waszej firmy. Pokażcie, dlaczego to właśnie Wam się uda, jak wyglądacie na tle rynku i jakie są prognozy rozwoju.

Zadanie sytuacyjne nr 7. Lokowanie oszczędności – dylemat pana Jana

Pan Jan ma 45 lat i jest pracownikiem administracyjnym. Ukończył studia ekonomiczne w trybie niestacjonarnym 12 lat temu. Wymagało to od niego wiele wysiłku związanego z łączeniem edukacji i pracy zawodowej, ale także dostarczyło wiele satysfakcji i wpłynęło na awans w miejscu pracy. Pan Jan jest również zaangażowanym rodzicem dwójki dzieci (Kasia – 3 lata, Michał – 14 lat), o rozwój których dba wspólnie z małżonką. Jako odpowiedzialny człowiek i tata, mający na uwadze zagwarantowanie dobrego startu w dorosłe życie pociechom oraz bezpieczeństwa finansowego sobie w okresie emerytalnym, zastanawia się nad najbardziej efektywnymi możliwościami zarządzania oszczędnościami rodziny. Obecnie pan Jan ma odłożone 200 tys. zł.

Dokonajcie analizy możliwości ulokowania zgromadzonego kapitału i opracujcie ranking opcji najkorzystniejszych dla pana Jana.

Zadanie sytuacyjne nr 8. Finansowanie start-upu EKO-MY

Pani Aldona ma 30 lat i prowadzi samodzielnie gospodarstwo domowe. Jest osobą bardzo zaangażowaną społecznie oraz zwolenniczką trendów przyjaznych środowisku. Ukończyła studia informatyczne i ciągle doskonali swoje umiejętności, uczestnicząc w różnych kursach. Jej pasja, doświadczenie zawodowe oraz posiadane umiejętności pozwoliły na zebranie grupy osób, które założyły start-up EKO-MY, zlokalizowany w parku technologicznym. Działalność start-upu opiera się na opracowanej i rozwijanej aplikacji umożliwiającej ocenę nabywanych towarów ze względu na pozostawiany ślad ekologiczny. Obecnie zgromadzony kapitał wynosi 1,5 mln złotych. Środki pochodzą z własnych oszczędności oraz z pożyczek od członków rodziny. Głównym wyzwaniem dla tego projektu staje się wprowadzenie produktu na rynek, co wiąże się z dodatkowymi kosztami. Środki własne raczej nie pozwalają na zrealizowanie tej fazy rozwoju biznesu.

Zaproponujcie możliwości pozyskania kapitału na rozwój biznesu w skali globalnej.

Zadanie sytuacyjne nr 9. Oszczędności na emeryturę

Podczas rodzinnego spotkania trzech kuzyni: Adam, Łukasz oraz Franciszek zdecydowali, że najwyższy czas zacząć odkładać na emeryturę.

Adam (lat 27) pracuje jako młodszy specjalista ds. zakupów. Wraz ze swoją dziewczyną Wandą planują założenie dużej rodziny oraz zaciągnięcie kredytu na zakup mieszkania. W wolnym czasie czyta biografie oraz gra w strategiczne gry komputerowe.

Dotychczasowe oszczędności = 20 000 zł (gotówka).

Osiąga miesięczną stałą nadwyżkę w wysokości 2 500 zł.

Łukasz (lat 32) jest programistą i pracuje jako freelancer. Ten zadeklarowany singiel lubi podróże i pokera. Posiada własne mieszkanie. Jego plany na ten rok obejmują wycieczkę po Ameryce Środkowej.

Dotychczasowe oszczędności = 30 000 zł (ulokowane w akcjach oraz obligacjach).

Osiąga nieregularne nadwyżki finansowe od 1 000 zł do 6 000 zł miesięcznie.

Franciszek (lat 51) to nauczyciel języka polskiego. Jest żonaty, ma dwoje dorosłych i samodzielnych dzieci. Posiada własne mieszkanie. W wolnych chwilach układa puzzle i pracuje w swoim ogródku działkowym.

Dotychczasowe oszczędności = 30 000 zł (lokata bankowa).

Nadwyżka finansowa to 1 000 zł miesięcznie.

Zaproponujcie strategie inwestycyjne dla każdego z kuzynów tak, aby w momencie przejścia na emeryturę posiadali dodatkowe środki. Czy sposób inwestowania powinien zmieniać się w czasie?

Zadanie sytuacyjne nr 10. Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych Wartość SA

Pracujecie dla jednego z największych towarzystw funduszy inwestycyjnych w kraju. Jego oferta kierowana jest do osób o średnich lub ponadprzeciętnych dochodach. Waszą polityką jest utrzymanie relatywnie niskiego progu wejścia do inwestycji, wymagacie 6 000 zł jednorazowej wpłaty lub zadeklarowania rocznego planu inwestycyjnego z miesięcznymi wpłatami na poziomie 1 000 zł. Posiadacie w swojej ofercie zyskowe fundusze inwestycyjne: akcyjne, dłużne oraz mieszane. Waszą siłą jest rozbudowana sieć dystrybucji.

Obserwując rynek, zauważyliście zwiększone zainteresowanie inwestycjami alternatywnymi. Waszym zadaniem jest stworzenie prezentacji dla Zarządu Towarzystwa, w której zaprezentujecie dwa pomysły na nowe fundusze inwestycyjne oparte na inwestycjach alternatywnych.

Uwzględnijcie argumenty świadczące o tym, że dane dobro/rynek są perspektywiczne. Omówcie, w jaki sposób fundusz będzie wchodził w posiadanie danego dobra i w jaki sposób będzie spieniężał aktywa podlegające wypłatom (kiedy np. klient będzie chciał wycofać część kapitału). Czy któraś z propozycji będzie wymagała wprowadzenia dodatkowych założeń w konstrukcji funduszu, a jeśli tak, to jakich?

Test eliminacji centralnych z przykładowymi odpowiedziami

pytania zamknięte

1. (1 pkt) Reklama internetowa próbująca wykorzystać zakupy innych odwiedzających stronę w celu nakłonienia nas do zakupu wykorzystuje mechanizm:
- a) **społecznego dowodu słuszności**
 - b) perswazji przez wzajemność
 - c) myślenia życzeniowego
 - d) pułapki komunikacyjnej

Komentarz eksperta: Jeśli nie wiemy, jaką decyzję podjąć, bardzo często sugerujemy się zachowaniem innych ludzi. Określa się to mianem społecznego dowodu słuszności. Co ciekawe efekt ten może się utrzymywać nawet, jeśli nasze powiązanie z grupą odniesienia jest relatywnie niewielkie.

2. (1 pkt) Zgodnie z ustawą z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców, przedsiębiorcą nie jest:
- a) osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą
 - b) **spółka cywilna**
 - c) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
 - d) spółka akcyjna
3. (1 pkt) Kto obecnie jest prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK)?
- a) Kamila Acholonu-Boruc
 - b) Katarzyna Prus-Stachyra
 - c) **Tomasz Chróstny**
 - d) Daniel Mańkowski

Komentarz eksperta: Obecnie prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów jest Tomasz Chróstny. Pozostałe osoby pełnią następujące funkcje:

- Kamila Acholonu-Boruc – Zastępca Dyrektora Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
- Katarzyna Prus-Stachyra – Dyrektor Generalny Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
- Daniel Mańkowski – Dyrektor Departamentu Prawnego Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Źródło: <https://uokik.gov.pl/kierownictwo.php>
https://uokik.gov.pl/departamenty_uokik.php#faq528

4. (1 pkt) Występowanie technologii eksperymentalnych dotyczy szczególnie następującej fazy życia sektora:
- a) **narodzin**
 - b) rozwoju
 - c) dojrzałości
 - d) starzenia się
5. (1 pkt) Pewna spółka w 2021 r. zwiększyła zyskowność kapitałów własnych (ROE) w stosunku do roku 2020. Jeśli spółka ta nadal będzie reinwestować w swój rozwój taki sam odsetek zysku netto jak wcześniej, wówczas można oczekiwać, że tempo wzrostu tej firmy:
- a) spadnie
 - b) nie zmieni się
 - c) **zwiększy się**
 - d) nie istnieje zależność między zyskownością kapitału własnego a tempem wzrostu firmy

Komentarz eksperta: Istnieje prosta zależność między tempem wzrostu firmy (g), zyskiem reinwestowanym (e) oraz zyskownością kapitałów własnych (ROE):

$$g = e \cdot ROE$$

6. (1 pkt) W finansach behawioralnych formułowanie opinii na podstawie niewielkiej ilości informacji to definicja najlepiej opisująca:
- a) efekt potwierdzających wiadomości
 - b) efekt zakotwiczenia
 - c) efekt złudzenia kontroli
 - d) **pułapkę dostępności**

Komentarz eksperta: Pułapka dostępności to uproszczona metoda wnioskowania powodująca, że skłonni jesteśmy formułować ogólne osądy na podstawie niewielkiej ilości informacji. Na przykład w codziennych informacjach kryptowalutą, której poświęca się najwięcej uwagi, jest bitcoin. Jeśli zadamy pytanie o to, którą kryptowalutą przesyła się codziennie najwięcej pieniędzy, z dużym prawdopodobieństwem on też będzie wskazany. W rzeczywistości obecnie ponad dwukrotnie więcej środków przesyła się kryptowalutą o nazwie tether.

7. (1 pkt) Zainwestowałeś/aś w Polsce w akcje 1 000 zł, cena akcji wzrosła o 10%. Jaki będzie Twój zysk po opodatkowaniu?
- a) 94,5 zł
 - b) **81 zł**
 - c) 83 zł
 - d) 100 zł

Komentarz eksperta: W przypadku inwestycji 1 000 zł osiągnąłeś/aś 10% zysku, czyli 100 zł.

Podatek od zysków kapitałowych liczony jest nie od całości przychodu, ale tylko od zysku i wynosi 19%. W tym przypadku: $100 \text{ zł} \cdot 19\% = 19 \text{ zł}$ podatku

Zatem zysk pomniejszony o podatek wyniesie:

$$100 \text{ zł} - 19 \text{ zł} = 81 \text{ zł}$$

8. (1 pkt) Najbardziej atrakcyjne sektory z punktu widzenia rodzaju barier, o wysokich i stabilnych dochodach to sektory z:
- niskich barierach wejścia i niskich barierach wyjścia
 - niskich barierach wejścia i wysokich barierach wyjścia
 - wysokich barierach wejścia i niskich barierach wyjścia**
 - wysokich barierach wejścia i wysokich barierach wyjścia
9. (1 pkt) Fundusz inwestycyjny otwarty może:
- emitować obligacje
 - udzielać poręczeń i gwarancji
 - być współnikiem spółki jawnej
 - zaciągać pożyczki**
10. (1 pkt) Siedziba Banku Światowego znajduje się w:
- Nowym Jorku
 - Waszyngtonie**
 - Phoenix
 - Chicago

Komentarz eksperta: Bank Światowy (ang. World Bank) – instytucja finansowa, która rozpoczęła działalność jako efekt postanowień konferencji w Bretton Woods z lipca 1944 roku. Instytucja zrzesza 189 krajów członkowskich, a jej siedzibą jest Waszyngton.

Źródło: <https://www.worldbank.org/en/about/contacts>

Banaszczak-Soroka, U. (red.), *Rynki finansowe. Organizacja, instytucje uczestnicy*, wyd. 3, Warszawa 2019, C.H. Beck, s. 142 https://pl.wikipedia.org/wiki/Bank_%C5%9Awiatowy

11. (1 pkt) Jaki styl reprezentują inwestorzy, którzy najczęściej posiadają portfele inwestycyjne w kwocie kilku tysięcy USD? Zazwyczaj ich zlecenia sprzedaży/kupna mieszczą się w granicach od kilkudziesięciu do stu akcji. Posiadają oni wyższą awersję do ryzyka i cechuje ich niższy poziom wiedzy o rynku kapitałowym. Posługują się głównie wykresami dziennymi, a decyzje inwestycyjne podejmują po zakończeniu sesji.
- position rating**
 - swing rating
 - intraday rating
 - daytrading

Komentarz eksperta: Jest to styl position rating.

- styl swing rating – z tym stylem są związani stosunkowo doświadczeni inwestorzy, których wartość portfela inwestycyjnego wynosi około kilkunastu tysięcy USD, pojedyncze zlecenia zawierają kilkaset akcji, na bieżąco zbierają informacje napływające ze spółek

- styl intraday rating – inwestorzy reprezentujący ten styl operują dużymi pakietami akcji (od 5 000 do 10 000 sztuk), ale utrzymują je jedynie przez kilka, kilkanaście minut; posiadają szeroką wiedzę i doświadczenie, a wartość ich portfela inwestycyjnego wynosi co najmniej 100 000 USD
- styl daytrading – zbliżony do intraday rating zarówno jeżeli chodzi o wartość portfela inwestycyjnego, jak i pakiety akcji, jednak inwestorów cechuje nieco wyższa awersja do ryzyka

Źródło: Borowski K., *Metody inwestowania na rynkach finansowych*, Warszawa 2018, Difin, s. 158.

12. (1 pkt) Ograniczanie ryzyka portfela poprzez różnicowanie jego składu to:
- a) spekulacja
 - b) dywersyfikacja**
 - c) arbitraż
 - d) hedging
13. Do instrumentów rynku pieniężnego zaliczamy
- a) akcje
 - b) bony skarbowe**
 - c) obligacje
 - d) certyfikaty inwestycyjne
14. (1 pkt) W przypadku analizowania wykresów za pomocą analizy technicznej przyjmuje się, że najlepsza prezentacja danych dziennych ma miejsce na wykresie typu:
- a) kółko i krzyżyk
 - b) liniowym, na podstawie łączenia ze sobą cen zamknięcia
 - c) słupkowym
 - d) świecowym**
- Komentarz eksperta: Najlepszymi wykresami są wykresy w świecach japońskich, które zastąpiły wcześniej stosowane wykresy słupkowe. Wykresy kółko i krzyżyk oraz liniowe nie zawierają wszystkich danych o cenach w analizowanym okresie.
15. (1 pkt) W finansach behawioralnych podaje się zależność między wiekiem inwestora a ryzykiem portfela inwestycyjnego, który będzie on preferował. Zgodnie z tą teorią można oczekiwać, że seniorzy najprawdopodobniej będą preferowali portfel:
- a) agresywny (do 100% w akcjach)
 - b) mieszany (do 50% w akcjach, reszta to obligacje)
 - c) defensywny (składający się z papierów dłużnych)**
 - d) bardzo agresywny (składający się z kontraktów terminowych)

Komentarz eksperta: Wraz z wiekiem inwestorzy starają się ograniczyć ryzyko swoich portfeli inwestycyjnych.

16. (2 pkt) W trakcie kampanii wyborczych kandydaci mogą być pokazywani podczas jedzenia obiadu z tak zwaną przeciętną rodziną lub podczas uprawiania popularnych sportów. Taka technika prezentacji określana jest jako:
- zasada zaangażowania
 - reguła wzajemności
 - argumentacja poprzez fakty
 - odzwierciedlanie**

Komentarz eksperta: Jedną z metod wywierania wpływu w przekazie treści jest odzwierciedlanie. Zakłada ona, iż im więcej elementów wspólnych z odbiorcą zostanie ukazanych, tym łatwiej o przychylny odbiór całości. Polityk jedzący obiad „tak jak my” oraz uprawiający sporty „tak jak my” częściej będzie wywoływał skojarzenia, że postępuje „tak jak my”.

17. (2 pkt) M. E. Porter nie zawarł w diamencie konkurencyjności:
- powiązanych i wspomagających przemysłów
 - warunków popytowych
 - strategii, struktury i konkurencyjności przedsiębiorstwa
 - powiązań między gromami**

18. (2 pkt) Ile wynosi stopa procentowa składki na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (FGŚP)?
- 0,07%
 - 0,08%
 - 0,09%
 - 0,10%**

Komentarz eksperta: Składki na FGŚP mają obowiązek opłacać wymienione niżej podmioty, gdy w związku z prowadzoną w Polsce działalnością gospodarczą lub działalnością przedstawicielstwa zatrudniają zgodnie z przepisami polskiego prawa co najmniej jedną osobę. Są to:

- przedsiębiorcy, którzy prowadzą działalność gospodarczą wyłącznie w Polsce
- przedsiębiorcy, którzy prowadzą działalność gospodarczą również na obszarze państw członkowskich Unii Europejskiej, Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) lub Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej – w odniesieniu do działalności prowadzonej w Polsce
- oddziały banków zagranicznych
- oddziały instytucji kredytowych
- oddziały zagranicznych zakładów ubezpieczeń
- oddziały lub przedstawicielstwa przedsiębiorców zagranicznych.

Komentarz eksperta: Składkę na FGŚP oblicza się od podstawy wymiaru składek i stopa procentowa składki na FGŚP wynosi 0,10% tej kwoty.

Źródło: <https://www.zus.pl/pracujacy/fundusze-pozabezpieczeniowe/fgsp>

19. (2 pkt) Najważniejsza na świecie giełda diamentów funkcjonuje w:
- Johannesburgu
 - Paryżu
 - Antwerpii**
 - Rotterdamie
20. (2 pkt) W tabeli poniżej podane zostały przepływy finansowe dla pewnego projektu inwestycyjnego.

Okres	Przepływ pieniężny
0	-5000
1	1000
2	2000
3	3000
4	4000
5	5000
6	-10000

Które z poniższych stwierdzeń jest prawdziwe?

- dla danego projektu nie da się obliczyć wewnętrznej stopy zwrotu (IRR)
- dla danego projektu istnieje dokładnie jedna wewnętrzna stopa zwrotu (IRR)
- dla danego projektu istnieją dwie wewnętrzne stopy zwrotu (IRR)**
- dla danego projektu istnieje pięć wewnętrznych stóp zwrotu (IRR)

Komentarz eksperta: Jeśli wewnętrzna stopa zwrotu (IRR) istnieje, to jest ich tyle, ile zmian znaków strumieni pieniężnych.

21. (2 pkt) Łukasz Kowalski za namową swojego doradcy zakupił jedną opcję europejską typu put na jedną akcję spółki „Pandi”. Cena wykonania opcji wynosi 14 zł, a dniem wykonania jest 30 kwietnia.
- W dniu 15 kwietnia cena akcji spółki „Pandi” wynosiła 10 zł. Jaki zysk osiągnąłby Łukasz Kowalski, gdyby chciał zrealizować opcję w tym dniu?
- nie osiągnie zysku, ponieważ opcja put pozwala mu kupić drożej niż cena akcji na rynku
 - nie osiągnie zysku, ponieważ opcja europejska może być wykonana tylko w dniu wygasania**
 - nie osiągnie zysku, ponieważ jest wystawcą opcji
 - osiągnie zysk w wysokości 4 zł

Komentarz eksperta: Opcja to pochodny instrument finansowy dający jej posiadaczowi prawo zakupu (opcja call) lub sprzedaży (opcja put) instrumentu z nią powiązanego po określonej cenie

zwanej ceną wykonania. Warto podkreślić, że nabywca opcji ma prawo, ale nie obowiązek, jej wykorzystania. Oznacza to, że jeśli sytuacja rynkowa powodowałaby, iż wykonanie opcji naraziłoby jej posiadacza na stratę, ma on prawo nieskorzystania z niej. Jednocześnie wystawca opcji nigdy nie może odmówić zrealizowania opcji. Opcje mogą być zrealizowane w dniu wygaśnięcia opcji (mówimy wtedy o opcji europejskiej), w dowolnym dniu pomiędzy zakupem a wygaśnięciem (opcja amerykańska) lub w ściśle określonych datach (opcja bermudzka).

W naszym przykładzie Łukasz Kowalski nabył opcję put – czyli sprzedaży – umożliwiającą mu sprzedaż akcji „Pandi” po cenie 14 zł. Jako że cena rynkowa tej akcji wynosi 10 zł, Łukasz mógłby nabyć akcję na wolnym rynku, a następnie, wykorzystując opcję, sprzedać ją wystawcy opcji z zyskiem 4 zł. Jednak jako że nabyta opcja jest opcją typu europejskiego, Łukasz może ją zrealizować tylko w dniu wygaśnięcia opcji, czyli 30 kwietnia.

22. (2 pkt) Spośród poniższych spółek wybierz jedną, w którą przy założeniu posiadania jedynie poniższych informacji, najlepiej zainwestować. Przyjmij założenie, że wszystkie spółki są podobnej wielkości, reprezentują ten sam sektor, a rynek charakteryzuje się słabą efektywnością.

Spółka	Trend, który wykazuje spółka	Wskaźnik C/P	Wskaźnik EPS
A	wzrostowy	1,5	1,2
B	stabilny	1,2	1,5
C	spadkowy	1,5	1,1
D	stabilny	1,2	1,2

- a) spółka A będzie najlepszą inwestycją
b) spółka B będzie najlepszą inwestycją
 c) spółka C będzie najlepszą inwestycją
 d) spółka D będzie najlepszą inwestycją

Komentarz eksperta: Na rynku charakteryzującym się słabą efektywnością wszystkie informacje o przeszłych kursach akcji są już odzwierciedlone w cenie tej akcji. Tym samym strategie oparte o przeszłe ceny akcji, takie jak analiza techniczna (trendy, formacje), nie przyniosą ponadprzeciętnych stóp zwrotu. Tym samym, jeśli chcemy wybrać najlepszą inwestycję, nie możemy kierować się trendem, który wykazuje spółka.

Wskaźnik C/P jest relacją pomiędzy ostatnim kursem akcji a wszystkimi przychodami firmy w przeliczeniu na jedną akcję. Im niższa jest wartość tego wskaźnika, tym większa część przychodów przypadnie na nabywaną akcję.

Spośród czterech wymienionych spółek dwie charakteryzują się najniższym wskaźnikiem C/P (czyli są najbardziej atrakcyjne). Zostały one wyróżnione w poniższej tabeli.

Spółka	Wskaźnik C/P
A	1,5
B	<u>1,2</u>
C	1,5
D	<u>1,2</u>

Wskaźnik EPS (earnings per share) opisuje wielkość zysku przypadającą na jedną akcję. Im więcej zysku przypada na jedną akcję, tym lepiej. W tym przypadku najwyższym wskaźnikiem EPS charakteryzuje się spółka B (1,5).

Spółka	Wskaźnik EPS
A	1,2
B	<u>1,5</u>
C	1,1
D	1,2

Tym samym najlepszym wyborem inwestycyjnym będzie spółka B, ponieważ byłaby preferowana z punktu widzenia obu wskaźników.

23. (2 pkt) Stosując analizę średnich ruchomych, wskazanie sprzedaży (krzyż śmierci) pojawia się, gdy średnia krótkoterminowa:
- pokrywa się przez tydzień ze średnią długoterminową
 - przebija średnią długoterminową od dołu w górę
 - odzwierciedla rajd św. Mikołaja
 - przebija średnią długoterminową od góry w dół**
24. (2 pkt) Rynek ciasny (tight market) to rynek:
- na którym transakcja może zostać dokonana w dowolnym czasie
 - konkurencyjny w takim stopniu, by wywierać presję na redukcję kosztów transakcyjnych**
 - na którym jest zawierana duża liczba transakcji w krótkich odstępach czasu
 - charakteryzujący się tendencją do szybkiego powrotu do stanu równowagi
25. (2 pkt) Przez YTM portfela obligacji rozumiemy:
- stopę procentową, dla której suma wszystkich zdyskontowanych tą stopą przepływów pieniężnych równa jest wartości przyszłej portfela
 - stopę procentową, dla której suma wszystkich zdyskontowanych tą stopą przepływów pieniężnych większa jest od wartości bieżącej portfela
 - stopę procentową, dla której suma wszystkich zdyskontowanych tą stopą przepływów pieniężnych mniejsza jest od wartości przyszłej portfela
 - stopę procentową, dla której suma wszystkich zdyskontowanych tą stopą przepływów pieniężnych równa jest wartości bieżącej portfela**

Komentarz eksperta: YTM (Yield-to-Maturity) zaliczana jest do strategii pasywnych, które nie wymagają modyfikacji portfela. Raz przyjęte parametry obowiązują aż do zakończenia życia obligacji. YTM to wewnętrzna stopa zwrotu z inwestycji w obligację, tj. stopa, przy której suma zdyskontowanych przepływów pieniężnych jest równa cenie rynkowej obligacji.

Źródło: Pruchnicka-Grabias, I., Teoretyczne aspekty zarządzania portfelem obligacji. W P. Czapiewski, P. Niedziółka (red.), *Zarządzanie portfelem inwestycyjnym*, Warszawa 2016, Difin, s. 199–200. Żółtek, M., *Zarządzanie portfelem obligacji w praktyce*. W P. Czapiewski, P. Niedziółka (red.), *Zarządzanie portfelem inwestycyjnym*, Warszawa 2016, Difin, s. 220.

26. (2 pkt) Do której z niżej wymienionych instytucji wchodzących w skład Grupy Banku Światowego Polska nie należy?
- a) Wielostronna Agencja Gwarancji Inwestycyjnych
 - b) Międzynarodowe Stowarzyszenie Rozwoju
 - c) Międzynarodowa Korporacja Finansowa
 - d) Międzynarodowe Centrum Rozstrzygania Sporów Inwestycyjnych**

Komentarz eksperta: W skład Grupy Banku Światowego (The World Bank Group) wchodzi pięć instytucji:

- Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju (IBRD)
- Międzynarodowe Stowarzyszenie Rozwoju (IDA)
- Międzynarodowa Korporacja Finansowa (IFC)
- Wielostronna Agencja Gwarancji Inwestycyjnych (MIGA)
- Międzynarodowe Centrum Rozstrzygania Sporów Inwestycyjnych (ICSID).

Polska była wśród państw założycieli Banku, jednak w 1965 r. wypowiedziała członkostwo, a do umowy ponownie przystąpiła w 1986 roku. Obecnie Polska należy do czterech z wyżej wymienionych instytucji, z wyjątkiem Międzynarodowego Centrum Rozstrzygania Sporów Inwestycyjnych.
Źródło: <https://www.gov.pl/web/finanse/grupa-banku-swiatowego-miedzynarodowe-instytucje-finansowe> <https://icsid.worldbank.org/about/member-states>

27. (2 pkt) Obligacja zerokuponowa.....
- a) jest zawsze sprzedawana po wartości nominalnej
 - b) jest zawsze sprzedawana z dyskontem**
 - c) może być sprzedawana z premia lub dyskontem
 - d) jest zawsze sprzedawana z premią
28. (2 pkt) W analizie fundamentalnej nie bierze się pod uwagę
- a) sytuacji w sektorze firmy
 - b) kształtowania się cen akcji w przeszłości**
 - c) kondycji finansowej spółki
 - d) perspektyw rozwoju przedsiębiorstwa
29. (2 pkt) Jeżeli średni koszt długu zwiększy się o 1 punkt procentowy, to przy założeniu, że stosunek kapitału własnego (E) do długu (D) jest równy 3, a stawka podatkowa wynosi 19%, średni ważony koszt kapitału po opodatkowaniu (WACC after tax):
- a) wzrośnie o mniej niż 0,1 pkt proc.
 - b) wzrośnie o więcej niż 0,2 pkt proc.**
 - c) zmaleje o więcej niż 0,1 pkt proc.
 - d) zmaleje o więcej niż 0,2 pkt proc.

Komentarz eksperta:

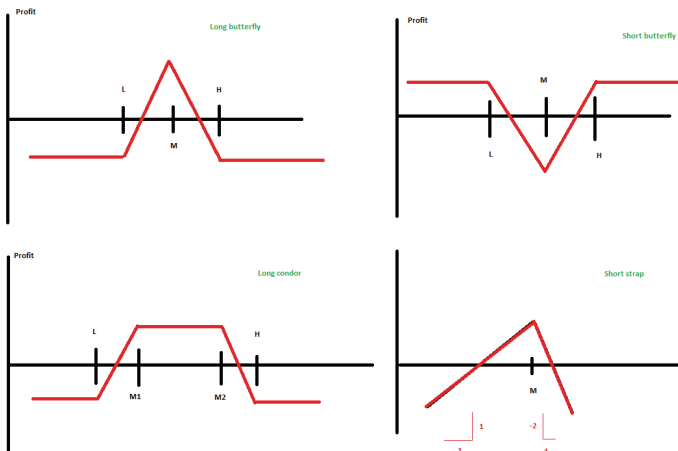
$$\begin{aligned} WACC^{AT} &= \frac{E \cdot r_E + D \cdot (r + \Delta r) \cdot (1 - T)}{E + D} = \frac{E \cdot r_E + D \cdot (r) \cdot (1 - T)}{E + D} + \frac{D \cdot (\Delta r) \cdot (1 - T)}{E + D} \\ &= \frac{E \cdot r_E + D \cdot (r) \cdot (1 - T)}{\underbrace{E + D}_{WACC \text{ przed zmianą o } \Delta r}} + \frac{(\Delta r) \cdot (1 - T)}{\frac{E}{D} + 1} \end{aligned}$$

Co daje:
$$\Delta WACC^{AT} = \frac{(\Delta r) \cdot (1 - T)}{\frac{E}{D} + 1} = \frac{1\% \cdot 0,81}{4} = 0,2025\%$$

30. (2 pkt) Inwestorzy operujący na rynku opcji na wartość instrumentu S&P 500 zbudowali następujące strategie inwestycyjne:

1. long butterfly (kupno opcji call z ceną wykonania H, kupno opcji call z ceną wykonania L, sprzedaż dwu opcji call z ceną wykonania M) przy założeniu, że $H > M > L$
 2. short butterfly (sprzedaż opcji call z ceną wykonania H, sprzedaż opcji call z ceną wykonania L i kupno dwu opcji call z ceną wykonania M)
 3. long condor (kupno opcji call z ceną wykonania L, kupno opcji call z ceną wykonania H, sprzedaż opcji call z ceną wykonania M1 i sprzedaż opcji call z ceną wykonania M2) przy założeniu, że $L < M1 < M2 < H$
 4. short strip (sprzedaż opcji put i sprzedaż dwu opcji call po tej samej cenie wykonania M)
- W momencie wygaśnięcia opcji (wszystkie wygasają tego samego dnia) wartość indeksu S&P była znacząco większa od wartości ceny wykonania H (na potrzeby zadania możemy przyjąć, że wartość indeksu S&P 500 była równa 3 razy H). Zysk osiągnął inwestor realizujący strategię:
- a) long butterfly
 - b) short butterfly**
 - c) long condor
 - d) short strip

Komentarz eksperta: Schemat wypłaty w poszczególnych strategiach został przedstawiony na poniższych rysunkach. W przypadku wzrostu wartości indeksu S&P 500 (instrumentu bazowego) znacząco powyżej wartości H jedynie strategia short butterfly okazała się zyskowna.

– pytania otwarte –

31. (5 pkt) Listę spółek wchodzących w skład indeksu WIG20 ustala się w ramach tzw. rewizji rocznej (tj. po ostatniej sesji stycznia) lub korekty kwartalnej. Od 2005 roku przeprowadzono wiele rewizji i korekt składu tego indeksu. Wymień pięć spółek należących obecnie do WIG20, które zostały włączone w jego skład jako ostatnie (pierwszy bądź kolejny raz, po czasowym opuszczeniu tego indeksu):

1.
2.
3.
4.
5.

Komentarz eksperta: WIG20 to jeden z podstawowych indeksów na warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych. Jest to indeks typu cenowego – przy jego obliczaniu bierze się pod uwagę jedynie ceny akcji. W indeksie tym nie może być notowanych więcej niż pięć spółek z jednego sektora. Rewizja spółek wchodzących w skład indeksu dokonywana jest cztery razy w roku.

Pięć spółek, które ostatnio (po raz pierwszy lub kolejny) weszły w skład indeksu WIG20 to:

1. mBank
2. Pepco
3. Asseco Poland
4. Allegro
5. CD Projekt

Weszły one w skład indeksu w ostatnich pięciu latach, a dokładne kalendarium zdarzeń przedstawia się następująco:

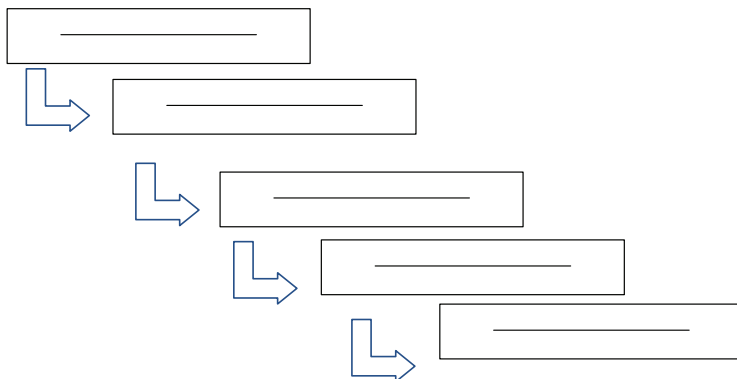
16 marca 2018 – CD Projekt (zastąpił Asseco Poland)

15 października 2020 – Allegro (zastąpiło mBank)

18 grudnia 2020 – Asseco Poland (to powrót spółki do indeksu, zastąpiła Play)

18 marca 2022 – mBank i Pepco (zastąpiły Tauron i Mercator Medical; spółka Mercator Medical weszła w skład indeksu w 2021 roku, ale po 12 miesiącach została zastąpiona, przez co nie liczy się w odpowiedziach na to pytanie).

32. (5 pkt) Uzupełnij schemat etapami analizy fundamentalnej:

33. (5 pkt) Dopasuj odpowiednio rodzaje funduszy inwestycyjnych do ich opisów.

Rodzaj funduszu inwestycyjnego	Opis funduszu inwestycyjnego
1) Fundusz typu hedge	a) inwestuje w niewielkie przedsiębiorstwa, które realizują innowacyjne projekty, będące we wczesnej fazie, o potencjalnie dużym dochodzie, ale charakteryzujące się wysokim ryzykiem
2) Fundusz venture capital	b) inwestuje przede wszystkim w krótkoterminowe płynne instrumenty finansowe
3) Fundusz private equity	c) inwestuje w portfel zbliżony składem do składu indeksu giełdowego
4) Fundusz rynku pieniężnego	d) są to spółki stosujące różne, nietypowe strategie inwestycyjne, charakteryzujące się zazwyczaj wysokim ryzykiem i wysokim możliwym dochodem
5) Fundusz indeksowy	e) inwestuje w przedsiębiorstwa stosunkowo młode, które nie występują w obrocie na giełdzie

Odpowiedzi proszę wpisać w tabelę:

Rodzaj funduszu inwestycyjnego	Opis funduszu inwestycyjnego (wpisz literkę)
1)	
2)	
3)	
4)	
5)	

Poprawny rozkład odpowiedzi:

Rodzaj funduszu inwestycyjnego	Opis funduszu inwestycyjnego
1)	d)
2)	a)
3)	e)
4)	b)
5)	c)

Fundusz typu hedge – są to spółki stosujące różne, nietypowe strategie inwestycyjne, charakteryzujące się zazwyczaj wysokim ryzykiem i wysokim możliwym dochodem, i które nie podlegają regulacjom.

Fundusz venture capital – inwestuje w niewielkie przedsiębiorstwa, które realizują innowacyjne projekty, będące we wczesnej fazie, o potencjalnie dużym dochodzie, ale charakteryzujące się wysokim ryzykiem.

Fundusz private equity – inwestuje w przedsiębiorstwa stosunkowo młode, które nie występują w obrocie na giełdzie.

Fundusz rynku pieniężnego – inwestuje przede wszystkim w krótkoterminowe płynne instrumenty finansowe.

Fundusz indeksowy – inwestuje w portfel zbliżony składem do składu indeksu giełdowego.

34. (5 pkt) Na rynku diamentów (inwestycje alternatywne) przyjmuje się, że cena tych kamieni szlachetnych zależy od czterech czynników. Zależność tę określa się zasadą 4C, od angielskich słów oznaczających konkretne cechy diamentów. Proszę wskazać te czynniki odpowiedzi a-d. Jako odpowiedź e proszę wskazać, z ilu co najmniej faset składa się współczesny szlif brylantowy (stworzony przez M. Tolkowsky'ego w 1919 r. zaproponował szlif brylantowy – jest on również zwany szlifem doskonałym).

1.
2.
3.
4.
5.

Prawidłowa odpowiedź:

1. Cut (szlif)
2. Colour (barwa)
3. Clarity (czystość)
4. Carat (waga)
5. 58 faset

35. (5 pkt) Proszę wymienić akcje spółek z sektora bankowego lub rynku wierzycielności, wchodzących obecnie (stan na 5 kwietnia 2022 r.) w skład indeksu MWIG40:

1.
2.
3.
4.
5.

Odpowiedź:

1. Alior
2. Bank Handlowy (czy też City Handlowy)
3. ING Bank Śląski
4. Millennium
5. Kruk

Cztery pierwsze spółki to banki, a ostatnia (Kruk) to spółka z rynku wierzycielności (na dzień 04.04.2022, tj. po ostatniej rewizji indeksów w marcu 2022).

36. (5 pkt) Na rynkach finansowych stosuje się różne miary ciężaru / objętości aktywów. W tabeli A podane zostały nazwy surowców/towarów, a w tabeli B stosowane miary ciężaru/objętości, jakich używa się w handlu tymi surowcami/towarami. Proszę przyporządkować określonemu instrumentowi (Tabela A) odpowiedni ciężar/objętość (Tabela B)

Tabela A	Tabela B
Ropa naftowa	Tona
Srebro	Uncja
Diamenty	Baryłka
Pszenica	Karat
Limit emisji CO ₂	Buszel

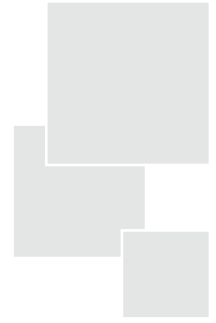
Odpowiedzi proszę wpisać w tabelę:

Nazwa surowca/towaru	Ciężar/objętość stosowana w handlu na rynku finansowym
Ropa naftowa	
Srebro	
Diamenty	
Pszenica	
Limit emisji CO ₂	

Właściwe przyporządkowanie

Ropa naftowa	Baryłka
Srebro	Uncja
Diamenty	Karat
Pszenica	Buszel
Limit emisji CO ₂	Tona

Część IV

Działania towarzyszące XVII edycji Olimpiady Przedsiębiorczości

Kilka słów od Organizatorów

W ramach Olimpiady Przedsiębiorczości, poza głównym nurtem zawodów, realizowane są działania towarzyszące, tj. projekty edukacji ekonomicznej skierowane do uczniów szkół z małych miejscowości (do 30 tys. mieszkańców): *Innowatorium. Tydzień przedsiębiorczości*, *Praktyk Biznesu*, *Sukces w finansach osobistych*, *Diamenty Przedsiębiorczości* (dla uczestników warsztatów/spotkań realizowanych w ramach projektów *Innowatorium. Tydzień Przedsiębiorczości* oraz *Praktyk Biznesu* lub zawodnicy Olimpiady z grona laureatów, finalistów i uczestników eliminacji centralnych) oraz *Mentorship Academy*.

Innowatorium. Tydzień Przedsiębiorczości

Założenia programowe i organizacyjne

Idea

15-godzinne warsztaty z zakresu ekonomii i zarządzania adresowane do uczniów szkół ponadpodstawowych z ośrodków miejskich liczących do 30 tys. mieszkańców, będące działaniem towarzyszącym XVII edycji Olimpiady Przedsiębiorczości, realizowanym w roku szkolnym 2021/2022.

Cele

- Zainspirowanie młodych ludzi do samodzielnego pogłębiania wiedzy z zakresu ekonomii i zarządzania.
- Rozbudzenie i wzmocnienie postawy proaktywnej i proprzedsiębiorczej.
- Wyrównanie szans w dostępie do oferty wysokiej jakości warsztatów aktywizujących prowadzonych przez przedstawicieli środowiska akademickiego.
- Promocja Olimpiady Przedsiębiorczości.
- Zainteresowanie młodzieży studiowaniem na kierunkach ekonomicznych.

Adresaci

Uczniowie publicznych szkół ponadpodstawowych zlokalizowanych w miejscowościach poniżej 30 tys. mieszkańców.

Program

Program składa się z 5 stałych bloków tematycznych:

- strategię przedsiębiorstw (np. współczesne strategię konkurencji, rozwój przedsiębiorstw, współczesne koncepcje zarządzania),
- marketing (np. strategię, narzędzia, współczesne koncepcje, formy),
- zarządzanie zasobami ludzkimi (np. polityka personalna z omówieniem poszczególnych elementów, trendy HR, praktyczne aspekty),
- miękkie elementy zarządzania (np. techniki menedżerskie, praca zespołowa, zarządzanie czasem, przywództwo, psychologia biznesu, kultura organizacyjna),
- finanse (np. współczesne trendy w finansach, giełda papierów wartościowych, strategię inwestycyjne, kryzys finansowy).

Miejsce

Spotkania online za pośrednictwem aplikacji MS Teams.

Termin

Cztery edycje zrealizowano w maju i czerwcu 2022 roku.

Organizacja

- *Innowatorium* realizowane jest zdalnie w czasie rzeczywistym za pośrednictwem MS Teams; w jednej szkole realizowana jest jedna edycja programu.
- Program jednej edycji obejmuje 15 godzin, po 3 godziny dla każdego bloku tematycznego.
- Realizacja 15-godzinnego programu może być dowolnie rozbita na kolejne dni.
- Zajęcia prowadzone są metodami aktywizującymi.
- Nauczyciele otrzymują pakiet materiałów edukacyjnych do przeprowadzenia zajęć będących kontynuacją warsztatów online.
- Warsztaty prowadzone są w grupach liczących co najmniej 30 uczniów.
- Uczniom towarzyszy opiekun z każdej szkoły, który odpowiada za udział w warsztatach.
- Opiekunowie grup zachęceni są do aktywnego udziału w warsztatach.
- Organizator (FPiAKE) zapewnia materiały warsztatowe (dydaktyczne).
- Szkoły biorące udział w warsztatach otrzymują pakiet publikacji z zakresu literatury podstawowej Olimpiady Przedsiębiorczości.
- Uczestnicy oraz szkoły po ukończeniu warsztatu otrzymują certyfikaty.
- Udział w warsztatach jest bezpłatny.
- Zajęcia poddawane są ewaluacji.

Rekrutacja do udziału w projekcie *Innowatorium. Tydzień Przedsiębiorczości* odbywa się w formie doboru celowego prowadzonego przez Organizatora, w odniesieniu do kryteriów rekrutacyjnych.

Kryteria rekrutacyjne

1. Szkoła/y znajdująca/e się w miejscowościach liczących do 30 tys. mieszkańców. Preferowane szkoły z mniejszych ośrodków.
2. Udział co najmniej 30 uczniów.
3. Udział każdego ucznia w co najmniej 4 z 5 bloków warsztatowych.
4. Zapewnienie opiekuna grup szkolnych.
5. Wsparcie organizacyjne.

Przyjmuje się kryterium pomocnicze:

- kryterium większego oddziaływania – udział kilku szkół z terenu jednego powiatu, z zastrzeżeniem kryterium 1.

Zrealizowane edycje

W latach 2008–2022 *Innowatorium. Tydzień Przedsiębiorczości* zrealizowano w następujących miejscowościach:

Działania towarzyszące XVII edycji Olimpiady Przedsiębiorczości

Rok szkolny	Nr edycji	Powiat	Województwo	Data	Miejscowość
2008/2009	1	wyszkowski	mazowieckie	16–20 marca 2009 r.	Wyszków
	2	sokólski	podlaskie	18–22 maja 2009 r.	Sokółka
	3	działdowski	warmińsko-mazurskie	25–29 maja 2009 r.	Działdowo
2009/2010	4	tarnobrzegi	podkarpackie	16–20 listopada 2009 r.	Nowa Dęba
	5	rycki	lubelskie	23–27 listopada 2009 r.	Ryki
	6	nidzicki	warmińsko-mazurskie	17–21 maja 2010 r.	Nidzica
	7	bielski	podlaskie	24–28 maja 2010 r.	Bielsk Podlaski
2010/2011	8	sierpecki	mazowieckie	15–19 listopada 2010 r.	Sierpc
	9	łęczycki	łódzkie	22–26 listopada 2010 r.	Łęczyca
	10	konecki	świętokrzyskie	21–25 marca 2011 r.	Końskie
	11	kolski	wielkopolskie	16–20 maja 2011 r.	Koło
	12	dąbrowski	małopolskie	23–27 maja 2011 r.	Dąbrowa Tarnowska
2011/2012	13	jarociński	wielkopolskie	21–25 listopada 2011 r.	Jarocin
	14	milicki	dolnośląskie	20–24 lutego 2012 r.	Milicz
	15	oleski	dolnośląskie	23–27 kwietnia 2012 r.	Praszka
	16	częstochowski	śląskie	14–18 maja 2012 r.	Lelów
2012/2013	17	opoczyński	łódzkie	3–7 grudnia 2012 r.	Opoczno
	18	łowicki	łódzkie	15–19 kwietnia 2013 r.	Łowicz
	19	garwoliński	mazowieckie	20–24 maja 2013 r.	Garwolin
	20	lubański	dolnośląskie	20–24 maja 2013 r.	Lubań
2013/2014	21	przysuski	mazowieckie	18–22 listopada 2013 r.	Przysucha
	22	łukowski	lubelskie	24–28 marca 2014 r.	Łuków
	23	ostrowski	mazowieckie	19–23 maja 2014 r.	Ostrów Mazowiecka
	24	makowski	mazowieckie	26–30 maja 2014 r.	Maków Mazowiecki
2014/2015	25	grajewski	podlaskie	24–28 listopada 2014 r.	Grajewo
	26	grójecki	mazowieckie	20–24 kwietnia 2015 r.	Grójec
	27	siemiatycki	podlaskie	18–22 maja 2015 r.	Siemiatycze
	28	radzyński	lubelskie	25–29 maja 2015 r.	Radzyń Podlaski
2015/2016	29	suski	małopolskie	25–29 kwietnia 2016 r.	Jordanów
	30	włoszczowski	świętokrzyskie	6–20 maja 2016 r.	Włoszczowa
	31	pszczyński	śląskie	6–10 czerwca 2016 r.	Pszczyna
	32	nowotomyski	wielkopolskie	6–10 czerwca 2016 r.	Nowy Tomyśl

Rok szkolny	Nr edycji	Powiat	Województwo	Data	Miejscowość
2016/2017	33	lipski	mazowieckie	8–12 maja 2017 r.	Lipso
	34	strzelecki	opolskie	15–19 maja 2017 r.	Strzelce Opolskie
	35	żniński	kujawsko-pomorskie	22–26 maja 2017 r.	Żnin
	36	nysa	opolskie	5–9 czerwca 2017 r.	Nysa
2017/2018	37	czarnkowsko-trzcianecki	wielkopolskie	21–25 maja 2018 r.	Czarnków
	38	czarnkowsko-trzcianecki	wielkopolskie	4–8 czerwca 2018 r.	Czarnków
	39	świebodziński	lubuskie	11–15 czerwca 2018 r.	Świebodzin
	40	kartuski	pomorskie	11–15 czerwca 2018 r.	Kartuzy
2018/2019	41	ślubicki	lubuskie	10–14 grudnia 2018 r.	Ślubice
	42	lubaczowski	podkarpackie	10–14 grudnia 2018 r.	Lubaczów
	43	nowodworski	mazowieckie	10–14 czerwca 2018 r.	Nowy Dwór Mazowiecki
2019/2020	44	biłgorajski	lubelskie	25-29 maja 2020 r.	Biłgoraj
	45	lubartowski	lubelskie	1–5 czerwca 2020 r.	Lubartów
	46	lidzbarski	warmińsko-mazurskie	8–12 czerwca 2020 r.	Lidzbark Warmiński
	47	hrubieszowski	lubelskie	15–19 czerwca 2020 r.	Hrubieszów
2020/2021	48	puławski	lubelskie	7–11 czerwca 2021 r.	Puławy
	49	buski	świętokrzyskie	10–11 oraz 17 czerwca 2021 r.	Busko-Zdrój
	50	wieluński	łódzkie	14–15 oraz 17 czerwca 2021 r.	Wieluń
	51	opoczyński	łódzkie	15–18 czerwca 2021 r.	Opoczno
2021/2022	52	miński	mazowieckie	30 maja – 1 czerwca 2022 r.	Mińsk Mazowiecki
	53	m.st. Warszawa	mazowieckie	6–10 czerwca 2022 r.	Warszawa
	54	gizycki	warmińsko-mazurskie	10, 20–21 czerwca 2022 r.	Gizycko
	55	węgorzewski	warmińsko-mazurskie	7, 9, 13 czerwca 2022 r.	Węgorzewo

W ramach tegorocznych edycji *Innowatorium* (LII–LV) warsztaty odbyły się w powiatach: mińskim (mazowieckie), m.st. Warszawie (mazowieckie), gizyckim (warmińsko-mazurskie), węgorzewskim (warmińsko-mazurskie). W warsztatach łącznie udział wzięło 178 uczniów z 4 szkół.

Warsztaty przeprowadzone zostały online za pośrednictwem aplikacji MS Teams.

Projekt będzie kontynuowany w ramach XVIII edycji Olimpiady Przedsiębiorczości.

Praktyk Biznesu

Założenia programowe i organizacyjne

Idea

45-minutowe spotkania online z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej adresowane do uczniów szkół ponadpodstawowych z ośrodków miejskich liczących do 30 tys. mieszkańców, będące działaniem towarzyszącym XVII edycji Olimpiady Przedsiębiorczości, realizowanym w roku szkolnym 2021/2022.

Cele

- Zainspirowanie oraz motywowanie uczniów do dywersyfikacji swoich zasobów kapitałowych.
- Zapoznanie z rodzajami inwestowania alternatywnego: klasyczne vs. nowoczesne.
- Promocja Olimpiady Przedsiębiorczości.

Adresaci

Uczniowie publicznych szkół ponadpodstawowych z ośrodków miejskich liczących do 30 tys. mieszkańców.

Program

Program spotkań dotyczy praktycznych aspektów inwestowania alternatywnego.

Miejsce

Spotkania online za pośrednictwem aplikacji MS Teams.

Termin

15 spotkań realizowanych w okresie od maja do czerwca 2022 roku.

Organizacja

- 15 spotkań realizowanych online (w jednej szkole realizowane jest jedno spotkanie).
- 45-minutowe spotkania prowadzone są w szkołach zdalnie w czasie rzeczywistym za pośrednictwem MS Teams w ramach lekcji podstawy przedsiębiorczości lub godziny wychowawczej.
- Spotkania organizowane są w grupach liczących minimum 30 uczniów.
- Uczniom towarzyszy opiekun (nauczyciel/wychowawca), który odpowiada za ich uczestnictwo.
- Udział w spotkaniach jest bezpłatny.
- Zajęcia poddawane są ewaluacji.

Rekrutacja do udziału w działaniu Praktyk Biznesu odbywa się w formie doboru celowego prowadzonego przez Organizatora, w odniesieniu do kryteriów rekrutacyjnych.

Kryteria rekrutacyjne

1. Zapewnienie opiekuna grupy.
2. Szkoła znajdująca się w miejscowości liczącej do 30 tys. mieszkańców.
3. Udział co najmniej 30 uczniów.
4. Wsparcie organizacyjne.

Organizator przyjmuje kryterium geograficzne jako kryterium wiodące. Do udziału zapraszone są przede wszystkim szkoły z województw o najniższym odsetku zgłoszeń w kolejnych edycjach Olimpiady oraz szkoły z województw nieobjętych działaniami projektowymi.

W ramach V edycji *Praktyka Biznesu* odbyło się 15 spotkań w 14 powiatach.

W warsztatach łącznie udział wzięło 300 uczniów z 15 szkół. W tegorocznej edycji zaproszono 5 szkół niespełniających kryterium małej miejscowości. Szkoły zaproszono jednak do współpracy ze względu na liczne działania aktywizujące młodzież.

Projekt będzie kontynuowany w ramach XVIII edycji Olimpiady Przedsiębiorczości.

Spotkanie	Data	Nazwa szkoły	Miejscowość	Powiat	Województwo	Liczba uczniów
1	30.05.2022	I Liceum Ogólnokształcące im. Króla Kazimierza Wielkiego w Olkusz	Olkusz	olkuski	małopolskie	20
2	02.06.2022	Liceum Ogólnokształcące im. Polskiej Macierzy Szkolnej	Mińsk Mazowiecki	miński	mazowieckie	20
3	02.06.2022	Zespół Szkół w Radomyślu Wielkim	Radomyśl Wielki	mielecki	podkarpackie	20
4	13.06.2022	LO Wieluń	Wieluń	wieluński	łódzkie	20
5	07.06.2022	ZSZ w Lidzbarku Warmińskim	Lidzbark Warmiński	lidzbarski	warmińsko-mazurskie	20
6	09.06.2022	SLO nr 4 w Warszawie	Warszawa	m.st. Warszawa	mazowieckie	20
7	09.06.2022	II LO im. Stanisława Wyspiańskiego w Będzinie	Będzin	będziński	śląskie	20
8	15.06.2022	I Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Żeromskiego w Opocznie	Opoczno	opoczyński	łódzkie	20
9	21.06.2022	Liceum Ogólnokształcące im. A. Mickiewicza w Strzyżowie	Strzyżów	strzyżowski	podkarpackie	20
10	15.06.2022	Liceum Ogólnokształcące im. Marsz. St. Małachowskiego w Płocku	Płock	płocki	mazowieckie	20
11	15.06.2022	XII Liceum Ogólnokształcące im. Stanisława Wyspiańskiego	Łódź	łódzki	łódzkie	20

Działania towarzyszące XVII edycji Olimpiady Przedsiębiorczości

Spotkanie	Data	Nazwa szkoły	Miejscowość	Powiat	Województwo	Liczba uczniów
12	15.05.2022	II Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Żeromskiego w Tomaszowie Mazowieckim	Tomaszów Mazowiecki	tomaszowski	łódzkie	20
13	20.06.2022	III Liceum Ogólnokształcące w Gdańsku	Gdańsk	gdański	pomorskie	20
14	15.06.2022	I Liceum Ogólnokształcące im. J. I. Kraszewskiego w Białej Podlaskiej	Biała Podlaska	białski	podlaskie	20
15	22.06.2022	I Liceum Ogólnokształcące im. Gen. J. H. Dąbrowskiego w Kutnie	Kutno	łódzki	mazowieckie	20

Sukces w finansach osobistych

Idea

45-minutowe warsztaty z zakresu planowania finansów w życiu osobistym w kontekście postaw przedsiębiorczych dla uczniów szkół ponadpodstawowych z ośrodków miejskich liczących do 30 tys. mieszkańców, będące działaniem towarzyszącym XVII edycji Olimpiady Przedsiębiorczości, realizowanym w roku szkolnym 2021/2022.

Cel

Celem warsztatów jest wzmocnienie postaw przedsiębiorczych uczniów oraz kształtowanie prawidłowych nawyków w zakresie zarządzania finansami osobistymi poprzez:

- motywowanie uczniów do planowania i prowadzenia finansów w życiu osobistym,
- zwiększenie świadomości uczniów znaczenia oraz istoty zarządzania własnymi finansami,
- wsparcie uczniów w podejmowaniu przemyślanych decyzji w zakresie zatrudnienia i finansów w kontekście zawieranych umów,
- zwiększenie świadomości uczniów istnienia potencjalnych zagrożeń w korzystaniu z usług firm prywatnych oraz instytucji finansowych oraz sposobów ich minimalizacji lub uniknięcia.

Adresaci

Uczniowie publicznych szkół ponadpodstawowych z ośrodków miejskich liczących do 30 tys. mieszkańców.

Program

Program warsztatów dotyczy praktycznych aspektów zarządzania finansami w życiu osobistym, w obszarze zarabiania, oszczędzania i inwestowania.

Zagadnienia:

- budżet domowy – jak zakładać i prowadzić finanse,
- lokaty, rachunki oszczędnościowe – jak pieniądze mogą na siebie „pracować”, na co zwracać uwagę,
- negocjowanie,
- inflacja – dlaczego należy o niej pamiętać,
- fundusz awaryjny – po co odkładać pieniądze „w razie czego”,
- karty kredytowe, abonamenty, umowy – korzyści i pułapki,
- ubezpieczenia – dlaczego należy czytać umowy,
- codzienne oszczędzanie – jaki w tym cel,
- praca dodatkowa – dlaczego warto dorabiać,
- inwestowanie w siebie – najlepszy rodzaj inwestycji,
- metody oszczędzania pieniędzy.

Miejsce

Spotkania online za pośrednictwem aplikacji MS Teams.

Termin

10 warsztatów realizowanych w czerwcu 2022 roku.

Organizacja

- 10 spotkań realizowanych online.
- 45-minutowe warsztaty realizowane online w czasie lekcji szkolnych organizowane za pośrednictwem MS Teams.
- Warsztaty prowadzone są dla grupy liczącej minimum 30 uczniów.
- Uczniom towarzyszy opiekun (nauczyciel/wychowawca).
- Udział w warsztatach jest bezpłatny.
- Zajęcia poddawane są ewaluacji.

Rekrutacja szkół do projektu

Rekrutacja odbywa się w formie doboru celowego prowadzonego przez Organizatora, w odniesieniu do kryteriów rekrutacyjnych. Kryteria rekrutacyjne:

- Szkoła znajdująca się w miejscowości liczącej do 30 tys. mieszkańców. Preferowane szkoły z mniejszych ośrodków.
- Udział co najmniej 30 uczniów.
- Zapewnienie opiekuna grupy.
- Wsparcie organizacyjne.

Organizator przyjmuje kryterium geograficzne jako kryterium wiodące. Do udziału zaprasza się przede wszystkim szkoły z województw o najniższym odsetku zgłoszeń w kolejnych edycjach Olimpiady oraz szkoły z województw nieobjętych działaniami projektowymi.

W roku szkolnym 2021/2022 odbyła się edycja IV. Wzięło w niej udział 200 uczniów z 10 szkół.

W związku z tym, iż spotkania realizowane były podczas lekcji stacjonarnych dla oddziałów szkolnych, uczniowie uczestniczyli w spotkaniach z konta nauczyciela w aplikacji MS Teams. Prowadzący oraz udostępniane przez niego treści wyświetlane były na ekranie rzutnika.

Projekt będzie kontynuowany w ramach XVIII edycji Olimpiady Przedsiębiorczości.

Spotkanie	Data	Nazwa szkoły	Miejscowość	Powiat	Województwo	Liczba uczniów
1	02.06.2022	Zespół Szkół w Radomyślu Wielkim	Mińsk Mazowiecki	mielecki	podkarpackie	20
2	02.06.2022	Liceum Ogólnokształcące im. Polskiej Macierzy Szkolnej	Radomyśl Wielki	miński	mazowieckie	20
3	03.06.2022	I Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki	Wieluń	wieluński	łódzki	20
4	09.06.2022	ZSZ w Lidzbarku Warmińskim	Lidzbark Warmiński	lidzbarski	warmińsko-mazurskie	20

Spotkanie	Data	Nazwa szkoły	Miejscowość	Powiat	Województwo	Liczba uczniów
5	07.06.2022	II LO im. Stanisława Wyspiańskiego w Będzinie	Będzin	będziński	śląskie	20
6	10.06.2022	I LO im. H. Sienkiewicza w Malborku	Malbork	malborski	pomorskie	20
7	15.06.2022	I Liceum Ogólnokształcące im. Króla Kazimierza Wielkiego w Olkuszu	Olkusz	olkuski	małopolskie	20
8	13.06.2022	XXVIII Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kochanowskiego w Warszawie	Warszawa	m.st. Warszawa	mazowieckie	20
9	14.06.2022	I Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Żeromskiego w Opcznie	Opoczno	opoczyński	łódzkie	20
10	20.06.2022	Liceum Ogólnokształcące im. A. Mickiewicza w Strzyżowie	Strzyżów	strzyżowski	podkarpackie	20

Diamenty Przedsiębiorczości

Założenia programowe i organizacyjne

3-godzinne konsultacje z doradcą zawodowym poświęcone planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej dla uczestników warsztatów/spotkań realizowanych w ramach projektów *Innowatorium. Tydzień Przedsiębiorczości* oraz *Praktyk Biznesu*, będące działaniem towarzyszącym XVII edycji Olimpiady Przedsiębiorczości, realizowanym w roku szkolnym 2021/2022 lub dla uczniów szkół ponadpodstawowych wyłonionych w trybie konkursu na najlepsze uzasadnienie dla udziału w konsultacji z doradcą.

Adresaci

Uczniowie publicznych szkół ponadpodstawowych będący uczestnikami projektów *Innowatorium. Tydzień Przedsiębiorczości* oraz *Praktyk Biznesu* oraz wyłonieni w trybie konkursu.

Cel

Celem indywidualnych konsultacji doradczych jest wsparcie ucznia w świadomym i samodzielnym planowaniu kariery oraz podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych.

Metody

Wybrane metody pracy stosowane w czasie spotkania:

- rozmowa doradcza
- techniki plastyczne
- techniki psychometryczne, np. Q-SORT
- kwestionariusze, checklisty
- portfolio.

Efekty: indywidualne portfolio kariery, czyli spersonalizowana forma dokumentowania efektów pracy wypracowanych przez ucznia w czasie spotkania. Celem tej metody pracy jest wzmocnienie refleksyjności ucznia na temat jego własnych zasobów i uczynienie z tej refleksji procesu, który może być monitorowany zarówno przez ucznia, jak i doradcę szkolnego, wychowawcę czy rodzica.

Obszary pracy podczas konsultacji

- Pomoc w wyrażeniu potrzeb i oczekiwań, zawarcie umowy i sprecyzowanie oczekiwań wobec spotkania i jego efektów.
- Poznanie samego siebie, m.in. swojego systemu wartości, zainteresowań, motywacji, osiągnięć, gotowości do zmiany, wspólne poszukiwanie zasobów pomocnych w realizacji założonego celu lub rozwiązania problemu.
- Eksploracja otoczenia, m.in. rozpoznanie uwarunkowań środowiskowych, znalezienie źródeł informacji, odkrywanie w otoczeniu sprzymierzeńców i źródeł wsparcia.

- Omówienie informacji dotyczących zawodów, grup zawodowych, systemu kształcenia, możliwości podnoszenia kwalifikacji, źródeł samodzielnego zdobywania i przetwarzania informacji.
- Ustalenie preferencji i priorytetów, przygotowanie planu działania, podsumowanie spotkania.

Termin

10 konsultacji z doradcą zawodowym realizowanych w lipcu 2023 roku.

Organizacja

- 10 konsultacji z doradcą zawodowym realizowanych zdalnie w czasie rzeczywistym za pośrednictwem MS Teams.
- Każda konsultacja podzielona jest na dwie 90-minutowe części, podzielone pracą indywidualną na zadany temat.
- Spotkanie prowadzi dyplomowany doradca zawodowy.

Udział w spotkaniu jest bezpłatny.

Rekrutacja do udziału w działaniu odbywa się w dwóch formach:

- 1) na zasadzie rekomendacji udzielanej uczestnikom warsztatów/spotkań projektów: *Innowatorium. Tydzień Przedsiębiorczości* oraz *Praktyk Biznesu*. Rekomendacji udzielają prowadzący ww. warsztaty/spotkania, na podstawie uzgodnionych kryteriów;
- 2) poprzez udział w konkursie na najlepsze uzasadnienie dla udziału w konsultacji. Wyboru dokonał doradca zawodowy, na podstawie uzgodnionych kryteriów.

Kryteria rekrutacyjne

- Status uczestnika projektu *Innowatorium. Tydzień Przedsiębiorczości* oraz *Praktyk Biznesu*.
- Uzyskanie miejsca od 1 do 10 w rankingu na najlepsze uzasadnienie dla udziału w konsultacji.

Realizacja

W ramach IV edycji uczestnicy *Diamentów* rekrutowani byli spośród uczestników warsztatów *Innowatorium. Tydzień przedsiębiorczości* na zasadzie wskazania przez nauczyciela.

W konsultacjach udział wzięło 10 uczniów z następujących szkół:

- III Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi im. S. Żeromskiego w Bielsku-Białej,
- I Liceum Ogólnokształcące im. S. Żeromskiego w Opocznie,
- III Liceum Ogólnokształcące w Gdańsku.

Spotkania online zaplanowano na lipiec. Ze względu na dokonywane przez uczestników zmiany terminów i na ich prośby terminy konsultacji przesunięto także na sierpień i wrzesień, z jednoczesnym założeniem, że do 15 września zostaną zrealizowane wszystkie konsultacje.

Konsultacje prowadzone były z wykorzystaniem aplikacji MS Teams.

Każda 3-godzinna konsultacja realizowana była podczas dwóch 1,5-godzinnych spotkań online. Pomiędzy spotkaniami uczestnik konsultacji samodzielnie pracował nad zadaniem przez doradcę zadaniem.

Projekt będzie kontynuowany w ramach XVIII edycji Olimpiady Przedsiębiorczości.

Mentorship Academy

Mentorship Academy

Założenia programowe i organizacyjne

Mentorship Academy to 6-godzinne seminaria merytoryczno-metodyczne dla zawodników oraz opiekunów zawodników Olimpiady Przedsiębiorczości, będące działaniem towarzyszącym XVII edycji Olimpiady Przedsiębiorczości realizowanym w roku szkolnym 2021/2022.

Cel

- Wsparcie zawodników zgłoszonych do Olimpiady i ich opiekunów merytorycznych w przygotowaniach do udziału w eliminacjach okręgowych Olimpiady.
- Podniesienie jakości przygotowania uczniów do Olimpiady Przedsiębiorczości.
- Stworzenie oraz wzmocnienie więzi społeczności Olimpiady Przedsiębiorczości.

Adresaci

Zawodnicy zakwalifikowani do eliminacji okręgowych XVII edycji Olimpiady i ich opiekunowie merytoryczni.

Program

Program seminarium tworzyły dwa moduły:

I moduł – merytoryczny – dotyczący zagadnień związanych z tzw. rozszerzeniami hasła zmiennego XVII edycji Olimpiady

prowadzący:

eksperti specjalizujący się w danej tematyce – pracownicy akademicki uczelni ekonomicznych współorganizujących Olimpiadę oraz eksperci Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych

czas trwania modułu: 3 godz. zegarowe

II moduł – metodyczny – dotyczący zasad udziału w eliminacjach okręgowych Olimpiady Przedsiębiorczości

prowadzący:

przedstawiciele organizatora Olimpiady i/lub zaproszeni do współpracy opiekunowie merytoryczni ze znaczącym dorobkiem w zakresie przygotowania uczniów do Olimpiady Przedsiębiorczości

czas trwania modułu: 3 godz. zegarowe

Organizacja

Online za pośrednictwem aplikacji MS Teams i MS Forms.

Bezpłatny udział w seminariach.

Rekrutacja prowadzona za pośrednictwem opcji zgłoszenia do udziału w webinarium w Panelu Komisji Szkolnych dostępnego tylko dla opiekunów merytorycznych zawodników zakwalifikowanych do eliminacji okręgowych.

Kryterium rekrutacyjne

- status zawodnika zakwalifikowanego do eliminacji okręgowych XVII edycji Olimpiady Przedsiębiorczości
- lub
- status opiekuna merytorycznego zawodnika zakwalifikowanego do eliminacji okręgowych XVII edycji Olimpiady Przedsiębiorczości

Realizacja

Seminarium odbyło się w dwóch terminach:

- 15 lutego 2022 r., w godz. 15.00–18.30 – moduł merytoryczny,
- 28 lutego 2022 r., w godz. 15.00–18.30 – moduł metodyczny.

Seminarium zrealizowane zostało w formie online z wykorzystaniem aplikacji MS Teams.

W seminarium łącznie wzięło udział 231 uczestników. W związku z limitem miejsc wynikającym z ograniczeń aplikacji zalecano udział klas/grup osób w spotkaniu z wykorzystaniem jednego konta w aplikacji MS Teams. W wyniku czego raport uczestnictwa wykazuje 231 uczestników. Skala zjawiska pozwala sformułować wniosek, iż osiągnięto zakładany wskaźnik, tj. 300 uczestników.

Program części metodycznej dotyczył zasad organizacji i udziału w eliminacjach okręgowych online.

Program części merytorycznej bezpośrednio dotyczył tzw. rozszerzeń hasła zmiennego „Strategie inwestowania na rynku kapitałowym”, tj.:

- rynki obrotu papierami wartościowymi,
- inwestycje alternatywne,
- ryzyko, strategie inwestycyjne i zachowania inwestorów.

Do współpracy zaproszono ekspertów – kadre akademicką uczelni współorganizujących Olimpiadę.

Działanie poddano ewaluacji uczestników.

Przebieg webinarium był rejestrowany, a pełne nagrania wykładów opublikowane na portalu Olimpiady wraz z prezentacjami wyświetlanymi podczas wykładu.

Część V

Wstęp do XVIII edycji

Założenia programowe XVIII edycji Olimpiady Przedsiębiorczości

Hasło przewodnie XVIII edycji Olimpiady

Hasło przewodnie XVIII edycji brzmi „Biznes i zarządzanie”, z uszczegółowieniem na obszar zarządzania projektami, będący blokiem tematycznym podstawy programowej nowego przedmiotu.

Literatura zalecana podczas przygotowań do XVIII edycji Olimpiady

Spis polecanych lektur do XVIII edycji Olimpiady zawiera podręczniki i publikacje z dziedzin bezpośrednio związanych z przedsiębiorczością, biznesem i zarządzaniem. Wśród pozycji zawartych na liście znajdują się opracowania, które stanowią źródło wiedzy z takich obszarów jak marketing, finanse, psychologia społeczna i zarządzanie. Spis publikacji poświęconych bieżącemu hasłu zmiennemu został rozszerzony w bloku II „Literatura bloku (hasła zmiennego)”. Zachęca się ponadto do lektury czasopism wyszczególnionych w bloku III, do śledzenia bieżących wydarzeń gospodarczych, a także do zapoznania się z aktami prawnymi wymienionymi w bloku IV.

I. Literatura bloku podstawowego:

1. Banaszczak-Soroka U., *Rynki finansowe. Organizacja, instytucje, uczestnicy*, wyd. 3, C.H. Beck, Warszawa 2019.
2. Blikle A. J., *Doktryna jakości. Rzecz o turkusowej samoorganizacji*, wyd. 3, Onepress, Gliwice, 2022.
3. Borowski K., *Metody inwestowania na rynkach finansowych*, Difin, Warszawa 2018.
4. Chudziński P., *Architektura biznesu przedsiębiorstwa*, PWE, Warszawa 2019.
5. Garbarski L. (red.), *Marketing. Koncepcja skutecznych działań*, PWE, Warszawa 2011.
6. Gierszewska G., Romanowska M., *Analiza strategiczna przedsiębiorstwa*, wyd. 5, PWE, Warszawa 2017.
7. Jabłonowska L., Winch S., Wachowiak P., *Sztuka prezentacji. Teoria i praktyka*, Difin, Warszawa 2019.
8. Juchnowicz M. (red.), *Zarządzanie kapitałem ludzkim. Procesy - narzędzia - aplikacje*, PWE, Warszawa 2014.
9. Katner W. J. (red.), *Prawo gospodarcze i handlowe*, wyd. 3 uzupełnione i poprawione, Wolters-Kluwer, Warszawa 2020.
10. Kowalewski K., Moczydłowska J., *Nowe koncepcje zarządzania ludźmi*, Difin, Warszawa 2014.
11. Kozak A., Sowińska-Wróbel A., *Siła lidera. Jak efektywnie zarządzać. Doświadczenia z polskiego rynku*, PWN, Warszawa 2016.
12. Obłój K., *Strategia organizacji*, wyd. 3, PWE, Warszawa 2014.
13. Obłój K., *Praktyka strategii firmy. Jak zarządzać przeszłością, radzić sobie z teraźniejszością i tworzyć przyszłość*, Poltext, Warszawa 2017.
14. Ostrowska D., Niedźwiecka E., *Podstawy finansów przedsiębiorstw*, Difin, Warszawa 2015.
15. Romanowska M., *Planowanie strategiczne w przedsiębiorstwie*, wyd. 3, PWE, Warszawa 2017.
16. Rutkowski A., *Zarządzanie finansami*, wyd. 4, PWE, Warszawa 2016.
17. Skrzypek J., *Biznesplan. Model najlepszych praktyk*, Poltext, Warszawa 2012.
18. Szymańska K. (red.), *Kompendium technik i metod zarządzania. Teoria i ćwiczenia*, Wolters Kluwer, Warszawa 2019.

19. Tracy B., *Negocjowanie*, MT Biznes, Warszawa 2021.
20. Tuczo J., *Zrozumieć finanse. Inteligencja finansowa w zarządzaniu portfelem prywatnym i biznesem*, Difin, Warszawa 2013.
21. Winch W., Winch A., *Negocjacje. Jednostka, organizacja, kultura*, wyd. 2, Difin, Warszawa 2010.
22. Zakrzewska-Bielawska A. (red.), *Podstawy zarządzania. Teoria i ćwiczenia*, Nieoczywiste, Łódź, 2020.
23. Zawadzka A.M., *Psychologia zarządzania w organizacji*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2014.
24. Moduły dydaktyczne na platformie e-learningowej Olimpiady Przedsiębiorczości.

II. Literatura bloku (hasła) zmiennego:

1. Cabała P., Wawak S. (red.), *Zarządzanie projektami. Zarys problematyki*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Kraków 2022.
2. *Podręcznik zarządzania projektami miękkimi w kontekście Europejskiego Funduszu Społecznego*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2006. <http://www.equal.org.pl/pcm.php?M=5&lang=pl>
3. Trocki M. (red.), *Nowoczesne zarządzanie projektami*, PWE, Warszawa 2013.

III. Czasopisma:

1. „Harvard Business Review Polska”
 2. „Personel i Zarządzanie”
 3. „Przegląd Organizacji”
 4. „Organizacja i Kierowanie”
 5. „e-mentor”
 6. „Forbes”
 7. „Marketing i Rynek”
 8. „Media & Marketing Polska”
 9. „Businessman.pl”
 10. „StartUp Magazine”
 11. „My Company”
- oraz prasa omawiająca bieżące wydarzenia gospodarcze.

IV. Akty prawne dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej, w tym:

1. Kodeks spółek handlowych.
2. Kodeks pracy.
3. Kodeks cywilny.
4. Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej.

V. Roczniki statystyczne GUS.

Terminarz zawodów XVIII edycji Olimpiady Przedsiębiorczości

6 września 2022	Rozpoczęcie procedur powoływania Komisji Szkolnych w szkołach.
12 września 2022	Rozpoczęcie zbierania zgód na przetwarzanie danych osobowych od uczniów planujących udział w XVIII Olimpiadzie Przedsiębiorczości lub ich opiekunów prawnych.
3 października 2022	Rozpoczęcie zgłaszania szkół i uczniów do udziału w XVIII edycji poprzez elektroniczny formularz dostępny w Panelu Komisji Szkolnych na stronie internetowej Olimpiady Przedsiębiorczości: www.olimpiada.edu.pl .
31 października 2022	Zakończenie zgłaszania szkół i uczniów do udziału w XVIII edycji poprzez elektroniczny formularz dostępny w Panelu Komisji Szkolnych na stronie internetowej Olimpiady Przedsiębiorczości: www.olimpiada.edu.pl .
7 listopada 2022	Ostateczny termin przesyłania przez Komisje Szkolne do Komitetu Głównego papierowych zgłoszeń (wygenerowanych z Panelu Komisji Szkolnych, wydrukowanych, podpisanych, opieczetowanych). Nie dotyczy wariantu elektronicznego wysłania Zgłoszenia szkoły, tj. poprzez załączenie skany w Panelu Komisji Szkolnych.
14 listopada 2022	Rozpoczęcie dystrybucji przez Komitety Okręgowe do szkół testów i arkuszy odpowiedzi.
25 listopada 2022	Zakończenie dystrybucji przez Komitety Okręgowe do szkół testów i arkuszy odpowiedzi.
29 listopada 2022	Ostateczny termin potwierdzania przez Komisje Szkolne w Panelu Komisji Szkolnych otrzymania przesyłek zawierających testy i arkusze odpowiedzi.
<u>1 grudnia 2022</u>	Eliminacje szkolne (godz. 9.00).
1 grudnia 2022	Publikacja klucza do testu na stronie Olimpiady (godz. 12.00). Uruchomienie w Panelu Komisji Szkolnych elektronicznego „Protokołu Komisji Szkolnej z przeprowadzenia eliminacji szkolnych”.
2 grudnia 2022	Ostateczny termin wypełnienia i zapisania przez Komisje Szkolne w formie elektronicznej „Protokołu Komisji Szkolnej z przeprowadzenia eliminacji szkolnych”.
9 grudnia 2022	Ostateczny termin przesyłania przez Komisje Szkolne do Komitetu Głównego w formie papierowej: arkuszy odpowiedzi, „Protokołu Komisji Szkolnej z przeprowadzenia eliminacji szkolnych”.
16 stycznia 2023	Ogłoszenie wyników eliminacji szkolnych.
<u>2 marca 2023</u>	Eliminacje okręgowe.
3 marca 2023	Ogłoszenie wyników eliminacji okręgowych.
<u>6 kwietnia 2023</u>	Eliminacje centralne.
7 kwietnia 2023	Ogłoszenie wyników eliminacji centralnych.
czerwiec 2023	Gala XVIII edycji Olimpiady Przedsiębiorczości.

Serdecznie zapraszamy do wzięcia udziału w XVIII edycji Olimpiady Przedsiębiorczości i życzymy wszystkim powodzenia!

Organizatorzy Olimpiady:

Partnerzy Główni:

NARODOWY
BANK POLSKI

POLSKO-AMERYKAŃSKA
FUNDACJA WOLNOŚCI

Projekt wspiera:

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

FUNDACJA
EDUKACYJNA
PRZEDSIĘBIORCZOŚCI **fep**